

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Kabinet divadelních studií při Semináři estetiky

Bakalářská diplomová práce

2010

Martina Jirešová

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Kabinet divadelních studií při Semináři estetiky

Teorie a dějiny divadla

Divadlo NABLÍZKO

v režii Apoleny Vynohradnykové

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Libor Vodička, Ph.D.

2010

*Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala
samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.*

.....

„Stojí-li za to život žít, má také smysl ho zaznamenat.“

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala za podporu svým velkorysým rodičům a prarodičům Mirce, Pavlovi, Věře a své nejbáječnější, krásné a jediné sestře Evě. Všem kouzelným spolubydlícím z bytu číslo 11 na Staňkově 15, kteří mi myli nádobí, i těm, kterým jsem ho myla já, za inspiraci i rozptylování. Jmenovitě dlouholeté přítelkyni Terce, šílené Kátě a Niki, a z mužů vševědoucímu Martinovi, fotografovi Ríšovi a Danovi, který postavil zoo. Dále všem čínorodým a inspirativním stvořením, které jsem v životě potkala a potkávám, včetně mé lásky Lukáše a Badyho. Díky i Tobě, Marie, za naši báječnou dovolenou. V první řadě děkuji také režisérce Apoleně Novotné za důvěru, poskytnuté materiály i čas.

Obsah:

1. Úvod	1
2. Založení Divadla NABLÍZKO	3
Jeden ročník KALD DAMU	4
Profilová inscenace Divadla NABLÍZKO <i>Tracyho tygr (1999)</i>	6
3. Divadlo NABLÍZKO domovským souborem sklepní scény A-studia Rubín (1999 - 2003)	13
<i>Zahrada (2000)</i>	15
<i>S vyloučením veřejnosti (2002)</i>	20
4. Divadelní stan NABLÍZKO	24
<i>Hadrián z Římsů (2003)</i>	25
5. Divadlo NABLÍZKO v Malém Nosticově divadle (2003 - 2006)	28
<i>Tracyho tygr – tzv. stínově tlumočený (2003)</i>	30
<i>V melounovém cukru – tzv. zónově tlumočený (2004)</i>	33
<i>Monstkabaret Freda Brunolda (2004)</i>	37
„Sametový“ rozchod souboru	44
Alžírsko nablízko	45
6. Pokračovatelé	47
NABLÍZKO o.s. – transformace Divadla NABLÍZKO o.s.	47
<i>Chvění radosti (2006)</i>	49
<i>Zahrada – tzv. experimentálně tlumočená (2006)</i>	51
Definitivní opuštění prostoru Malého Nosticova divadla (červen 2007)	52
Divadlo Aqualung	53
7. Závěr	55
8. Prameny a literatura	58
9. Přílohy	70
Soupis inscenací Divadla NABLÍZKO	68
Soupis zájezdů Divadla NABLÍZKO	83
Obrazová příloha	85

1. Úvod

Cílem mé bakalářské práce je podat zprávu o sedmileté existenci pražského **Divadla NABLÍZKO**.

Divadla NABLÍZKO ve smyslu kompaktního divadelního souboru se schopností autentické výpovědi a kolektivního autorského přístupu ke svobodně zvolené látce, který byl založen studenty jednoho ročníku Katedry alternativního a loutkového divadla na pražské DAMU.

Od roku 1999 až do svého rozpadu v roce 2006 postupně působil na dvou malostranských studiových scénách, které svou rozlohou splňovaly předpoklady pro fungování divadla „nablízko“. Na profesionální divadelní scéně soubor začínal působit ve sklepním prostoru A-studia Rubín. Uvedl zde na čtrnáct premiér svérázné poetiky včetně kultovní inscenace *Tracyho tygra*. Po čtyřech letech byl soubor za nepříznivých okolností donucen ze své domovské scény odejít.

Po létu roku 2003 stráveném v divadelním stanu si divadlo vybudovalo novou domovskou scénu v Malém Nosticově divadle nad Čertovkou, kde se během následujících tří sezón odehrávala druhá životní etapa souboru ukončená jeho rozchodem. Tato etapa je spojena především s produkcí inscenací tlumočených do znakového jazyka, která rozvinula filozofii Divadla NABLÍZKO hlouběji - směrem k bezbariérovosti. *Tracyho tygr* tlumočený tzv. stínovou metodou do znakového jazyka byl v evropském kontextu první inscenací tohoto druhu.

Na následujících stránkách se pokusím popsat obě historické etapy Divadla NABLÍZKO i s jeho uměleckými specifiky. Nastínit výhody zřízení divadla jako občanského sdružení a zároveň zhmotnit komplikovanost jeho finanční situace a neustálou snahu pokořit existenciální nejistotu. Pokusím se odpovědět na otázku, v čem spočívá smysl takového způsobu divadelního bytí. A možná i divadla vůbec.

Vzhledem k rozsahu dosud ještě nikým komplexně nezpracovaného tématu jsem si vybrala pro popis uměleckých principů Divadla NABLÍZKO režie umělecké vedoucí divadla Apoleny Vynohradnykové, jejichž premiéry jsou také často milníky v historii divadla, a v jejíž režii vznikaly tlumočené inscenace. Pracovala jsem s jejím soukromým archivem a vycházela z rozhovorů s ní. Přesto chci ale zdůraznit, že Divadlo NABLÍZKO je třeba chápat jako souborové divadlo, což je jedno z jeho specifik. Ve své práci se pokusím zvěčnit jak jména zakladatelů souboru a stálých členů, tak i stálých spolupracovníků.

V poslední kapitole práce se chci dotknout dvou projektů, které navázaly na činnost

rozpadlého divadla. Projektu Apoleny Vynohradnykové vzniklého pod transformovaným názvem NABLÍZKO a Divadla Aqualung, které bylo založeno z iniciativy části původního souboru v čele s Luborem Šplíchalem. Čímž tvorba Divadla NABLÍZKO získá svůj rámec a začlení se do divadelní reality.

2. Založení Divadla NABLÍZKO

Divadlo NABLÍZKO bylo generačním divadlem. Divadlem spolužáků a jejich přátel. Vzniklo na základě společné divadelní zkušenosti a společného vnímání divadla jako místa setkání. Z uměleckého přetlaku a potřeby kontaktního divadla, v němž velmi blízká přítomnost diváků a herců obě strany natolik ovlivňuje, že tato skutečnost vstupuje do hry jako inspirativní a formující prvek scénického jednání.

Při své činnosti Divadlo NABLÍZKO nevycházelo ze žádného programového prohlášení či manifestu. Dramaturgie divadla se od samého začátku opírala o individuální potřeby tvůrců vyjádřit se k současnosti. Vycházela z tvůrčí svobody, kterou divadlu zajišťovalo zřízení občanského sdružení – neziskové společnosti. A zároveň byla určována malým divadelním prostorem, stejně tak jako volba inscenačních postupů i způsobů hereckého projevu.

Šlo především o studenty třetího ročníku KALD DAMU¹ pod pedagogickým vedením režiséra Jana Borny a herečky Jany Březinové. Ti již v roce 1998 uvádějí své četné školní i mimoškolní projekty na různých pražských scénách i v prostorech nedivadelních, což je podnítí k rozhodnutí dát se na společnou profesionální uměleckou cestu. Osobnost Jana Borny jim v tomto směru byla inspirací, protože právě on založil se svými studenty soubor Dejvického divadla, s kterým posléze přesídlil do Divadla v Dlouhé, kde působí dodnes. I v případě studentů nastupujících do prvního ročníku v roce 1995/96 se pod jeho pedagogickým vedením stmelil kolektiv, který jednoho dne uviděl svou budoucnost ve společné práci.

Duchovními zakladateli divadla, spolužáky z jednoho ročníku a současně členy souboru² byli: režisérky a herečky Eva Leinweberová a Apolena Vynohradnyková³ (rozená Látalová), režisér Jan Jirků⁴, herečka Alžběta Šmídová (prov. Jenická), herec a scénograf Hynek Dřížhal, a herci Eduard Jenický, Václav Rašilov, Václav Krátký, Martin Dusbaba a Jiří Zeman⁵. Od začátku působení divadla byli stálými spolupracovníky, z nichž se postupně stali členové: herec Lubor Šplíchal, herečka Zuzana Dřížhalová (rozená Hanáková), dramaturg David Pečírka, herec Patrik Vojtíšek a hudebník Jan Matásek. Šlo o osobnosti různého zaměření, v některých případech až o divadelně

¹ Katedra alternativního a loutkového divadla na pražské Divadelní akademii múzických umění.

² Viz str. 85. Obr. I – divadelní soubor v roce 2002.

³ Po většinu existence divadla Vynohradnyková, proto toto příjmení budu v následujícím textu používat, v roce 2010 provdaná Novotná.

⁴ Jan Jirků je administrativním zakladatelem Divadla NABLÍZKO, ale od začátku působí i na jiných scénách (nejdéle v Divadle MINOR), v divadle působil spíše jako stálý host.

⁵ Jiří Zeman (Sönmez). Spolužák a zakladatel – postupně se stal spíše stálým hostem. Člen divadelní skupiny Krepsko, působí i v Divadle Aqualung.

renesanční individua, jež z Divadla NABLÍZKO činila progresivní tvůrčí kolektiv.⁶

Jeden ročník KALD DAMU

Kolektiv Divadla NABLÍZKO na sebe upozorňoval už před založením souboru. Nová divadelní scéna DISK se teprve stavěla a studenti expandovali do celé Prahy. Nejprve opanovali studio v Řetězové ulici, zvané Řetízek, které také spoluzakládali. Začaly vznikat i společné projekty nad rámec školy, ač s její finanční i pedagogickou podporou.

Ve třetím ročníku (1997/98) v komorním prostoru Řetízku vznikla pod inscenačním vedením pedagogů „nesentimentálně moderní“⁷ inscenace Čechovova *Višňového sadu*, jíž se dostalo pochvaly odborníků: „Tento Sad by obstál i na profesionální scéně jako slušný – především mladou dychtivostí bodující - standard.“⁸

Pohádku *Živá voda* podle K.J.Erbena v režii Jana Jirků uváděli studenti v podobě zábavného a kontaktního divadla na divadle jako hosté na scéně Divadla v Dlouhé. Ale představení vynikalo především v exteriéru, např. v zahradě kláštera Zlatá Koruna⁹, kam studenti jezdili s Janem Bornou za „nedivadelním“ publikem složeným převážně z vodáků pravidelně již od prvního ročníku.

Mezi mimoškolní projekty patřila inscenace režisérky Evy Leinweberové, která umístila příběh Oscara Wilda *Salome* do netradičních prostor synagogy na Palmovce. Na zimu inscenaci ale musela přemístit do Experimentálního prostoru ROXY, kde se o rok později konala v její režii také česká premiéra Taboriho textu *Goldbergovské variace*. První kus byl podle pamětníků nezapomenutelný svou atmosférou, výběr druhého textu předznamenává chuť souboru objevovat texty dosud neobjevené.

Opačným směrem šel Hynek Dřížhal, který se rozhodl zinscenovat Moliérovu frašku *Lékařem proti své vůli*. K obecně známému titulu však přistoupil z pozice režiséra, aktéra i autora loutek velmi inovativně. Svéráznou úpravou vytvořil divadlo na divadle resp. v ordinaci, kde pan doktor se svým personálem nutí svého pacienta stát se Sganarelem. Hravá rakvičkárna se uváděla v Klubu Malaché, později v klubu Mlejn.

Dramatickou prvotinu Arnošta Goldflama *Horror*, který se odehrává v uzavřené domácnosti jedné bezejmenné pětičlenné rodiny, si vybral pro svou režii v nově otevřeném DISKu Jan Jirků. To už je Divadlo NABLÍZKO založeno i právně a zpětně zaštiťuje předešlé

⁶ Osud jednotlivých osobností bude postupně heslovitě popsán v poznámkách pod čarou.

⁷ KERBR, Jan. Nekonvenční Čechovové. In: *Svět a divadlo*, roč. 9, č. 3 (1998), s. 57-60.

⁸ Tamtéž.

⁹ Na prázdninový kulturní festival „Zlatokorunské léto“ se vraceli i později jako profesionálové, např. s *Hadriánem z Římsů*. Viz příloha str. 83-84. Soupis zájezdů a festivalů Divadla NABLÍZKO.

premiéry společných projektů. Navíc některé z těchto inscenací jsou převzaty do první sezóny 1999/2000 v A-studiu Rubín jako základ repertoáru.

Za oficiální datum vzniku Divadla NABLÍZKO se považuje datum premiéry *Tracyho tygra*, která se uskutečnila 19. ledna 1999 v A-studiu Rubín na Malostranském náměstí. Režisérka Apolena Vynohradnyková tento sklepní prostor pro svou poetickou kavárenskou inscenaci našla v době, kdy se rozhodli se spolužáky založit divadlo a započít cestu profesionalizace. Premiéra *Tracyho tygra* byla jako první oficiálně uvedena pod názvem „Divadlo NABLÍZKO“ a od samého začátku uvádění vzbudila nevídaný zájem publika, takže tehdejší umělecký šéf A-studia Rubín (podnájemce Prahy 1), Ondřej Pavelka, souhlasil s poskytnutím prostor studentům k trvalejšímu využívání a na čtyři sezóny se stalo jméno Divadla Nablízko podtitulem A-studia Rubín.¹⁰ V té době totiž na sklepní scéně nesídlil žádný soubor, divadlo bylo spíše stagionou a večerním hudebním klubem s rušným barem.

A-studio Rubín se nachází v historickém objektu domu „U tří korun“, jehož sklepní prostor byl pro divadlo objeven v roce 1968 divadlem Orfeus, název Rubín obdržel posléze v době normalizační. V sedmdesátých letech až do roku 1987 v Rubínu působilo Divadlo Na okraji a při něm později také amatérské A-studio, které se po revoluci zprofesionalizovalo a jehož jméno nese prostor i dnes, přestože v něm působí zcela nová generace divadelníků (od roku 2009 v čele s uměleckým šéfem – dramaturgem a dramatikem Petrem Kolečkem). Z historického hlediska Divadlo NABLÍZKO v tomto prostoru s bohatou divadelní tradicí, která je výše naznačena pouze v bodech, vytvořilo velmi intenzivní čtyřletou etapu.

A-studio Rubín je členitý sklepní prostor s šatničkou, barem a sálem. Sál má rozměry přibližně 9x10m, z čehož cca 5x5 m bývá běžně využíváno pro uspořádání kukátkového jeviště. Do divadelního sálu se vejde 40 - 70 sedících diváků (židle, popř. polštářky). Sál má klenutý strop vysoký 2,5 – 3,3m, podlaha je pokryta cihlovými dlaždicemi. Sál je variabilní, počet i rozmístění židlí a elevace se dají upravovat. Velikostně i sklepní atmosférou jsou mu podobné takové scény, jakými jsou Divadlo v Řeznické v Praze či sklepní scéna CEDu v Brně.

Divadlo NABLÍZKO za svého působení využívalo prostor v celé jeho komplexnosti, mnohdy se představení začínala hrát ve foyer – baru, navíc se soubor zasloužil o zbudování kavárny s denním provozem a předprodejem vstupenek.

¹⁰ Viz str. 85. Obr. II. logo divadla od kmenového scénografa Hynka Dřízhala.

Profilová inscenace Divadla NABLÍZKO *Tracyho tygr*

Novela amerického spisovatele Williama Saroyana, která se stala předlohou a inspirací mnoha umělcům po celém světě, vznikla roku 1951. Je pokládána za pohádku pro dospělé, jde o dnes již kultovní příběh mladého muže Thomase Tracyho, který má svého tygra (ve skutečnosti černého pantera.) At' jde o jakoukoliv šelmu, především je tygr symbolem mládí a jeho živelnosti, představivosti a lásky. Zároveň je i výsměchem bulvárnímu tisku, reklamě a senzacechtivosti.

Příběh Tracyho a jeho tygra zasáhl i režisérku Apolenu Vynohradnykovou, která přišla s nápadem Tracyho tygra zinscenovat „nablízko“. Šlo o její režijní debut, jehož divácký ohlas přesáhl všechny ambice a stal se úspěšným krokem v profesionalizaci divadla. Inscenace vznikla s pedagogickou i finanční podporou DAMU, nicméně ji nenazkoušeli pouze posluchači jednoho ročníku KALD DAMU, ale i jejich přátelé. Premiéra byla uvedena pod názvem Divadla NABLÍZKO (i v rámci studentského květnového festivalu Zlomvaz 1999), který veřejně proklamoval záměr studentů osamostatnit se a začlenit se do pražské divadelní scény.

V českém divadelním prostředí byl Tracyho tygr poprvé zdramatizován až v letech porevolučních. V roce 1992 byly uvedeny v regionálních divadlech v Chebu a Hradci Králové hned dvě dramatizace (Jana Roubala a Zory Vondráčkové). Dramatizace Vondráčkové se opět objevila na divadelních prknech v dubnu roku 1999, tentokrát ve Středočeském divadle v Kladně. To už měla za sebou pražskou premiéru inscenace Divadla NABLÍZKO. V ostravském Divadle Petra Bezruče byl navíc v roce 2000 úspěšně uveden Tracyho tygr v podobě jazzového muzikálu, pod nějž se podepsal jako režisér a autor libreta Jiří Seydler a hudbu složil Vlastimil Šmída, o rok později měl premiéru také na režisérově domovské scéně ve Východočeském divadle v Pardubicích.

Avšak žádná z inscenací kromě té Divadla NABLÍZKO nebyla uváděna déle než dvě divadelní sezóny. *Tracyho tygr* Apoleny Vynohradnykové, jakožto duchovní matky této inscenace, se stal v konkurenci ostatních dramatizací divácky nejúspěšnějším. Představení byla vždy vyprodána a z *Tracyho tygra* se stala „šťastná hvězda“ repertoáru i souboru. Hrál se po celou dobu jeho existence – zahajoval jeho profesionální působení (19. ledna 1999), v tlumočené verzi pro neslyšící otvíral novou domovskou scénu (24. října 2003) a jeho derniéra definitivně ukončila sedmileté fungování divadla (12. října 2006), to už měla inscenace na kontě přes 225. repríz.

Dramatizaci Tracyho tygra v překladu Jiřího Joska (další překlad Jakuba Valenty vznikl až v roce 2005) napsala režisérka inscenace Apolena Vynohradnyková společně s dramaturgem souboru Davidem Pečírkou. Dramatizace počtem scén odpovídá patnácti kapitolám novely, a drží

se hlavních bodů příběhu: Tracy vypravuje o svém tygrovi, kterého v dětství hledal, aniž by věděl, co či koho toto slovo označuje, a také o tom, jak ho později ve svých patnácti letech objevil v zoo v černém panterovi. A od té doby má tygra. Tracymu je jednadvacet let a pracuje u Otto Seyfanga, dovozce kávy, po boku starých ochutnávačů jako nosič, až jednoho dne spatří jít kolem obchodu krásnou dívku ve žlutých šatech – Lauru Luthyovou. Tracyho tygr zaře a rozběhne se za její tygřicí. Když Tracy dívku opět potká, pozve ji na oběd, na oplátku ho Laura pozve na oběd k nim domů. Na návštěvě se Tracy nechá krmit její krásnou a koketní matkou bonbóny a dokonce ji políbí, což ale Laura uvidí a její tygřici to naštve, takže Tracyho tygr uteče a Thomas radši odejde. Od té doby Lauru nepotká a odjíždí z města.

Druhá polovina příběhu (i představení¹¹) se odehrává po šesti letech. Nejstarší z ochutnávačů zemřel, podnik s kávou je již dávno zavřen a Tracy se vrací do města. Jde se s tygrem podívat do kostela, když se náhle stane něco zvláštního. Lidi před nimi utíkají, jakoby jeho tygra také viděli. Pak přijede obrněný vůz a lidé chtějí tygra zastřelit a tvrdí, že je to panter a že utekl z cirkusu. Tygrovi se však podaří utéci, naopak Tracy jakožto majitel tygra je odveden na psychiatrii, kde ho nejprve vyšetřuje doktor Pingitzer. Chvilí si povídají o životě, popíjejí kávu a doktor prohlásí, že Tracy je zdravý, s tím ale nesouhlasí další doktor Scatter a pošle ho do blázince. Tracy zde potkává mnoho nešťastných lidí, kteří mají své tygry, mezi nimi i Lauru, která je nemocná a má brzy zemřít. Tracy Lauru přesvědčí, že ji má rád, a ona se začne uzdravovat. Mezitím se lidé v New Yorku stále děsí pantera pobývajícího na svobodě. Zoufalá policie, která šelmu nemůže najít, nakonec přistoupí na Tracyho plán - připraví se vše tak, jak tomu bylo před šesti lety, kdy se Tracy seznámil s Laurou. V okamžiku, kdy Tracy opět nosí pytle s kávou, kolem obchodu projde Laura a Tracyho tygr se objeví. Tygr odejde společně s dvojicí do jednoho krámků, kde ho mají zavřít do klece, v krámků však není a ven nevyjde. Zmizí.

Dramatizace vychází z potřeb malého kontaktního divadla. Ve své úplnosti zachovává postavy Thomase Tracyho, Laury Luthyové a doktora Pingitzera, z nichž tak činí hlavní postavy příběhu „o tygrovi, jenž je láska“. Tracy se navíc sám stává vypravěčem některých částí příběhu. Oproti prozaické předloze je v dramatizaci snížen počet vedlejších postav, např. počet ochutnávačů je zúžen na dva, ti mísí své promluvy i s těmi škrtnutými; stejně tak v příběhu vystupují pouze dva policisté. Navíc všechny „vedlejší“ postavy (personifikovaná káva, ochutnávači, policisté, hlasatelé) jsou představovány pouze dvěma herci, v případě ochutnávačů kávy jde vlastně o herce - loutkovodíče. Některé další postavy zachovává dramatizace pouze prostřednictvím narativních pasáží, např. otce Laury. Celá inscenace si vystačí s pětici herců a

¹¹ Původně mělo představení přestávku – viz záznam z první reprízy, později byly vyškrtuty dvě scény (scéna s Tracym a loutkou majitele podniku s kávou Otto Seyfanga, u něhož chce Tracy povýšit na ochutnávače; a scéna z televizních novin) a představení se uvádělo vcelku bez přestávky.

diváky, kteří jsou tu a tam voláni mámou či svědky zmizení tygra.

Přestože se příběh odehrává v americkém městě New York, ať už na ulici nebo v interiéru bytu či obchodu s kávou, inscenátoři se rozhodli celý příběh odehrát v improvizovaném kavárenském prostředí. Jednoduchou výpravu, skládající se především z dětsky naivních barevných kavárenských stolečků a dřevěných přepravních krabic (od čaje) s nápisy, navrhla Martina Mazánková (prov. Staňková). Středem hrací plochy je červený (při premiéře žlutý¹²) stoleček na široké válcovité noze se dvěma červenými židličkami. Vedle stolečku vpravo lehce v pozadí stojí stejný, ale vyšší stůl, na kterém stojí deska, která později odkryje rám symbolizující televizi. Na scéně je ovšem několik dalších malých stolečků, které nepravidelně zasahují do diváckého prostoru, takže není zcela zřejmé, kde přesně končí hrací plocha. Diváci obklopují herce i z boků a doopravdy nablízko. Maličký sklepní prostor A-studia Rubín podstatně pomáhá vytvořit intimní atmosféru představení. Stejně tak tomu bylo i v Malém Nosticově divadle, ale inscenace byla hrána například i v Paláci Akropolis¹³ a na mnoha zájezdech i na kukátkovém jevišti či v exteriéru¹⁴, kvůli čemuž byla scéna upravována a výjimečně se musela obejít i bez kávy.

Divákům byla totiž před představením přímo představitelem Thomase Tracyho podávána káva v rukodělných hliněných konývkách a šálcích s kávovými zrny. Vůně a chuť čerstvě pražené kávy od sponzorské firmy Ebel Coffee navozovala příjemnou atmosféru představením.

Ještě podstatnějším prvkem inscenace byl však živý hudební doprovod. Hudebník Jan Matásek¹⁵ hudbu nejen složil, ale jakožto „muzikantskej“¹⁶ doprovázel živě celé představení na trubku, pozoun či perkuse. Řvaní - zvuky vyluzované na trubku přitom zhmotňovaly na scéně neviditelného tygra, Lauřin jemnější tygr byl ztělesňován pro změnu chřestěním. Tygr a vztah Tracyho k němu byl v představení dále zobrazen hlazením a drbáním neviditelného zvířete, pošťuchováním ho hlavou, věnováním pozornosti prostřednictvím upřených očí. Spíše mezi vtípky pak patřilo nalití kávy do šálku, který má proděravěné dno. Vytékající káva pak dosvědčovala existenci tygra, který ji právě pije. V pasáži, kdy tygra resp. pantera vidí všichni,

¹² Viz str. 86. Obr. III. Fotografie z prvních uvedení v roce 1999 na sklepní scéně A-Studia Rubín se žlutým stolečkem, scéna „námluv“ Tracyho s Laurou, v popředí je vidět hrníček s děravým dnem, z boků diváci u stolků s kávou, vlevo se leskne muzikantův nástroj.

¹³ Viz str. 87. Obr. VI. Fotografie z uvedení v Paláci Akropolis v roce 2005, je patrná především barevná proměna inscenace během letitého reprízování.

¹⁴ Viz str. 89. Obr. X. uvedení 11. října 2003 v exteriéru Letné na festivalu Barevný podzim – dobře patrné umístění hudebníka Jana Matáska vlevo scény, rozestavení stolečků mezi diváky.

¹⁵ **Jan Matásek.** Narozen 1972 v Praze, hudebník a skladatel. S Divadlem NABLÍZKO spolupracuje od samého začátku, je autorem hudby k inscenacím: *Tracyho tygr*, *Třeštění ve dvou*, *Šílená lokomotiva*, *Pší srdce*, *V žducholoď* a spoluautorem hudby *Hadrián z Římsu*. V současnosti spolupracuje např. s Divadlem Minor, plzeňským Divadlem Alfa či Divadlem Aqualung.

¹⁶ Viz str. 86. Obr. IV. Fotografie z prvních uvedení v roce 1999 na sklepní scéně A-Studia, vlevo se leskne trombón hudebníka Jana Matáska. Scéna pohybově ztvárněných „námluv“ Tracyho (Václav Krátký) a Laury (Alžběta Šmídová).

upírají zrak do stejného bodu, otáčejí synchronizovaně hlavou po směru jeho pohybu, či se pohne hadr uvázaný ve dveřích, jako by tygr právě vešel.

„*Káva probužená sluncem*“ zpívá si Tracy v inscenaci za doprovodu veselé jazzové trubky. Mezi hravé a dobrou náladu navozující scénky patří také dopsaný dialog Robusty s Arabikou. Dva druhy kávy smíchané v jednom pytli právě připluly po moři a hovoří o svém mořském zážitku. Ačkoliv o mluvícím a chodícím pytli kávy se v předloze nic nepíše, scénka zapadá do konceptu inscenace, která skládá hold hravosti, bláznovství, schopnosti imaginace a snění v nás. Pokud jde o kávu vonící přímo na scéně, není reálná, ale je znázorněna jemnými šátky různých velikostí a odstínů hnědé. Dá se k nim čichat, pohazovat jimi i se dají „nalít“ do hrníčku. Vtipný je okamžik, kdy doktor Pingitzer přidá do hrníčku šátek bílý (šlehačku) – vznikne vídeňská káva. Káva, kterou podle Saroyena skutečně vymyslel.

Ve scénách s kávou vystupují postavy černošských ochutnávačů Nimma a Ringerta. I tito dva jsou především zdrojem komických situací, už samo jejich výtvarné ztvárnění budí úsměv na tváři. Jde o dvě hadrové loutky, které vizuálně připomínají strašáky na poli.¹⁷ Končetiny loutky jsou připevněny na herci, takže se vláčné tělo černošského panáka pohybuje společně s ním a dovoluje herci předvádět zdatná taneční čísla. Nohy jsou přichyceny za kotníky, pas k pasu a hlava visí na gumě za krk herce. Zároveň má herec jednu ruku v hlavě loutky a druhou ruku má navlíknutou v rukavici, která ukončuje její horní končetinu. Další možností je vyndat ruku z hlavy a používat ji jako ruku. Loutky mají hnědé hlavy, naznačená očička a výrazně rudá či žlutá ústa. Ta se při ochutnávání kávy protažením hercovy ruky rozvinou v dlouhý chobot – hra s ním, např. vcucnutí hrníčku, budí diváky k smíchu. Herci loutky vedou, mluví, ale zároveň hlavně prostřednictvím mimiky obličejů i komentují a zcizují. Jakožto vodiči jsou oblečeni celí v černé, což zvýrazňuje barevnost a strukturu loutky.

Vodiči Martin Dusbaba (v době jeho nemoci Tomáš Jeřábek, např. na Floře Olomouc 2005) a Patrik Vojtíšek jsou zároveň představiteli všech vedlejších rolí. V okamžiku, kdy si nasadí na hlavu obrovské placaté čepice s nápisem Police¹⁸, vycpou si ramena a za opasek si strčí maketu pendreku, stanou se z nich karikatury ochránců lidu před uprchlým tygrem. Přehozením roztrhaného bílého pláště se Martin Dusbaba může jednoduše proměnit v šíleného neurologa Scattera, přímočarou karikaturu odborníka, který pošle Tracyho do blázince. Mezi další jeho roličky patří také například hlasatelka televizního kanálu Príma Noha, která se snaží parodovat současné televizní zpravodajství. Tato aktualizace je provedena na základě předlohy, která

¹⁷ Viz str. 87. Obr. V. – Tracy (Václav Krátký) s ochutnávači kávy, fotografie z uvedení roku 1999 na sklepní scéně A-Studia Rubín. A srovnání s obr. VI. z pozdějšího uvedení v roce 2005 v Paláci Akropolis.

¹⁸ Viz str. 89. Obr. IX. – z tlumočené verze uvedené v roce 2003, za Tracym (Václav Krátký) a doktorem Pingitzerem (Lubor Šplíchal) jsou vidět policisté (zleva Patrik Vojtíšek a Martin Dusbaba). Všechny postavy mají své tlumočníky v černém.

poměrně obsírně pojednává o medializaci uprchlého pantera.

Hlavního hrdinu Thomase Tracyho hraje Václav Krátký¹⁹. Celou první polovinu představení je oblečen v roztrhaných džínách a bílém tričku, v jeho podání jde o mladého energického muže, jeho frajerství podtrhuje navíc hercova náušnice v uchu. Na záznamu představuje Lauru Luthyovou Alžběta Šmídová (alternace od roku 2002 Natálie Topinková²⁰), její Laura je postava éterická a smyslná, zároveň bláznivá, v inscenaci se projevuje hlavně pohybově, jelikož nemá mnoho promluv. Při osudovém setkání Laury s Tracym má na sobě dlouhé žluté šaty s rozparkem téměř až k pasu.

Představitelka Laury je zároveň představitelkou Lauřiny koketní matky. V pantomimické scéně, která ilustruje Tracyho vyprávění o nešťastné návštěvě Lauřina domova, úspěšně svádí Thomase bonbóny. Přichází na scénu úplně stejně oblečená, pouze má sepnuté vlasy a pod šaty má dva růžové nafukovací balónky namísto prsou. Ty závěrem láskování podá Tracymu, který se s těmito „bonbónky“ slastně mazlí, zatímco herečka odejde a obratem se vrátí na scénu v těle našťavané Laury. Tracy si začne pinkat s balónky, jako by se nic nestalo.

Uteče dlouhých šest let, než se Tracy opět setká s Laurou. Toto uplynutí času je ztvárněno velmi hmatatelně - sfoukáváním šesti svíček zapálených na stolcích mezi publikem. Publikum je policisty naváděno k činu, aby mohla druhá polovina představení začít. Zestárnutí hlavních hrdinů je znázorněno především prostřednictvím kostýmů. Tracy je oblečen do béžových neroztrhaných kalhot a do bílé košile s límečkem a s ohrnutými dlouhými rukávy. Slušnější a upjatější oblečení má na sobě i Laura, jde o dlouhé světlé kalhoty a ve stejné barvě triko s dlouhými zvonovitými rukávy.

Velmi zajímavě je vyřešena scéna, kdy Tracy po letech Lauře vyznává lásku. Diváci prvních řad musí Tracyho intimní sdělení poslat k Lauře tichou poštou, za policejního dohledu si šeptají do ucha: „*Miluji Tě.*“

Než se ale Tracy dostane do blázince, kde Lauru najde, setká se psychiatrem Pingitzerem. Předloha hovoří o asi sedmdesátiletém muži, který miluje lidi a nenávidí psychiatrii. V podání Lubora Šplíchala jde o lehce senilního až dětinsky hravého pána, který svou křehkost svírá ve výborně upraveném světlém obleku s hnědou vestičkou a červeným motýlkem. Herec bravurně artikuluje do širokého úsměvu roztaženými ústy a zároveň sevřenými rty, čímž dává najevo vídeňský původ doktora. Scéna, kdy má diagnostikovat Tracyho šílenství, se stává scénou

¹⁹ Václav Krátký se narodil v Jindřichově Hradci. Studoval techniku v Táboře, pak zdravotní školu v Brně, kde ho nadchlo divadlo. Odkud vedla jeho cesta na DAMU. V současnosti hraje v Divadle Minor a v Divadle Aqualung.

²⁰ Od října 2002 nová představitelka Laury vzešla z konkurzu namísto Alžběty Šmídové, která odešla na mateřskou. Natálie Topinková hrála ještě v Cyranovi Roxanu. Herečka působí v pražském pohybovém uskupení Veselé skoky či v Divadle Gong. Typově rozdílá druhá představitelka Laury viz str. 92. Obr. XI. a XII. – speciální uvedení s tlumočníky, kteří si vyměnili své role.

požitkářství, popíjení kávy a vyprávění si o životě. Prostřednictvím postavy doktora Pingitzra je vyřčeno mnoho z poselství celého příběhu – „Lidi sou těžký. Lidi jsou lidi. Lidi jsou zábava, hra, fantazie a čárymáry. Aha! Lidi jsou bolest a nemoc, šílenství a ublížení, lidi zraňují lidi, zabíjejí lidi, zabíjejí sebe. Psychiatrii já nenávidím. Lidi miluju. Proč? Proč pro lidi ztratila se zábava, proč hra, fantazie, kouzla a čárymáry? Proč? Aha? Peníze? - Já myslím. Ano. Peníze. Je láska ty peníze? Je krása ty peníze? Je zábava ty peníze? Kde jsou peníze? Nevím. Teď žádná zábava. Teď práce. Tygr. Tygr.“²¹ Výkon Lubora Šplíchala v této roli zaujal i mnohé kritiky: „(...) jak klidně, přesně a citlivě, s nadhledem a porozuměním tvoří plastický obraz podivně hřejivého a velkorysého člověka s jakýmsi smutným příběhem, o němž bezděčně mluví jen dojemný přízvuk, gesto kulatého těla, teskný pohled ve stále se usmívajícím obličej.“²²

Narozdíl od Saroyanovy novely, která se loučí s čtenáři slovy: „A tímto končí příběh o Thomasu Tracym, Lauře Luthyové a tygrovi, jenž je láska.“²³ nechávají inscenátoři výklad neviditelného tygra na divákovi.

Pro část publika se inscenace Tracyho tygra s autentickou vůní kávy stala až kultovní záležitostí. Mnozí ho viděli několikrát, někteří se stali příznivci Divadla NABLÍZKO právě jeho prostřednictvím. Na toto představení byli do Divadla NABLÍZKO často zváni svými přáteli i lidé „nedivadelní“. Představení Tracyho tygra byla vnímána spíše jako setkání, jako událost hodná podivu širokého spektra diváků. Dospělých, dětí, a od vzniku tlumočené verze do znakového jazyka také slyšících a neslyšících.

Většina mediálních ohlasů přišla až po vzniku tzv. stínově tlumočené verze inscenace. Skutečných recenzí neexistuje mnoho, pokud je v nich něco vytýkáno, jde o „šablonovitost pohybových kreací při námluvách“²⁴ či o vlastní dramatizaci, která „totiž pouze vytváří prostor pro různé etudy, byť v pestrých variacích“²⁵ a „vybírání jen divadelně lákavé pasáže“²⁶. Nakonec se ale autoři shodují v pozitivním stanovisku vyzdvihujícím poetiku, atmosféru představení: „(...) jsem měl pocit, že vcházím do skutečné kavárny, kde si skutečně váží svých zákazníků.“²⁷ „Tracyho tygr atmosféru má, rozehrává ji také intimní prostor Rubínu, tedy pokud není porušena např. parodií na zprávy ...“²⁸

Po dvou letech uvádění, dne 14. ledna 2001 pořídila v A-studiu Rubín záznam představení

²¹ VYNOHRADNYKOVÁ, Apolena – PEČÍRKA, David. Dramatizace Tracyho tygra, str. 10, scéna 12 - adekvátní neproškrtaný text: SAROYAN, William. *Tracyho tygr*. Argo, Praha 2001, 203 s. Překlad Josek, Jiří. Bilingvní vydání. ISBN 80-7203-375-1. s. 95.

²² VELEMANOVÁ, Věra. Plachý, ale žhnoucí tygr. In: *Divadelní noviny*, roč. 8, č. 4, 16.2.1999, s. 7.

²³ SAROYAN, William. *Tracyho tygr*. Argo, Praha 2001, 203 s. Bilingvní vydání. ISBN 80-7203-375-1. s. 203.

²⁴ KRIŠTOF, Martin. *Lidi to jsou bra, magie, fantazie, kouzla a čáry máry*. Divadelní Flora, Zpravodaj č.5, 2005.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ KRIŠTOF, Martin. *Lidi to jsou bra, magie, fantazie, kouzla a čáry máry*. Divadelní Flora, Zpravodaj č.5, 2005.

²⁸ NOVÁK, Michal. *Tygr plachý jak láska*. Dostupné na: <http://www.i-divadlo.cz/recenze/tracyho-tygr/tygr-plachy-jak-laska/> (20.10.2010).

Česká televize. Existuje i záznam z 1. reprízy inscenace a z její tlumočené verze uvedené v divadle Kolowrat na festivalu Otevřená náruč 2006.

Inscenace *Tracyho tygra* byla první prací Divadla NABLÍZKO s kultovní prozaickou literaturou. Na tuto úspěšnou zkušenost navázali tvůrci potom ještě několikrát (v režii Apoleny Vynohradnykové vznikla ještě *Zabrada* a *V melounovém cukru*, v režii Evy Leinweberové *Psí srdce*, v režii Jana Jirků *Cikáni*).

Divadlo NABLÍZKO o.s. se sídlem na Malostranském nám. 9, Praze 1, 118 00 bylo právně založeno až po premiéře *Tracyho tygra* dne 6. dubna 1999. Zakládací listina byla podepsána jmenovitě Apolenou Látalovou (Vynohradnykovou), Janem Jirků a produkční divadla Lenkou Tesařovou, kteří na první valné hromadě představenstva byli zvoleni do funkce předsedy, místopředsedy a jednatelky. Cíl činnosti sdružení byl charakterizován jako „vytváření nekomerčního divadla kontaktního typu pro děti i dospělé, s důrazem na humor a výtvarnou imaginaci“.

Z hlediska uměleckého se vedoucí Divadla NABLÍZKO stala Apolena Vynohradnyková, kmenovým dramaturgem David Pečírka a kmenovým scénografem Hynek Dřížhal. V první fázi divadla šlo ale spíše o funkce čestné, soubor totiž fungoval na základě blízkých lidských vztahů, přátelství a kolektivní domluvy. Šlo o mladé lidi, kteří se společnými silami snažili vybudovat své vlastní svobodné divadlo.

Proto bylo také divadlo založeno jako občanské sdružení, tato nejjednodušší právní forma zřízení poskytuje svobodu, umělecká činnost nevzniká za účelem zisku a zároveň nemá žádného „zřizovatele“, který by mohl např. dramaturgické směřování divadla ovlivnit. Uměleckou svobodu na druhou stranu značně komplikuje neúspěch při získávání financí na samotný provoz neziskové organizace.

3. Divadlo NABLÍZKO domovským souborem sklepní scény A-studio Rubín (1999 - 2003)

Příchod mladého souboru do divadelně strádajícího prostoru A-studia Rubín byl přijat s povděkem a s očekáváním. O čemž svědčí i vycházející novinové zprávy: *Dnešní Rubín je Divadlo NABLÍZKO* či *Divadlo Nablízko zdomácnělo v A-studiu Rubín*.²⁹ Diváci se na nový soubor, který opanoval známý divadelní prostor, rychle naučili chodit, své stálé příznivce si našel i v řadách kritiků (např. Jan Kerbr, J.P. Kříž, Jana Machalická).

Soubor na své náklady, svépomocí, zrekonstruoval sklepní prostor, což v té době mladým nadšeným divadelníkům nedělalo žádný problém, vždyť souhlas uměleckého šéfa prostoru Ondřeje Pavelky se „zdomácněním“ vnímali jako zázrak. A on byl s jejich ochotnickým přístupem nadmíru spokojen: „Jsou to lidé, kteří se nehoní za dabingem a reklamou, a jsou odhodláni zvolit si tento nelukrativní způsob života. Věřím, že zde vyrůstá něco nového, a proto volám: „Zpátky do sklepů!“³⁰. Mladí divadelníci mu naopak byli vděční za poskytnutou svobodu a zázemí především v osobě zkušeného produkčního Libora Grosse.

Novou přívětivou image klubu, včetně prvního loga, navrhl kmenový scénograf Hynek Dřížhal, manuálně se na proměně podílel celý soubor. V rámci úprav na původním místě kanceláře vznikla i malá kavárnička s celodenním provozem a hlavně předprodejem vstupenek, která funguje dodnes. V ní, a vůbec v celém řetězci kaváren sponzorské firmy *Tracyho tygra*, si členové souboru přivydělávali jako číšníci.

Z iniciativy Divadla NABLÍZKO se také v prostoru foyer obnovila tradice výstav a každý měsíc se uskutečňovala vernisáž. Navíc soubor nepravidelně jednou v měsíci pořádal tzv. improvizované večery, které se diváky staly hojně navštěvovanými. Jednou za měsíc se pořádala veřejná Tančírna, která byla vedena vždy jedním z herců. Takovéto společenské večery se pořádaly v letech 2000 až 2002.

V A-studiu Rubín se rychle rozproudil vzduch, vždyť samotní členové souboru tu nadšenecky trávili za minimální mzdu spoustu času. A na „divadle na baru“ to začalo být v tom nejlepším slova smyslu vidět. Nakonec do Rubínu začaly chodit i děti (inscenace *Zabřady*, 2000) a

²⁹ KRÁL, Marek. Dnešní Rubín je Divadlo Nablízko: A-studio Rubín: znovuzrození divadelního klubu, A nejsme nějak strašně pozitivní? Malá divadelní topografie - (I). In: *Divadelní noviny*, roč. 9, č. 1, 11.1.2000, s. 14.
PRCHALOVÁ, Radka. Divadlo Nablízko zdomácnělo v A-studiu Rubín. In: *Mladá fronta Dnes*, roč. 10, č. 235, 8.10.1999, s. 4.

³⁰ HOŠTOVÁ, Vladimíra. Zpátky do sklepů!. In: *Večerník Praha*, roč. 9, č. 215, 5.10.1999, s. 6.

trvalá spolupráce vznikla také s Klubem mladého diváka, který funguje prostřednictvím cenově výhodného členství pro studenty základních a středních škol.

Jako základ repertoáru soubor přejal k inscenaci *Tracyho tygra* do první profesionální sezóny **1999/2000** ze školních let ještě inscenace *Dobrá voda*, *Višňový sad* a *Horror*. K nim v první rubínovské sezóně přibyli na repertoár *Žrout*, *Třeštění ve dvou* a *Šílená lokomotiva*. Šlo o jeden zcela autorský projekt a dva nepříliš uváděné tituly světových dramatiků.

Text *Žrouta* společně napsali herečka a režisérka Eva Leinweberová a dramaturg David Pečírka. Jednalo se o groteskně hororový návod, jak najít nový život a vyřešit všechny problémy prostřednictvím televize. Představení netrvalo ani celou hodinu, šlo spíše o povedenou anekdotu na omšelé téma. „(...) jde o večer, během kterého nezalutujete vstupného. Králem večera se stává skvělý Jiří Zeman jako univerzální hvězda, ale obdivuhodná je třeba i schopnost Alžběty Šmídové a Eduarda Jenického (manželé Drtinovi) udržet v představení vedle komické také tragickou linii a bezprostředně po komické scéně diváky dojmout svým z obrazovky naučeným usmiřováním. Velmi důležité je ale to, jak je celý ansámbl sehraný.“³¹

Druhým titulem sezóny byla absurdní hra Eugena Ionesca *Třeštění ve dvou* v režii Jana Jirků o rozkladu vztahu jednoho mileneckého páru. Nekonečná pře muže a ženy, zda je, či není želva a hlemýžď to stejné, nezaznamenala u publika úspěch a po pár měsících byla stažena. V historii divadla šlo o největší dramaturgický omyl.³²

Drama polského dramatika Stanislava Ignace Witkiewicze v režii hostujícího Davida Jařaba³³ mělo v Divadle NABLÍZKO českou premiéru 18. května 2000 a udrželo se na repertoáru dvě sezóny. *Šílená lokomotiva* nebo také *Bláznivá* (v překladu Jaroslava Simonidese) z roku 1923 vymalovává problematiku naší přetechnizované civilizace, která se řítí do záhuby. Autorce scény Lucii Konopíkové³⁴ se podařilo do sklepního sálečku vtěsnat dokonalou plechovou dekoraci parní lokomotivy.

Divadlo NABLÍZKO od svého vzniku produkuje minimálně tři premiéry ročně. Jeho měsíční provoz (dvacet až čtyřicet představení) je srovnatelný s běžným repertoárovým divadlem. V režii se střídali Apolena Vynohradnyková, Eva Leinweberová a jejich spolužák ze školy režisér Jan Jirků. Později své režijní ambice v souboru projeví také Hynek Dřížhal a Lubor Šplíchal, jedna premiéra ročně byla uváděna v režii hostující osobnosti. Dramaturgický plán se

³¹ KRÁL, Marek. Žrout toho moc nesní, ale kouše dobře. In: *Divadelní noviny*, roč. 8, č. 21, 14.12.1999, s. 7.

³² KERBR Jan. Nablízko tváří tvář. In: *Divadelní noviny*, roč. 11, č. 20, 26.11.2002, s. 14.

³³ V té době již zkušený režisér, který přišel z HaDivadla do Prahy, kde v roce 2002 nastoupil do Divadla Komedie.

³⁴ Konopíková Lucie. Scénická výtvarnice, členka divadla v jeho první etapě (*Žrout*, *Šílená lokomotiva*, *Psí srdce*, *Yáda*, *Ondina*).

budoval stejně jako všechno ostatní společnými silami, kdokoliv mohl přicházet s návrhy titulů.

V následující sezóně **2000/2001** byly premiérovány dvě dramatisace prózy. Dramatisace pohádky Jiřího Trnky *Zahrada a Psího srdce* ruského klasika Michaila Bulgakova. Třetí titul ***To nic, to přejde*** v režii hostujícího Arnošta Goldflama³⁵ byl poskládán z textů samotného režiséra, Karla Poláčka a Ivana Wernische, inscenace vyrůstala ze známých Goldflamových tématických obsesí.³⁶

Inscenace v režii Evy Leinweberové ***Psí srdce*** byla další těšící se značnému ohlasu diváků. Původně novela Michaila A. Bulgakova o nebezpečnosti totalitních mechanismů a biologických pokusů měla premiéru 1. února 2001 a přestála i přesun do Malého Nosticova divadla, kde byla hrána svou pátou sezónu. Za dvojroli psa Baryka - občana Barykova byl představitel Martin Dusbaba³⁷ nominován na Cenu Alfréda Radoka. „Odborníci z Kynologického ústavu v Praze dokonce potvrdili, že je jeho štěkot identický se štěkáním kokršpaněla.“³⁸

Zahrada

Po *Tracyho tygrovi* byla *Zahrada* Jiřího Trnky další srdeční záležitostí režisérky Apoleny Vynohradnykové, která společně s dramaturgem Davidem Pečírkou zdramatizovala knihu okouzující svými obrázky i příběhem od roku 1962 celé generace dětí, dospělých i divadelních tvůrců. V Divadle NABLÍZKO měla premiéru 20. října 2000 velmi poetická a výpravná inscenace, která se hrála celých šest sezón, a stala se tak po *Tracyho tygrovi* a *Vězducholodi* nejúspěšnějším projektem souboru.

Příběh pěti kluků (v dramatisaci tří), pojednává o tom, jak se dostali za zrezavělou branku opuštěné zahrady. Jak tam honili zlého kocoura, jak jim kamenný trpaslík vyprávěl příběh o velrybě, která je ukrytá v jezeře zahrady a také o tom, jak se za ní vypravili, aby je vyzkoušela z vědomostí. O tom, jak nakonec ve škole uspěli a měli jet s rodiči do divadla, ale protože onemocněli, tak pro ně divadlo sehrálo pět hodných slonů (v dramatisaci dva). A poslední kapitola vypráví o tom, jak do zahrady chodili psi různých ras pít při úplňku psí víno a jak na ně kocour házel blechy. Nejméně známá část knihy je kapitola o mouše, která letí do města, aby pro

³⁵ A. Goldflam byl jednou ze spřízněných osobností divadla. V roce 2005 přijal místo v založené správní radě, která byla využívána jako poradní sbor divadla. Viz str. 43.

³⁶ MUSILOVÁ, Martina. Kabaret?. Ty naše české kabarety. In: *Svět a divadlo*, roč. 12, č. 5, 2001, s. 34 - 42.

³⁷ **Martin Dusbaba** se narodil 10. dubna 1976 v Pardubicích, kde vystudoval gymnázium, pak jedním rokem studoval na Střední škole dramatického umění v Šumperku s Apolenou Látalovou. Poté se dostal stejně jako ona na herectví na DAMU. V současnosti působí v Divadle Aqualung a Divadle Lampion Kladno.

³⁸ Divadlo Nablízko se vrací do Paláce Akropolis. In: *Proculture.cz*, 08.09.2004. Dostupné na: <http://www.proculture.cz/root/divadlo-nablizko-se-vraci-do-palace-akropolis-409.html> (15.10.2010).

kluky zjistila, co se bude v divadle hrát za pohádku.

Tu dramtizace také zcela vynechává. Příběh o psech slibuje na konci inscenace trpaslík na příště³⁹, loučí se s diváky vyjmenováním všech ras nočních návštěvníků zahrady: „(...) a dokonce i pes čau-čau, kterého ještě nikdo nikdy neviděl,“ mává divákům. Zbylé části knihy inscenace předvádí, spojuje je a upravuje. Kluci, aby mohli jít do zahrady, posílají za sebe do školy hodné slony. Ti však ve škole dostávají „plný počet“ a klukům hrozí další den zkoušení, vydávají se tedy za velrybou, aby zjistila, jak jsou připraveni. Pohádku „O šípkové karkulce“ sloni přinesou na scénu zcela zdravým klukům se slovy: „(...) se nám zdálo, že trpíte nedostatkem pohádek“ ve chvíli, kdy si kluci (z pohádky) chtějí s kocourem vyprávět pohádku. Inscenátoři vkládají do scénické podoby textu tvůrčí invenci a aktualizují ho, navíc mají herci velký prostor pro improvizaci a komunikaci s publikem. Pro pobavení spíše dospělých pak složí zcizovací komentáře (které často vedou k odbourávání herců smíchem).

Poetická výprava inscenace je prací Barbory Čechové⁴⁰ a Lucie Trnkové. Scéna zahrady je náznaková bez stromů a květin. Středovou dominantou je pouze tmavě zelená kašna, nalevo stojí kulisa trpaslíka. Místo staré žíněny, kterou má v předloze kocour k dispozici pro své lenošení, je na scéně houpací síť, ale i ta se dá vytáhnout, aby nepřekážela. Na téměř prázdné scéně se „čaruje“ s množstvím nápadů, proměn a divadelních efektů, a hlavně se tu dá pořádat akční lov na kocoura, který ujíždí na jedné brusli (v předloze je tříkolka). Navíc samotné kostýmy jsou natolik vizuálně poutavé, že scénu snadno zaplní. Dalším kladem téměř bílé scény je jednoduchá proměna nálad prostřednictvím osvětlení (po většinu představní je ale dominantní růžovo-oranžová, podle záznamu).⁴¹

Trpaslík⁴² (Eduard Jenický) je oblečen adekvátně svému sošnému zjevu neustále přítomnému na jevišti – v pletené špičaté čepici ukončené červeným kvítkem (jako u kaktusu), v bílém plášti a bílých botách s prodlouženou špicí (jako tomu bývá u šašků). Zlomyslný kocour⁴³ (ve své roli velmi oblíbená Eva Leinweberová) měl na hlavě hnědou pletenou čepici a namalované fousy, jinak měla herečka začerněné zuby a na sobě jakési dupačky žluté barvy s kapucou, z kterých na vycpaném břiše lezly hnědé chlupy. Nesmíme zapomenout také na dlouhý ocas a předimenzované

³⁹ Režisérka Apolena Vynohradnyková se chtěla k těmto dvěma vynechaným kapitolám vrátit v samostatných inscenacích Moucha a Psí vyprávění, které byly součástí dramaturgického plánu let 2006 – 2008. Po rozpadu souboru Divadla NABLÍZKO režisérka realizovala inscenaci inspirovanou Trnkovým příběhem v Divadle Minor v prosinci 2007 pod názvem Psina.

⁴⁰ Barbora Čechová je scénická výtvarnice, pro Divadlo NABLÍZKO dělala také kostýmy k inscenaci *Hadrián z Římsů*, spolupracuje především s divadlem Buchty a loutky či s divadly Minor a Lampion.

⁴¹ Existuje záznam inscenace z derniéry na Lodi bratří Formanů 12. 6. 2006 s Patrikem Vojtíškem v roli Kluka a Luborem Špíchem v roli Slona.

⁴² Viz str. 93. Obr. XVI. – scéna, kdy trpaslík vypráví příběh o velrybě. V síti spí kocour (Eva Leinweberová), v kašně je Amorek (Martin Dusbaba – jinak představitel slona a velryby), který jednou rukou ovládá makety rostoucí ryby.

⁴³ Viz str. 92. Obr. XV. – zlomyslný kocour (Eva Leinweberová) právě chytl kluky do své houpací sítě.

tlapy. Herci (Martin Dusbaba, Lubor Šplíchal) v kostýmech Slonů byli k rozeznání pouze podle hlasu, nebyl z nich vidět ani obličej.⁴⁴ A kluci (Václav Krátký, Václav Rašilov, Patrik Vojtíšek) měli na hlavách výrazné paruky tvrdých „ježkovitých“ vlasů, různě dlouhé kratšasy s kšandami a barevná pruhovaná trička. Jejich kostýmy se lišily především ve výrazných barevných detailech.⁴⁵

Často se v inscenaci pracuje s různými typy loutek. Například sloni svou pohádku hrají s loutkami voděnými na tyči či celá návštěva u velké hadrové velrybí hlavy, která hrozivě koulí očima, se odehrává s kluky v podobě malých maňásků, takže vynikne obrovitost vzdělaného tvora. Ten má navíc díru v jazyku, takže se mu kluci mohou podívat až do žaludku.

Co se týče hudebního doprovodu této svižné inscenace, byl velmi prostý a spíše v kontrastu s uřvanými kluky a chraptícím kocourem. Přímo na scéně byly přítomny tibetské zvonky (také květina), kameně klidný trpaslík vyhrával za hopsání žabiček (opět maňasci) na xylofon.

Hravé inscenaci se během šesti let uvádění nevyhnulo několik změn, ať už v souvislosti s obsazením či prostorem, ale až do své derniéry 12. června 2006 na Lodi Tajemství bratří Formanů si zachovala vnitřní náboj a rozdávala radost dětem i dospělým. Navzdory značné divácké oblibě se jí však nedostalo téměř žádné kritické reflexe. Dostupná je pouze práce Zahrada ne ledajaká⁴⁶ reflektující jedno z prvních uvedení v A-studiu Rubín (tehdy ještě s Alžbětou Šmídovou⁴⁷ v roli Kluka a Hynkem Dřízhaelem v roli Slona), popisuje sloní předeheru, která se odehrávala v předsálí: „Prostředí baru režiséru inspirovalo v jakési sloní předeherě – dva sloni si hrají na barmana a hosta a míchají si barevné limonády, a mezi nimi také jednu houbičkovou (!)“ Poté se diváci spolu s kluky dostávají do zahrady ukryté za kovovými (reálnými) vrátky do sálu. Jediné výtce kritičky, že umělci nezahrnuli do své dramatizace poslední stránku knihy nesoucí jisté poselství - „Trnka totiž nepsal o ledajaké zahradě, ale o kouzelné zahradě dětství, jehož branka se jednoho dne už odrostlým klukům neotevře.“ – se lze bránit snadno, zavřená branka dětství zkrátka nepatří do filozofie režisérky a Divadla NABLÍZKO vůbec. Jak bylo uváděno v měsíčním programu, pro dospělé byla představení také určena, a pokud by se styděli za svou dětinskost, mají se na začátku představení posílnit: „Za starou zamknutou brankou je skrytá zahrada. Dejte si se dvěma slony pár limonád a branka se Vám otevře. V tajemných houštinách pak potkáte trpaslíka, nesnesitelně chytrou velrybu a kocoura, co chodil za školu. Pro dospělé i večer!“⁴⁸

Po této své druhé režii Apolena Vynohradnyková odchází jako první členka souboru na mateřskou dovolenou, po návratu se chce z časových důvodů a osobní preference věnovat pouze

⁴⁴ Viz str. 92. Obr. XIV. – Kluci (zleva Václav Krátký s brýlemi, s čepicí a v punčocháčích zakrývajících chlupaté mužské nohy Patrik Vojtíšek a vpravo Václav Rašilov) potkávají slony (Martin Dusbaba a Lubor Šplíchal) před brankou do zahrady.

⁴⁵ Viz tamtéž a str. 93. Obr. XVII.

⁴⁶ BOHUTÍNSKÁ, Jana. Zahrada ne ledajaká. In: *Divadelní noviny*, roč. 9, č. 20, 28.11.2000, s. 7.

⁴⁷ Viz str. 93. Obr. XVII. – leták ze zájezdu do Olomouce. Alžběta Šmídová v roli kluka zcela vpravo, vedle ní Václav Rašilov a před brankou Václav Krátký.

⁴⁸ Divadlo NABLÍZKO, Měsíční program, listopad 2003.

režii a nestuduje již žádné další herecké role.

Divadlo NABLÍZKO získalo po dvou letech působení v roce 2001 od Magistrátu hl.m. Prahy čtyřletý grant na provoz divadla. Ten pokrýval celou polovinu nákladů. Druhou polovinu musela obstarat produkce divadla ze soukromých zdrojů. Tehdy to byli produkční A-studia Rubín Libor Gross, Lenka Tesařová a další. Činnost produkce v souvislosti s existencí Divadla NABLÍZKO je jednou složitou kapitolou, kterou nelze opomenout. Propracovaností managementu tohoto občanského sdružení a jeho komparací s jinými subjekty se ve své disertační práci věnovala Hana Krejčí.⁴⁹

Začátek sezóny **2001/2002** se odehrál v bleděmodrém, ve smyslu nové barvy foyer divadla, kde se 11. října odehrála premiéra *Vzducholodí*. Autorskou hru o „průkopnících aviatiky“ napsala dvojice Hynek Dřížhal a David Pečírka, z nichž David Pečírka dělal inscenaci také dramaturgii a Hynek Dřížhal se pod titul podepsal nejen jako scénograf, ale i jako režisér. Hudbu k inscenaci zkomponoval Jan Matásek, který byl i jedním z „mechanických muzikantů“ přítomných během představení na scéně. Je také autorem melancholické hudby k němému filmu v režii Václava Kadrnky⁵⁰ o prvních pokusech konstruktérů Heřmánka a Ježdíka vzlétnout, který byl promítán na závěr představení.

Inscenace vznikla na základě touhy vzdát hold prvním průkopníkům létání. Autoři scénáře se nechali inspirovat skutečnými osudy mužů na létajících strojích, aby „zkonstruovali“ scénář plný dramatických situací. Představení sloužila především pro pobavení diváků. Situační komika, navozené napětí, autentická atmosféra letu, improvizace a komunikativnost byly prvky, které společně s neodolatelným charismatem představitelů oslovovaly diváky. A mezi nimi především snílky a věčné děti, jako tomu bylo i u inscenací *Tracyho tygra* a *Zabradly*.

Vzducholodí byla uváděna pod hlavičkou Divadla Aqualung i po rozpadu Divadla NABLÍZKO a derniérována po osmi letech reprízování 4. června 2009 na houpající se Lodi Tajemství bratří Formanů. Lze o ni tedy říci, že svou dlouhověkostí předběhla nejúspěšnější inscenaci Divadla NABLÍZKO *Tracyho tygra*.

Další kdo se režisérsky uplatnil v Divadle NABLÍZKO byl herec Lubor Šplíchal, který se souborem nastudoval příběh absolutní lásky víly jménem *Ondina* a jejích lidských podob od

⁴⁹ KREJČÍ, Hana. *Základní typy právních forem profesionálních divadel České republiky a jejich vliv na proces řízení*. Disertační práce, Jamu, Brno 2007, str. 211-233. Občanská sdružení: 5.2 Případová studie číslo 6., NABLÍZKO o.s.

⁵⁰ Václav Kadrnka, tehdy student režie na FAMU, později divadlo přivedl k tvůrcům komiksu Sloni v Marienbadu a režijně se podílel na jeho inscenované podobě Monstrkabaret Freda Brunolda, pro kterou opět vytvořil krátké filmové snímky. Snímek k inscenaci *Vzducholodí* s melancholickou hudbou Jana Matáska je dostupný online na: <http://www.youtube.com/watch?v=qfiCYIUF-pQ> (20.10.2010).

Jeana Giraudoux. Kritici se v zásadě rozešli v názoru na inscenaci a dramaturgicko-režijní pojetí, všechny ale okouzila herečka v titulní roli. „Alžběta Šmídová⁵¹ v titulní roli – nohatá, hubená, éterická vázka – tanečnice s dlouhými zapletenými vlasy, se své Ondiny zmocňuje jako o život, vyvažujíc přesně odstíny dívčí nadoblačné duše: přímočarou dětskost s rafinovanou ženskostí, okouzlenou vlastní schopností lapit muže do sítí, nevědomou panenskou auru se záblesky bezděčné koketerie.⁵²“ „Pro mne osobně je nejpůsobnější, nejčistší a nejbezprostřednější vílou několika posledních nastudování včetně proslulého ostravského s Janou Bernáškovou.“⁵³

V režii Martina Tichého j.h.⁵⁴ přibyla na repertoár 10. dubna 2002 hra Maria von Mayenburga *Tvář v ohni* o rozpadajících se vztazích dospívajících dětí a jejich rodičů. Hra populárního německého autora z roku 1998 o chlapci Kurtovi, který vidí svůj porod jako oheň. Jednalo se o pražskou premiéru, v září 2001 uvedlo českou premiéru hry v režii Jiřího Pokorného brněnské HaDivadlo.

Umělecká vedoucí Apolena Vynohradnyková v kontextu tvorby Divadla NABLÍZKO považuje tuto inscenaci za jednu z nejzdařilejších. Minimálně dramaturgický výběr „drsné coolness dramatiky“ byl pro divadlo ač bez koncepce (tedy bez omezení) nevšední. Dochované kritiky⁵⁵ mluví také o netradičně zvoleném dramaturgicko-režijním klíči, který využil intimitu malého prostoru, a o scéně stylizované do „úchylného“ retra sedmdesátých let, na které zaujala především hostující herečka Ivana Uhlířová⁵⁶ v roli Olgy.

Sezóna **2002/2003** byla poslední v prostoru A-studia Rubín. Podmínky pro provoz na sklepní scéně se postupně zhoršovaly. Komunikace s vedením A-studia Rubín se zkomplikovala natolik, že divadlo začalo připravovat nouzové řešení pro případ odchodu – divadelní stan. Nakonec bylo Divadlo NABLÍZKO doopravdy nuceno divadelní scénu, které vdechlo nový život a ze které se souboru nechtělo, opustit. Některá media dokonce tento „dobrovolný odchod“ prezentovala jako úplný zánik Divadla NABLÍZKO. „Na konci loňské sezóny se však museli rozejít, údajně kvůli *vyčerpání*.“⁵⁷ dalo se dočíst v článku založeném na rozhovoru s Ondřejem Pavelkou. Definitivní rozhodnutí vzdát se A-studia Rubín přišlo s novou produkční Adrianou Světlíkovou.

⁵¹ **Alžběta Jenická**, rozená Šmídová 1977. Herectví se začala věnovat v Branickém ochotnickém divadle, věnovala se také tanci a pantomimě. Pak šla studovat na KALD DAMU. Za roli Ondiny, svou poslední nastudovanou roli před mateřskou dovolenou, byla nominována na cenu Alfréda Radoka.

⁵² KRÍŽ, Jiří P. Příběh Ondiny v Divadle Nablízko. In: *Právo*, roč. 12, č. 38, 14.2.2002, s. 17.

⁵³ VELEMANOVÁ, Věra. Ondina Nablízko. In: *Divadelní noviny*, roč. 11, č. 6, 19.3.2002, s. 5.

⁵⁴ S podtitulem Zapálení a vyhořelí se k titulu nedávno vrátil režisér Martin Tichý v libereckém Divadle F.X.Šaldy, premiéra byla v červnu 2010. Pod titulem *Tvář v plameni* uvádí hru také pražské amatérské divadelní uskupení Oldstars.

⁵⁵ Viz str. 64 – seznam kritik k inscenaci *Tvář v ohni*.

⁵⁶ Byla to její první role v Praze, později se prosadila především v divadle Komedie.

⁵⁷ STANISLAVČÍK, Tomáš. Rubín opět žije divadlem. In: *Kladenský deník*, 5.5.2004.

Ta na podzim roku 2002 přišla na místo Libora Grosse, který z produkcí obou neziskových organizací (i A-studia Rubín) odešel. Adriana Světlíková⁵⁸ se stala nejprve novou jednatelkou sdružení, od působení divadla v Malém Nosticově divadle jeho ředitelkou. Díky ní a další nové produkční Markétě Krausové se podařilo v oblasti managementu divadla a jeho propagace nastolit novou cestu. Nejprve bylo odděleno účetnictví a agenda divadla od A-studia Rubín o.p.s. K 20. lednu 2003 byl u e-Banky zaveden transparentní účet, který měl veřejnosti a potenciálním sponzorům zpřístupnit informace o hospodaření divadla. Byla vytvořena sponzorská nabídka a další prioritou bylo vynaložit úsilí na medializaci divadla, na které závisí pravděpodobnost přílivu sponzorských prostředků.

Mezi poslední tři premiéry uvedené ve sklepním prostoru na Malostranském náměstí patřilo existenciální drama Jeana-Paula Sartra *S vyloučením veřejnosti* a *...Yáda aneb „Kouzelná noc“ a „Mučednictví Petra Oheye“*. Dvě ranné aktovky polského budovatele světové absurdní dramatiky Slawomira Mrożka, autora, pro kterého je svoboda uvědomělá nutnost, uvedlo divadlo v režii hostujícího Ondřeje Zajíce. Dalším hostem byl v roli Oheye, v jehož poklidné domácnosti se zabydlí lidožravý tygr, Petr Čech. Úplně poslední rubínovskou premiérou bylo nastudování dramaturgické *Cikánů* Karla Hynka Máchy. Autorem dramaturgie⁵⁹ i režisérem inscenace byl Jan Jirků. Miniaturní výpravu na téměř prázdné scéně zajistil výtvarník Pavel Kodeda.⁶⁰ Hlavním náladotvorným prostředkem bylo minimalistické hororové svícení a hudba v podání violoncellisty Jana Kellera.

S vyloučením veřejnosti

Dvě ženy a muž se po smrti setkávají v pekle. V pekle francouzského filozofa a dramatika Jeana-Paula Sartra, v pekle bez ohně a kotlů - zavření v jednom luxusním pokoji. Premiéra existenciální aktovky Jeana-Paula Sartra v režii Apoleny Vynohradnykové se uskutečnila 1. listopadu 2002 v A-studiu Rubín. Dramaturgicko-režijní koncepce (dramaturgie David Pečírka) se drží textové předlohy v překladu Antonína Jaroslava Liehma, lehce jsou proškrtány některé promluvy postav, nebo jsou jazykově upraveny. Rozpracovány jsou scénické poznámky. Výrazný rámec inscenaci dává výtvarné pojetí (scéna i kostýmy Hynek Dřížhal) a scénická hudba (Ivan

⁵⁸ Adriana Světlíková do Divadla Nablízko nastoupila v roce 2002, zajišťovala produkci Divadelního stanu NABLÍZKO a několika inscenací, od roku 2003 byla jeho ekonomickou ředitelkou. Po ukončení působení souboru zůstala u projektu Apoleny Vynohradnykové – pod NABLÍZKEM o.s. se i nadále věnuje produkci projektu „Jožkalipnikjebožíčlověkaneumílhát“.

⁵⁹ Dramaturgie této prózy jednoho z našich největších básníků se inscenovala naposledy v sedmdesátých letech. Dramaturgie Jana Jirků sloužila jako podklad režiséru J. A. Pitínskému a dramaturgyni Ivě Šulajové pro Cikány s podtitulem *Hotel U Kostničního kamene* uvedené v roce 2009 ve Slováckém divadle v Uherském Hradišti.

⁶⁰ Výtvarník a aktér Pavel Kodeda. Spolupracoval také na projektu transformovaného NABLÍZKA v roce 2006.

Acher⁶¹).

Atmosféra luxusního avšak nepohodlného pokoj ve stylu druhého císařství je skutečně přenesena na jeviště. Diváci sedí po delších stranách scény naproti sobě, svírají mezi sebou arénu, ve které se bude odehrávat pekelné klání. Vyvýšená scéna připomíná opuštěný koráb, má rozměry maximálně 5x3 metry. Na přídi je ohraničena kovaným zábradlím a na zádi jsou ze stejné bytelného materiálu dveře (realizace zámečníci firmy Šafránek). Ve skutečnosti jde o mříž bez výplně ve tvaru dveří. Efekt zvedající se přídi a zádi vytvářejí na každé straně tři schody. Na „palubě“ mezi schodišti jsou do trojúhelníku rozestavěné tři v zemi pevně ukotvené otománky – modrý, zelený a vínový. Jak předepisuje autor, inscenátoři také zhmotnili zvonek přivolávající číšníka a zdroj nepřetržitého denního světla. V jejich představách šlo o u stropu přichycené táhlo (zvonění bylo podle potřeby reprodukováno či nikoliv) a velký lustr složený z osvětlovací techniky. Ten byl umístěný nad střed hrací plochy mezi červené baldachýny s hadrovými trásněmi připomínajícími ohnivé plamínky. Jediným dalším vybavením „pekelného“ červeného pokoje jsou už pouze tři růžové polštářky a nůž na papír, a hlavně na přídi umístěná bronzová busta, té se inscenátoři rozhodli vtisknout tvář samotného autora hry.

Těžko soudit, kdo z diváků v naleštěné bustě Jeana-Paula Sartra poznal⁶², ale s tímto vědomím celá inscenace získává nový rozměr, autorský komentář. Naleštěná busta je totiž jediným pozorovatelem dění za „zavřenými dveřmi“, navíc některé promluvy postav jsou na ni bezděčně směřovány. Například při promluvě „Dal bych nevím co, kdybych se mohl vidět v zrcadle,“⁶³ se Garcin na bustu přímo otočí. V tu chvíli se jakoby mávnutím kouzelného proutku rozšíří hrací prostor i mimo „koráb“, když kolem projde číšník s kopií busty v podpaží. Význam tohoto připsaného výstupu číšníka, který se za doprovodu magického cinkání mihne kolem v „domácím úboru“ bez vsí předešlé parády a distingovanosti s cárem papíru v ruce jako poštovní doručovatel, je těžko uchopitelný. Jednou z možností je snaha odpoutat divákovu pozornost od ubíhajícího děje aktovky, dát mu šanci si uvědomit, že prostřednictvím autora přeci vidíme na divadle své „kopie“ a máme možnost se z toho poučit - jinak se můžeme ocitnout v pekelném pokoji s další jeho bustou.

Je to vlastně obraz tragikomický. Inscenátoři ze ctěného světového dramatika dělají šaška a pouťovou atrakci, když po každé replice nesoucí závažné sdělení (celkem asi osmkrát) začne hrát výherní melodie (ze střelnice, když se rozpohybují plechové postavičky - dnes by se dala přiblížit na efektu výherních automatů) a bustu zespoda osvítl reflektor, zatímco se celá scéna setmí. Tak se stane například po promluvě Inés, která se snaží vysvětlit svým spolubydlícím, proč se v

⁶¹ Hudební „zjev“, v současnosti působí především v Divadle Komedie, pro Divadlo NABLÍZKO dělal scénickou hudbu ještě k *Tváří v ohni*.

⁶² Nicméně její fotografie byla na přední straně programu k inscenaci.

⁶³ Inspicientská kniha, S vyloučením veřejnosti str. 23/ záznam inscenace, minuta 54.

místnosti ocitli spolu právě oni tři: „A ta socha, to je také náhoda? A to horko? A to horko? Říkám vám, že všechno připravili. Do nejmenších podrobností, s láskou. Tenhle pokoj na nás čekal.“⁶⁴ Diváci moc dobře vědí, kdo je strčil do jedné místnosti – autor.

Síla pekelné „předurčenosti“ je demonstrována i prvním připsaným výstupem číšníka, ten úplně na začátku, dá se říci, před začátkem, za doprovodu francouzského žvatlání (jako z rozladěného rádia) připravuje pokoj – chodí po scéně, schovává nůž pod polštářek, leští bustu (včetně uší a nosu), rovná si svou černou uniformu s kožešinovými epoletami⁶⁵ a lemovanými rukávy. Na prsou má bílý obrys obdélníku vyplněný dalšími různě kolmými čarami (připomíná kostlivce, ale je spíše lidskou konstrukcí s pravými úhly), přes kalhoty číšnickou zástěru v černé barvě. Přes ruku si přehazuje jako správný číšník ubrousek, s kterým před chvílí vyleštil Sartra a odchází z vyvýšené scény pomyslnou stěnou, aniž by použil kovaných dveří, čímž také přiznává iluzornost divadelního světa.

Obratem se distingovaný číšník (Martin Dusbaba) vrací do pokoje dveřmi s prvním „hostem“ Garcinem. Za stejného ponurému hudebního motivu se slyšitelným duněním kroků, který vyvolává pocit nebezpečí a tajemství zároveň, přivádí postupně do místnosti i další dvě obyvatelky lesbičku Inés a koketní dámičku Estelle. Zbytek hry se odehrává pouze na miniaturní prostoru s křesílky, schody a bustou. Nemožnost postav opustit onu „pekelnou potápějící se loď“, přestože je to fyzicky kdykoliv možné, skličuje. O co je prostor menší, o to víc je naplněn emocemi, vzájemným napadáním, obviňováním, předstíráním a tužbami. Sartrovy postavy se mají vzájemnou interakcí ničit, ukázat své pravé charaktery a životní příběhy schované pod prvotními maskami.

Blondýna Estelle⁶⁶ (Zuzana Dřížhalová⁶⁷ v paruce) vypravuje vraždu svého dítěte s lhostejností, rozkládá u toho stále stejně lascivně rukama, čechrá si vlasy, intonuje jakoby se vemlouvala do přízně ostatních. Lesbička Inés (Eva Leinweberová⁶⁸) v černém kalhotovém kostýmku s brýlemi na nose a staženými vlasy do culíku vykládá karty jako první s drsným potěšením (a drsným hlasem), ona přeci žila proto, aby ostatní trpěli a jako jediná si to umí přiznat. Garcin (Lubor Šplíchal), spisovatel v šedém saku, touží být uznán jako hrdina i přesto, že

⁶⁴ Záznam představení, minuta 26. - Inspicientská kniha S vyloučením veřejnosti str. 12: „A ten kus bronz, to je také náhoda? A to horko? Říkám vám, že všechno připravili. Do nejmenších podrobností, s citem. Tenhle pokoj na nás čekal.“

⁶⁵ Epoleta je nárameník důstojníka.

⁶⁶ Viz str. 94. Obr. XVIII. V popředí lascivně tančící Estelle, za ní na otomanu Garcin a na schodech Inés.

⁶⁷ **Zuzana Dřížhalová**, rozená Hanáková 27. ledna 1975 v Praze. Při gymnáziu i studiu VŠCHT hrála v amatérském divadle Excelsior. 1995-2000 studuje činoherní herectví na DAMU, od druhého ročníku hostuje po pražských divadelních scénách i hraje společně se spolužáky z KALD. V roce 2003 se stává stálou členkou Divadla NABLÍZKO. V současnosti působí především v Docela velkém divadle Litvínov a Divadle Aqualung.

⁶⁸ **Eva Leinweberová** (provdaná Nosálková) se narodila 27. února 1973 v Olomouci. V 90. začínala hrát v Dětském studiu DHNP pod vedením Vladimíra Morávky, posléze hrála i v Divadle Husa Na Provázku. Pak se přihlásila na DAMU, kde vystudovala herectví a režii. Po rozpadu souboru hostuje na různých divadelních scénách, např. v dětském divadle Minor.

byl zastřelen jako desertér. Ale Inés ví, že je slaboch. Koketní afektované Estelle je to jedno, v tenkých lesklých modrých šatech s plédem přes holá ramena ho svádí jako jediného dostupného muže v kotli, zatímco lesbička Inés ji marně osahává a touží po ní. V podání představitelky je u Inés dobře patrný rozdíl, kdy si člověk s někým vědomě hraje a kdy ho emoce a touha zcela pohltí. Trojice mrtvých hříšníků se nakonec vzájemně vysvléká (i fyzicky odkládají svršky) natolik, že nedokáže v okamžiku, kdy se dveře samovolně otevřou (inscenátoři vypracovali mechanismus zavírání, aby bylo uvěřitelné, že se otevřely samy, navzdory tomu, že je číšník zamkl⁶⁹) pokoj opustit. I s tím poznáním, že „peklo jsou ti druzí“⁷⁰.

Opakující se hudební motivy, ať už „Sartrův výherní“, či snové melancholické podkresy vyprávění postav, když popisují a komentují s upřeným pohledem do diváků, co se stalo a děje na světě mezi živými, pomáhají představení rytmizovat. Vzniká tak podivný mechanismus, nezastavitelný kolovrátek, který jde po smyslu textu. „Navždycky!“ říká v závěru Garcin, zazní poslední „výherní melodie“ následována slovy „Tak dobrá, pokračujeme.“⁷¹ Lidé spolu musí zůstat, ať v ráji nebo v pekle, existují prostřednictvím těch druhých.

Inscenace se hrála přes čtyři roky, postupně vznikly dvě alternace, její derniéra proběhla v Malém Nosticově divadle až na konci působení souboru.⁷² Tvůrcům se podařilo přiblížit Sartrovo filozofující dílo divákům s humorem a za jejich soudcovské přítomnosti, která může dát kdykoliv palec dolu. Stejně jako zamávat na kamarády sedící naproti přes jeviště. Nešlo o typicky kontaktní a hravou „nablízkovskou“ inscenaci, ale ani tato zatěžkaná látka se nevzdala výrazného výtvarného pojetí a hudby.

⁶⁹ Viz str. 94. Obr. XIX. Garcin (Lubor Šplíchal) stojí na „zádi“ pokoje. Kované průhledné dveře, zvenčí se zavírají na páčku.

⁷⁰ Garcin: „Nepotřebují rozně. Peklo jsou ti druzí.“ Inspicientská kniha, strana 36.

⁷¹ Inspicientská kniha, str. 36: Garcin – „(dívá se na obě a směje se) Navždycky! (Dosednou každý na svou pobovku. Dlouhé ticho. Přestanou se smát a dívají se na sebe, Garcin se zvedne.) Tak dobrá, pokračujeme.“

⁷² Čerpala jsem z vlastního diváckého zážitku a záznamu ze dne 21.2.2006.

4. Divadelní stan NABLÍZKO

Svou první stálou divadelní scénu Divadlo NABLÍZKO definitivně opustilo s premiérou *Hadriána z Římsů* – české obrozenecké hry Václava Klimenta Klicpery. Ačkoliv v době příprav letního projektu ještě nikdo nevěděl, že se do Rubínu soubor už nikdy nevrátí, dnes se jeví „prázdninové stanování“ souboru jako pojítka mezi první sklepni a druhou, spíše podkrovní, divadelní etapou Divadla NABLÍZKO.

Projekt letního kočovného divadelního stanu nebyl vymyšlen pouze proto, aby během divadelních prázdnin zajistil hercům alespoň nějaký výdělek, jeho osvícenecká myšlenka spočívala v zpřístupnění kulturního zážitku obyvatelům okrajových částí hl.m. Prahy, tedy nehistorických částí města, které nemají svá stálá divadla a z nichž obyvatelé musejí dojíždět za kulturou do centra města.

Bylo vyloučeno jakékoliv přizpůsobování inscenací kulturním domům, či hledání jiných prostor, které by vyhovovaly inscenacím založeným na blízkosti aktérů a diváků. Nejefektivnějším řešením a to i z hlediska finančního se jevil divadelní stan, který s sebou nese stálý prostor inscenace i její jedinečnou atmosféru. Kromě *Hadriána z Římsů*, který se ve stanu přímo zrodil, v něm byly uváděny i inscenace *Vzducholod* a *Zabrada*. S těmito kusy přivezlo, po slavnostní květnové premiéře *Hadriána z Římsů* na Střeleckém ostrově, Divadlo NABLÍZKO kulturu do pražských městských částí Lužiny, Krč, Bohnice či na festival Letní Letná a Mezi Ploty. Mimo Prahu také např. do kláštera Zlatá Koruna.

Originální divadelní stan⁷³ pro stovku diváků, jehož oblouková stanová konstrukce vychází z podoby sklepního prostoru A-studia Rubín, navrhl kmenový výtvarník Hynek Dřížhal⁷⁴. Byla to jeho poslední práce po Divadlo NABLÍZKO, následně s koncem divadelní sezóny opustil svůj post kmenového scénografa a z divadla odešel. Jeho herecké role (v *Psím srdci* a *Zahradě*) byly přezkoušeny.

⁷³ Viz str. 95. Obr. XX. – Soubor divadla NABLÍZKO před originálním divadelním stanem, 2003.

⁷⁴ **Hynek Dřížhal** byl kmenový scénograf a herec divadla. Je autorem divadelního stanu NABLÍZKO, scénografie k inscenacím: *Žrout* (1999), *S vyloučením veřejnosti* (2002), *Hadrián z Římsů* (2003). Také je scénografem, režisérem a spoluautorem scénáře k *Vzducholodi* (2001). V roce 2003 se rozhodl podnikat v oblasti scénické tvorby a designu. Přes deset let působí ve vedení firmy Scenografie s.r.o. (také s grafikem Divadla NABLÍZKO z let 2002-03 Petrem Bakošem). Mezi jeho poslední realizace kromě scén pro Divadlo Aqualung patří například scéna k projektu nového cirkusu Rostislava Nováka – La Putyce. Další informace dostupné na <http://www.scenografie.cz/reference/divadelni-realizace/> (20.10.2010).

Hadrián z Římsů

Nesčetněkrát inscenovaná obrozenecká klasika Václava Klimenta Klicpery byla do repertoáru divadla vybrána pro její letní lehkost a pro velký komický potenciál. Premiéra se odehrála v originálním divadelním stanu 2. a 3. června 2003 na pražském Střeleckém ostrově, s podtitulem „Svižně švihlá až lehko atletická veselohra ve čtveru dějství. Nejen o rytířích, dávném slibu a velké lásce.“ Titul nastudovala režisérka Apolena Vynohradnyková v dosti radikální podobě, o čemž vypovídá jak podtitul z programu, tak pozdější přízvisko „*aneb Hypochondr z Nablízka*“.

Na textové úpravě se režisérka podílela s novou dramaturgyní Kateřinou Mocovou⁷⁵. Text byl zkrácen, představení uběhlo během hodiny a půl: „Příběh o nepravých i pravých ženiších na hradě Čelákově plyne ve svižném tempu a rozhodně nenudí.“⁷⁶

Inscenace zachovala hlavní linii příběhu i jeho parodičnost. Rytíř Světlav má dceru Ruměnu, která se tajně schází s mladíkem Želmírem. Na zámek však přijíždí Hadrián z Římsů (ve skutečnosti Srpoš), s kterým by se podle staré úmluvy otců měla provdat. Ona ale již svého milého má, navíc je Hadrián velmi ošklivý, jednoooký a opilec k tomu. Vše se ještě víc komplikuje v okamžiku, kdy přijíždí další (pravý) Hadrián, pro změnu velmi churavý. Ten je omylem vsazen do žaláře. Nepravost prvního Hadriána je odhalena, ale situaci začne komplikovat třetí Hadrián - Soběbor. Ze zamotaného klubka se nakonec vypletou dva páry. Rytíř Světlav požehná Ruměně a Želmírovi, který při lovu projeví svou statečnost, i své sestřičce Jenovefě, do které se zamiluje skutečný Hadrián.

Postav v inscenaci vystupovalo sedm, ale hrála je pouhá pětice herců, což bylo zdrojem další komičnosti. Navíc byla inscenace nastudována ve dvou obsazeních, aby si zahráli všichni členové souboru a jejich přátelé, takže diváci mohli směle porovnávat alternace.⁷⁷

Inscenace vychází z *comédie dell'arte* a typizace postav. Hraje se s minimem dekorací i rekvizit, zato jde o vizuálně výrazné prvky z netradičních materiálů. Na scéně Hynka Dřízhala se nachází strom vyrobený z plastových instalačních trubek a batikované peřiny. Kuň rytíře Světlava je zobrazen velkým modrým balančním míčem ukotveným tak, aby se nemohl kutálet. Výtvar pak vypadá jako neidentifikovatelné vesmírné těleso, na kterém se dá pohodlně na místě cválat i klusat, a to dokonce s nastavením zvukového doprovodu pomocí tlačítek. Pokud jde o

⁷⁵ Kateřina Mocová – Šplíchalová. Spolupráce s Divadlem NABLÍZKO od 2003, dramaturgie *Hadriána z Římsů* a *Cyrana*. Po odchodu Davida Pečírky dramaturgyní divadla. Působila např. v Středočeském divadle Kladno, dnes je členkou Divadla Aqualung.

⁷⁶ HRDINOVÁ, Radmila. Svižná komedie pana Klicpery. In: *Právo*, 19.6.2003, roč. 13, č. 142, s. 11. Přístupné také na: <http://www.novinky.cz/kultura/9571-svizna-komedie-stareho-pana-klicpery-na-streleckem-ostrove.html> (20.10.2010).

⁷⁷ Záznam inscenace existuje pouze v „modrém“ obsazení ze dne 18. října 2003 v Malém Nosticově divadle, soupis „červeného“ obsazení najdete v příloze str. 78.

v podtitulu avizovanou atletiku, v inscenaci se dělají kotouly, leze se po stromě či se létá na houpačce.

Stejně tak i kostýmy Barbory Čechové jsou aktualizovanou podobou typicky rytířského brnění. Helma s křídýlky⁷⁸ (jako nosí komiksový Asterix), kožená bunda a jinak poměrně civilní oblečení charakterizuje frajera a snovače celé zápletky - Soběbora (Karel Zima⁷⁹), který navíc své promluvy často rapuje.⁸⁰ Srpoš má helmici pomalovanou a brnění má vyrobeno z izolačního materiálu, kopí ve tvaru světelného meče ze sci-fi filmů, přes vybodnuté oko má černou klapku. Vše je vymyšleno tak, aby se herci (Václav Krátký) jednoduše převlékalo z tohoto jednookého drsného ochlasty, který se neustále drbe na břicho, do kostýmu churavého sípajícího Hadriána z Římsů. Ten má zlatý kabátek a červené plastické hledí upevněné na zafačované hlavě.

Samotný nápad vytvořit inscenaci příběhu už tak dost propleteného ještě se dvěma dvojrolmi je dosti zábavný. U publika laického i odborného sklízel pak největší potlesk představitel dvojrole Želmír – Jenovefa⁸¹ (Eduard Jenický) a to „logicky“ hlavně za ženskou roli staré cudné panny, jejíž typ se trefně našel v šatech zdravotní sestry s červenou lékárníčkou, ukrývanou jako léčivý poklad na tom nejintimnějším místě. Jenický se prostřednictvím skřehotavé mluvy fistulí, výrazné mimiky a gestikulace v kombinaci s kostýmem proměnil v směšný přízrak bílé paní a v naddimenzovaném čepci.

Inscenace dokonce připouští situaci, kdy představitel Srpoše a Hadriána z Římsů potká sám sebe (resp. jím hrané postavy se potkají), vše je zaobaleno za asistence ostatních do závěsu tak, že hercovy nohy na jedné straně představují Srpoše a hlava na druhé straně Hadriána.

Líbezná Ruměna (Zuzana Dřížhalová) vypadá jako bonbónek červené barvy s čertími růžky. A konečně její otec Světislav, zastánce starých hodnot, se po scéně pohybuje v županu a papučích. Mladý herec (Václav Rašilov⁸²) znázorňuje rytíře jako vitálního staříka přesné artikulace, který pod domácím oblečením (županem) skrývá vypracované bicepsy. A milý Ruměny, Želmír, je charakterizován jako přitroublý kovboj s věčně zasněným pohledem upřeným do dálky.

O tom, že se divadlu podařilo úspěšně jít s Klicperovým textem svědčí i pár pochvalných recenzí: „Pouhá pětice herců, z nichž dva stihnou v komedii zahrát hned dvě postavy najednou, se

⁷⁸ Viz str. 96. Obr. XXI. – Srpoš (Václav Krátký) míří zbraní na Soběbora (Karel Zima), který z něj chce udělat falešného Hadriána z Římsu. V pozadí je vidět kmen stromu z plastových trubek.

⁷⁹ Karel Zima. Host divadla, nezávislý herec, spolupracoval také na inscenaci *Třeštění ve dvou*.

⁸⁰ Ukázky z hudby Ondřeje Dědečka (stálý člen Divadla NABLÍZKO, osvětlovač a zvukař) a kmenového skladatele Divadla NABLÍZKO Jana Matáska jsou dostupné na internetových stránkách a to včetně repovaných promluv: http://sites.google.com/site/janmatasek/ukazky_mp3 (20.10.2010).

⁸¹ Viz str. 96. Obr. XXII. – Ruměna (Zuzana Dřížhalová), „na koni“ Rytíř Světislav (Václav Rašilov) a v kostýmu jeho sestřičky Jenovefy Eduard Jenický.

⁸² **Václav Rašilov** se narodil 14. února 1976 v Praze ve slavné herecké rodině. Vystudoval pražskou konzervatoř obor hudebně-dramatický, pak šel na DAMU. V současnosti působí v Divadle Lampion v Kladně a Divadle Aqualung.

zmocňuje zručně proškrtaného textu s lehkou nadsázkou, která ale panu profesoru Klicperovi nikterak neubližuje, ostatně již on sám psal Hadriána jako parodii na dobové rytířny.⁸³ nebo „Inscenace je výjimečná hlavně tím, že původní hru neshazuje, baví se jí, ale ne na její účet.“⁸⁴

Inscenace byla se začátkem sezóny upravena pro nový domovský sál v Malém Nosticově divadle, kde se hrála až do rozpadu souboru.

⁸³ HRDINOVÁ, Radmila. Svižná komedie pana Klicpery. In: *Právo*, 19.6.2003, roč. 13, č. 142, s. 11. Dostupné také online na: <http://www.novinky.cz/kultura/9571-svizna-komedie-stareho-pana-klicpery-na-streleckem-ostrove.html> (20.10.2010).

⁸⁴ Anonym. Znamé neznámé české drama. In: *Mladý svět*, 17.6.2003.

5. Divadlo NABLÍZKO v Malém Nosticově divadle (2003 - 2006)

Jak už bylo řečeno, na počátku roku 2003 přišel nový management se strategickým rozhodnutím pro budoucnost divadla - nalézt novou domovskou scénu. Dosavadní prostor divadla nevyhovoval z důvodu špatného technického stavu, nedostatečného prostorového zázemí herců, vysokých nákladů na pronájem a především absence právních záruk dalšího působení. Tato fakta brzdila plánování divadelní činnosti i zajišťování financí pro chod divadla.

Proběhla jednání s vedením divadla Na Prádle a Švandova divadla. Zároveň se hledaly objekty vhodné pro rekonstrukci do podoby divadla a sháněli se případní sponzoři tohoto projektu. V tu dobu se také vyskytla možnost přihlásit se do konkurzu na nedávno otevřené prostory, v srpnu roku 2003 byla zaregistrována nová adresa sdružení: Nosticovo divadlo nad Čertovkou, Nosticova 2a, Praha 1, 118 00. Majitelem objektu, Českou obcí sokolskou, byl akceptován projekt divadla a byla podepsána velmi výhodná smlouva o pronájmu divadelního sálu na dobu tří let.

Nespornou výhodou přestěhování bylo kromě prostornosti či světelnosti objektu (denní světlo např. na zkoušení) samostatné produkování divadelního sálu 20 - 25 dnů v měsíci, svoboda v rozhodování, kdo a kdy může v divadle hostovat. Naopak se divadlo muselo vyrovnat z nezvyklou čistotou až sterilitou zázemí bez baru umožňujícího bezprostředně po představení kontakt s diváky. Postupem času byl vybudován na chodbě před sálem malý bar.

Objekt Malého Nosticova divadla se nachází na pražské Kampě, těsně nad vltavským kanálem Čertovkou⁸⁵, a je obklopen parkem. Jde o jednopatrovou budovu, která byla na počátku tisíciletí ve velmi zdevastovaném stavu vrácena České obci sokolské. Ta zchátralou budovu, jež fungovala jako skladiště, zrekonstruovala a včlenila ji do areálu Tyršova domu. Dnes je v přízemí v provozu restaurace, divadelní sál pro průměrně 70 diváků se nachází v poschodí. Rekonstrukcí divadelního sálu chtěla Česká obec navázat na divadelní etapu v historii tohoto objektu. Avšak rekonstruovaný sál nevyhovoval nárokům divadelníků, šlo spíše o konferenční místnost.

Oficiálnímu říjnovému otevření nové scény Divadla NABLÍZKO tedy předcházela adaptace multifunkční společenské místnosti na plnohodnotný divadelní sál, v kterém by byl možný každodenní provoz. Architektonický návrh zpracoval scénograf a renomovaný divadelní architekt Miroslav Melena. „Vytvořením elevace, kovových nosníků, určených pro umístění osvětlovací techniky,

⁸⁵ Viz str. 97. Obr. XXIII. Soubor Divadla NABLÍZKO před Malým Nosticovým divadlem nad Čertovkou.

výkrytů a dekorací, a celkovou barevnou koncepcí sálu tak architekt doc. M. Melena přispěl k uskutečnění vysněného kroku Divadla NABLÍZKO do variabilního, technicky vybaveného prostoru typu divadelního studia, které umožňuje naplňovat specifickou poetiku kontaktního divadla.⁸⁶ Pan Melena návrh divadlu velkoryse daroval a navíc ještě zprostředkoval kontakty na realizátory přestavby. Zhruba desítka firem projekt zrealizovala za minimální ceny, celý byl pokryt pouze financemi ze soukromých zdrojů a dary. Na realizaci se nepodílel ani vlastník objektu Česká obec sokolská, ani žádný z poskytovatelů veřejných prostředků.

Divadlo NABLÍZKO se stalo po rekonstrukci objektu prvním profesionálním souborem působícím na jeho divadelní scéně. Po odchodu NABLÍZKA ji od září roku 2007 do podnájmu získala produkční společnost Divadlo Čertovka⁸⁷, od září 2010 v divadle působí Divadlo Kampa opět spojené především se jménem Jaroslava Duška. I druhé jmenované slouží jako dům pro rozličné kulturní projekty bez vlastního stálého souboru.

S novou sezónou 2003/2004 v novém prostoru přichází i nová etapa Divadla NABLÍZKO spojená především s osobností umělecké vedoucí Apoleny Vynohradnykové. V její režii vznikla většina inscenací tohoto období, včetně tlumočených inscenací do znakového jazyka pro neslyšící. Toto období prohlubující význam názvu NABLÍZKO směrem k bezbariérovosti bylo po rozpadu souboru v rámci nového projektu Apoleny Vynohradnykové završeno zřízením pojízdné plošiny pro handicapované.⁸⁸

Z původního repertoáru si s sebou do nových prostor divadlo přináší inscenace: *Psí srdce*, *Tracyho tygr*, *Vzducholod'*, *Zahrada*, *S vyloučením veřejnosti*, *Cikáni*, *YÁDA...* a *Hadrián z Římsů*. Z nichž ty tučně vyznačené tvoří základ repertoáru a tím pádem součást obrazu divadla minimálně do konce roku 2005.

Další novinkou kromě divadelních průvodů Prahou upozorňujících na přestěhování souboru je i zvýšená frekvence zájezdů a účasti divadla na festivalech. Vzniká v historii divadla graficky⁸⁹ nejzajímavější měsíční program s inscenovanými fotografiemi (vždy tématicky k jednotlivým inscenacím) a poutavými zvoláními zvoucími na konkrétní tituly, například: „NABLÍZKO Vaším touhám“ či „NABLÍZKO Vaším dětem“ (*Vzducholod'*, *Zahrada*). Na druhou stranu soubor nepokračuje v improvizovaných večerech.

S novými produkčními ředitelkou divadla, Adrianou Světlíkovou a fundraiserkou Markétou Krausovou, divadlo podstoupilo obohacující cestu hledání nových finančních zdrojů a

⁸⁶ Produkce divadla. Katalog Budoucnost a přítomnost Prahy 1, 2003, str. 30, dostupné na: http://www.praha1.cz/cps/media/KATALOG_2003.doc (20.10.2010).

⁸⁷ Na stránkách divadla je možno zhlédnout virtuální prohlídku sálu řešeného podle Miroslava Meleny: <http://www.divadlocertovka.cz/kontakt.html> (20.10.2010).

⁸⁸ Viz str. 49 – festival „Nanovo... a úplně Bez Bariér!“.

⁸⁹ Grafiku a nové logo navrhl student UMPRUM Jakub Troják. Viz příloha str. 97 obr. XXIII.

zdokonalování propagace, jejich největším úkolem se stalo zajistit prostředky pro zvýšení platů herců a pracovníků divadla, které byly na hranici životního minima. A zajistit tak trvale udržitelné fungování divadla, které se na přelomu roku ocitlo na nule: „Začínáme do slova a do písmene od nuly. Máme nulu na účtu a v podstatě žádné diváky. Doufáme, že ti, kteří nás znají, si nás opět najdou a k tomu nám přibudou noví.“⁹⁰

Divadlo s odchodem do nových prostor přichází nejen o diváky, ale i o dva roky z čtyřletého grantu, který byl napsán na jeho uměleckou činnost a zároveň A-studio Rubín o.p.s., s kterým mělo divadlo v době získání grantu spojenou administrativu. Grant byl oběma sdružením zastaven a nahrazen granty jednoletými. Ironií zůstává, že Divadlo NABLÍZKO získalo o sto tisíc méně nežli Rubín. Největším problémem se tak pro divadlo stává minimální podpora Magistrátu hlavního města Prahy, který v této době přehodnocuje svou grantovou politiku. Obdržené prostředky náhle pokrývají ne polovinu, ale třetinu rozpočtu divadla.

Ačkoliv Divadlo NABLÍZKO vždy bralo tuto finanční nepřízeň jako svoji volbu a inspiraci, a za každou podporu bylo vděčné, jeví se jeho historie jako kontinuální směřování k zániku. Obzvláště v tomto druhém období, kdy členové souboru začínají budovat své rodiny a nutně vyhledávat jiné způsoby obživy (natáčení, dabing atp.).

V souvislosti s novou inscenací *Tracyho tygra* tlumočeného do znakového jazyka se v tisku objevilo mnoho podpurných názorů a proseb, které však nikdy nebyly patřičnými orgány vyslyšeny.⁹¹ „Oceňuji nejenom tento počín aktivitou hýřící scény. Vedle velkých zátěží, jaké představují pro pokladnu pražského magistrátu některá deklarovaná soukromá divadla, jsou jejich prosby o finanční podporu uměřené, oprávněné. Tracyho tygrem boří společenské bariéry jedné z kulturních a jazykových menšin. A svět je o to barevnější.“⁹²

***Tracyho tygr* tzv. stínově tlumočený**

Novou sezónu v novém prostoru zahajuje divadlo 24. října 2003 premiérou inscenace *Tracyho tygra*, tentokrát tlumočeného do znakového jazyka. V režii Apoleny Vynohradnykové vzniká ve spolupráci a z podnětu České komory tlumočnicků znakového jazyka naprosto ojedinělý projekt s použitím tzv. stínového tlumočení. Což je metoda tlumočení na divadle běžně používaná ve Spojených státech amerických, avšak ne v Evropě. V evropském kontextu se inscenace *Tracyho tygra* stala naprosto průlomovou – byla českou i evropskou premiérou stínového tlumočení.

⁹⁰ Adriana Světlíková, ekonomická ředitelka divadla: FILÍPKOVÁ, Zuzana - VRKOTOVÁ, Dominika. Hluchý tygr. In: *Reflex*, roč. 14, č. 49, 4.12.2003, s. 76-77.

⁹¹ Např. ČERNÝ, Jiří. V tomto městě držím pěstě (divadlům nablízko). In: *Lidové noviny*, roč. 17, č. 220, 20.9.2004, s. 9. Dostupné také online na: <http://www.nacerno.cz/view.php?cisloclanku=2004092001> (20.10.2010).

⁹² KRÍŽ, Jiří P. Tracyho tygr mluví s neslyšícími. In: *Právo*, roč. 13, č. 281, 2.12.2003, s. 13.

Režisérka Apolena Vynohradnyková byla oslovena Českou komorou tlumočnicků znakového jazyka jako jedna z několika uměleckých vedoucích v Praze. Žádosti o spolupráci vyhověla a následně během čtyř let vznikly tři⁹³ tlumočené inscenace původních titulů Divadla NABLÍZKO. Nejprve *Tracyho tygr* a *V melounovém cukru* – každý z těchto titulů byl tlumočen jiným způsobem tak, aby byl nejlépe vystižen charakter inscenace a nedošlo k poškození jeho osobité poetiky.

Česká komora tlumočnicků znakového jazyka inscenaci *Tracyho tygra* ze stávajícího repertoáru divadla vybrala jako nejvhodnější pro adaptaci do znakového jazyka. Cílem projektu bylo adaptovat již úspěšně hraný divadelní kus pro neslyšící komunitu diváků, kterým jejich handicap znemožňuje percepci běžné činohry. Ambicí projektu však nebyla izolace těchto diváků, ale právě naopak interakce dvou cílových skupin diváků, neslyšících a slyšících, s tím, že *Tracyho tygr* je látka vhodná i pro dětského diváka. Na představení tedy mohly úspěšně chodit celé rodiny. Ohlasy publika ze všech diváckých skupin byly značné a nadšené. Divadlo NABLÍZKO na sebe vědomě vzalo funkci, která se mnohdy od dnešního divadla očekává marně.

Význam tohoto projektu byl stejně tak společenský jako umělecký. Částečně šlo o experiment, kdy se soubor střetl s úplně novým způsobem práce. Již existující inscenace se navíc musela „přeložit“ do jazyka neslyšících. Práce na překladu trvala celé tři měsíce, ve spolupráci s neslyšícími vznikly i nové znaky pro jména postav.

Velkou pozornost si tlumočený *Tracyho tygr* získal i u médií. Téma evropské premiéry stínově tlumočeného divadelního představení se stalo vděčným pro řadu zpráv a rozhovorů. Velmi vítaná byla také na řadě českých divadelních i jiných festivalů,⁹⁴ velký úspěch zaznamenala inscenace i v zahraničí. Na **III. ročníku mezinárodního festivalu neslyšících Salvia v Mnichově** získala tamní ocenění v konkurenci divadel z osmi zemí světa. Představení, které bylo uvedeno 22. října 2004, se stalo opravdovým vrcholem festivalu. Díky použití mezinárodního znakového systému bylo srozumitelné pro neslyšící různých národností. Pro neslyšící to byla první zkušenost se stínovým tlumočením, s prvním profesionálním plně srozumitelným divadelním zážitkem. Projekt pro ně byl velkým překvapením navíc tím, že byl dílem slyšících. V květnu roku 2006 pak s touto inscenací navštívilo divadlo festival evropské kultury v Alžírsku.⁹⁵

Tzv. stínové tlumočení je nejdokonalejší formou tlumočení divadelního představení, avšak ne nejčastější. Nejčastěji je využíván překlad simultánní, kdy je překladatel navíc umístěn mimo jeviště. Vzniká tak dvojitý únik replik, prostřednictvím nepřipraveného tlumočnicka a tříštěním divákovy pozornosti, který nestíhá vnímat překlad a herecké výkony zároveň. O něco málo lepší

⁹³ Třetím tlumočeným titulem byla *Zahrada*, ta ovšem vznikla až v rámci projektu NABLÍZKO Apoleny Vynohradnykové v roce 2006.

⁹⁴ Viz příloha Soupis zájezdů Divadla NABLÍZKO str. 83.

⁹⁵ Viz str. 45 - Alžírsko nablízko.

je statický překlad, který je připraven předem a mnohdy překladatel stojí přímo na jevišti, jako tomu bylo např. u představení režiséra Petra Lébla (první tlumočenou inscenací v České republice vůbec byl *Plukovník pták*, Divadlo Na zábradlí, 1998). Pro neslyšícího je ještě srozumitelnější tzv. zónové tlumočení, kdy stojí překladatelé (většinou dva v tmavých oblecích) za herci přímo na jevišti, takže divák lépe sleduje dění na jevišti – dochází k omezení „pingpongového efektu“ a tedy k dosažení celistvějšího kulturního zážitku u neslyšícího.

Dokonalost tzv. stínového tlumočení spočívá v splynutí tlumočnicka s hercem, každý herec má po celou dobu inscenace svého tlumočnicka – svůj stín. Původní inscenace je většinou citlivě upravena, dá se říci zjednodušená, vzniká ale prostor pro společné vytváření postavy hercem a tlumočnickem. Dochází k zdvojování rolí. Tlumočnick se identifikuje přímo s postavou, jejíž repliky převádí do znakového jazyka, nijak nenarušuje běh představení a ani neruší neslyšící diváky. Takto tlumočené představení tak přirozeně spojuje slyšící i neslyšící část hlediště. Slyšící se navíc nenásilnou formou (téměř podvědomě) seznámí se základními principy znakového jazyka. Bariéry zanikají samy, takovéto inscenace nejsou prioritně určeny ani slyšícím, ani neslyšícím. Jsou dvojjazyčné.

Nešlo vlastně o pouhé tlumočení již existující inscenace, vznikl nový naprosto svébytný tvar. Permanentní přítomnost tlumočnicků – stínů herců na jevišti proměnila původní inscenaci rytmicky, prostorově, ale i významově, aniž by do původní struktury inscenace bylo výrazněji zasahováno. Vše se zdvojením postav umocnilo.⁹⁶ Tlumočníci jakoby pouze rozvinuli poetiku inscenace, rozšířili její rozměr. „Tracyho tygr dostává při spojení s tlumočnickou na jevišti zajímavé valéry. Někdy paradoxně je výkon tlumočnicků uvyklých „mluvit“ znaky, gesty i tváří mimičtější, výraznější než herců. To není výtka představitelům Thomase (Václava Krátkého) nebo Laury (Natálie Topinkové), a už vůbec ne věhlasnému psychiatrovi Pingitzerovi – Luboru Šplíchalovi. Na rozdíl od známého muzikálu je činoherní Tracyho tygr – s hudebním doprovodem Jana Matáska – poetičtější, v osobitě pojímaném příběhu o právu na svobodné žití a na přítomnost fantazie ve vztazích mezi lidmi výmluvnější.“⁹⁷

Během prvního roku působení na své nové domovské scéně divadlo pořádá každý měsíc průvody Prahou, které by upozornily na jeho existenci v Malém Nosticově divadle a přilákaly nové diváky. Kostymovaní herci za doprovodu bubnování rozdávali letáky s programem divadla. Mezi takovýto průvod patří i průvod konaný 2. března 2004, během kterého soubor se svými příznivci rozdával kolemjdoucím kousky melounů. Tento „melounový průvod“ měl upozornit na světovou premiéru dramatizace americké kultovní literatury V melounovém cukru.

⁹⁶ Viz str. 88. Obr. VII – Můžeme porovnat prostorovou proměnu scény ochutnání kávy s netlumočenou verzí na obr. VI. Nebo výrazový um tlumočnice Laury (Alžběta Šmídová) či tlumočnice vodiče ochutnávače (Patrika Vojtíška) na obr. VIII. Zajímavá je také komparace s experimentem, kdy Lauru (Natálie Topinková) tlumočil muž – obr. XI.

⁹⁷ KRÍŽ, Jiří P. Tracyho tygr mluví s neslyšícími. In: *Právo*, roč. 13, č. 281, 2.12.2003, s. 13.

Dalším průvodem byl 6. dubna „Znakový průvod“ po Malé Straně, jehož účelem bylo propagovat za účasti neslyšících dětí specifickou činnost divadla.⁹⁸ V rámci festivalu „Svět knihy na jevišti“, kdy divadlo uvedlo v jednom týdnu veškeré své dramatizace prozaických předloh (*V melounovém cukru*, *Zabradu*, *Cikány*, *Psí srdce*, *Tracyho tygra*), se opět za účasti neslyšících dětí konal 4. května další divadelní průvod Prahou „J sme NABLÍZKO a jdeme ještě blíž!“. Tentokrát z Kamy přes Karlův most, Perštýn a přes most Legiů zpět prošly děti v bílém s křídly na zádech.⁹⁹

V melounovém cukru

Na jaře roku měla v Malém Nosticově divadle světovou premiéru dramatizace novely kultovního amerického autora hnutí hippies Richarda Brautigana. Těžko uchopitelný až básnický příběh bezejmenného vypravěče *V melounovém cukru* zaujal režisérku Apolenu Vynohradnykovou, která ji s dramaturgem Davidem Pečírkou zdramatizovala. Byla to jejich poslední společná práce, potom se umělecky rozešli. Premiéra proběhla 26. března 2004 a o měsíc později ji měla i verze tlumočená do znakového jazyka.

Novela *V melounovém cukru* z roku 1968 je, stejně jako celé autorovo dílo, těsně spjatá se snem tehdejší doby – s návratem k přírodě, k přirozenosti a nevinnosti, spojeným s krajně podezíravým postojem k vymoženostem civilizace. Všechny významy jsou však skryty pod nánosem nesmyslů a vlastně záleží na čtenáři, jak dílo bude číst. Název novely určuje místo a čas děje – vše se odehrává ve světě, jehož substancí je melounový cukr, z tohoto stavebního materiálu je zde vytvořeno téměř všechno. Meloun není ale pouze sladký, ale také podléhá zkáze. Je to materiál, který „lže“, který se rozpadá, který obelhává životy komuny jáMORU (přesný překlad jáSMRT) jako falešné vědomí. Zjednodušeným, komiksovým až pohádkovým protikladem jsou komuně Zapomenuté podniky, které symbolizují svět materiálně orientované civilizace, na jejíchž troskách stojí svět nový. Svět bez techniky, racionality, nesrozumitelnosti a destruktivnosti. Svět bez Já.¹⁰⁰

V melounovém cukru se mají všichni rádi, společně stolují, debatují o práci a vzpomínají na jediného svého nepřítele – tygry. Tygři byli hlavním destruktivním prvkem jejich spokojeného života – pomáhali dětem s počty, zatímco vraždili a pojídali jejich rodiče. Na rozdíl od Saroyenova tygra „*jenž je láska*“ jsou Brautiganovi tygři představitelé „laskavého násilí“ s drápy a zákeřným úsměvem. A podle neŽITA (sebedestruktivní postavy, která se opíjí pálenkou ze Zapomenutých

⁹⁸ Viz str. 102. Obr. XXXII. Průvod v čele s herci Martinem Dusbabou (s megafonem) a Václavem Krátkým (s bubnem).

⁹⁹ Viz str. 103. Obr. XXXIII. Fotografie z průvodu pod názvem „Letecký průvod andělů Divadla NABLÍZKO“ jsou dostupné na stránkách České komory tlumočnicků znakového jazyka <http://www.cktjz.com/letecky-pruvod-andelu-divadla-nablizko> (20.10.2010).

¹⁰⁰ Možný výklad v doslovu vyslovil Martin Hilský. BRAUTIGAN, Richard: *V melounovém cukru*. Přeložila Olga Špilarová. Argo, Praha 1966, 174 s. ISBN 80-7203-020-5.

věcí) také jedinou pravou podstatou jáMORU. Tu se mu neŽIT se svými kumpány rozhodne vrátit - bizarní veřejnou sebevraždou, kdy si uřezávají uši, nos a prsty. Obyvatelé jáMORU jsou ale k jejich činu emocionálně hlší a nechápaví. Lítost projevuje pouze bývalá láska vypravěče Margaret. Ta se zanedlouho nepochopitelně, pravděpodobně z nešťastné lásky k vypravěči, oběsí na stromě.

Vykládat lze příběh různě, možná neŽIT napadá sterilitu, uzavřenost a stagnaci života V melounovém cukru, snad zpochybňuje jeho poklidnost, krásu a vlídnost. Pro čtenáře je kniha ale především únikem do fantazie plné melounového cukru, mluvících tygrů, soch zeleniny či skleněných podvodních hrobek. A svitu slunce, které má každý den jinou barvu.

Klíč k převedení díla na jeviště hledali inscenátoři skrz atmosféru – s důrazem na výtvarnou a hudební složku. Z dějové linie poklidného života, která neposkytuje mnoho dramatických situací, se soustředili na vztah bezejmenného hrdiny k Pauline a Margaret. Prvotním záměrem bylo ukázat dílo z obou rovin - z dobré i zlé. Hlavního hrdinu jako bláznivého snílka i jako pohodlného lempla.

Sněhobílou „cukrovou“ scénu navrhl Vladimír Němeček¹⁰¹. Dvě plátna na pohled měkkého materiálu (něco jako podšívka), bílé tvarovatelné pytle a dřevěný můstek. Jednoduchá scéna se proměňovala hlavně prostřednictvím vizuálních efektů. Bílé stěny se daly prosvěcovat barvami, zároveň sloužily jako promítací plátno pro meotar (zpětný projektor) umístěný bokem scény. Minimum použitých scénických prostředků bylo velmi efektivní. Projekce, světelné efekty, živá scénická hudba a textilní homole „lze chápat jako jevištní analogii autorova stylu“.¹⁰² Meotar obsluhují samy postavy, většinou bezejmenný vypravěč (Patrik Vojtíšek¹⁰³), který takto aktivně vytváří atmosféru svému vypravování o jáMORu.¹⁰⁴ Mezi paletu nápadů promítaných z meotaru patřilo např. rozpíjení inkoustu, střídání barevných fólií s obrázky,¹⁰⁵ posunování látek,¹⁰⁶ bublání vody či šumění šumáku. Velmi nápaditě byla vyřešena scéna neŽITovy sebevraždy, kdy byla prostřednictvím meotaru postříkána scéna krví.

Zvuk elektrických varhan (Jakub Dvořáček¹⁰⁷ hraje přímo na scéně) je sám o sobě nervózní,

¹⁰¹ Vladimír Němeček vystudoval scénografii na KALD, spolupracuje např. s režisérem Jiřím Havelkou.

¹⁰² PRAŽAN, Bronislav. Nadčasový fenomén - Richard Brautigan. In: *Týdeník Rozhlas*, roč. 14, č. 22, 17.5.2004, s. 4.

¹⁰³ **Patrik Vojtíšek**. Narodil se 24. září 1973 v Praze. S herectvím se setkal díky filmu *Horká kaše* již na základní škole. V současnosti spolupracuje např. s Divadlem Krapet, Divadlem Aqualung.

¹⁰⁴ Viz str. 99. Obr. XXVI. Herec Patrik Vojtíšek v roli vypravěče obsluhuje meotar.

¹⁰⁵ Viz str. 99. Obr. XXV. Na scéně za převráceným mostem do plotu je vypravěč (Patrik Vojtíšek) a Margaret (Perla Kotmelová), která ho vede do Zapomenutých podniků, které jsou symbolizovány z meotaru promítanými písmenky.

¹⁰⁶ Viz str. 100. Obr. XXVIII. Vypravěč (Patrik Vojtíšek) a Pauline (Eva Leinweberová) se milují za zpěvu tygrů.

¹⁰⁷ Jakub Dvořáček. Absolvent Ježkovy konzervatoře a skladby na HAMU, člen jazzového kvintetu Noční optika, skladatel scénické hudby. S Divadlem Nablízko spolupracuje od jeho začátků, je autorem hudby nebo její úpravy k inscenacím: *Horror*, *Žrout*, *Zabrada*, *Ondina*, *Cikáni* a *V melounovém cukru*. Dlouhodobě spolupracuje s režisérem

podezířavý. Navíc občas zazní zpěv mrtvých tygrů (Jakub Juda), který do idylické melounové společnosti vrací vzpomínku na vyražděná zvířata. Na ty už snad všichni zapomněli, až na starého slepého Chucka (Jiří Zeman), který neustále a velmi upřímně vypráví (resp. řve přes svou hluchotu) příběhy a své sny o tygrech. Všichni muži jsou oblečeni v modrých džínových montérkách, Chuck a Charley pod nimi mají trička. Jinak holá kůže evokuje prosluněné léto, teplo, stejně jako lehké dívčí šaty. Perla Kotmelová¹⁰⁸ v roli Margaret prezentuje své repliky s naivní dívčí nevinností až bláznivostí, někdy jde z této temné vily v modrých šatech mráz. Narozdíl od ní je Eva Leinweberová v roli Pauline (v červených šatech se stuhou v blond vlasech) velmi přizemně bezprostřední, koketní dívka bez tajemství. Všichni ji mají rádi, protože výborně vaří. Al (Václav Krátký), bratr Margaret, se zabývá budováním soch zeleniny a požíváním mrkve. Další poměrně jednotvárnou postavou, která dotváří atmosféru šťastně stereotypního života v melounovém cukru, je nadšenec do baseballu Fred (Martin Dusbaba). Charley Eduarda Jenického výrazněji zpochybňuje upřímnou idylku rozhovorů ironickým tónem svých promluv, v kontrastu se svým bratrem opilcem nežITem Lubora Šplíchala se zdá dokonce necitelnější.

Neustále opakující se scény společného stolování budí dojem parodie. Jsou prosyceny ironií a strojeností (především Jenický a Leinweberová). Stejně tak snové výjevy z minulosti ukazované prostřednictvím zpomalené mluvy a pohybů jsou spíše směšné, v čemž ale nakonec spočívá jejich děsivost. Bezejmenný vypravěč Patrika Vojtíška u meotaru vypráví svůj poetický příběh s entusiasmem, ale v dialozích na scéně se většinou projevuje rezervovaně až protivně sobecky.

„Inscenace demaskuje idylické rysy utopické komunity „jámořanů“ a jejich života v Melounových podnicích jako záměrné vytěšňování stinných stránek mezilidských vztahů i společné historie.“¹⁰⁹ Stejně tak i autor další reflexe vidí promyšlený koncept interpretace ve zdivadelnění „maskované radosti z banálních denních rituálů“¹¹⁰. Pravdou je, že odkrývání „temné noty“ fantazijního příběhu bylo snad až příliš drsné, ačkoliv mnozí diváci jasné stanovisko k inscenaci nezaujali a někteří zůstali zmateni: „V Melounovém cukru je zvláštní nejednoznačně vyznívající inscenace. Na první pohled melancholická, na druhý varující před melancholií a pasivitou, něžná i hořká zároveň.“¹¹¹ A taková je i předloha od autora-sebevraha, Richarda Brautigana, poetická i znervózňující. Prostřednictvím formy a celkové atmosféry hypnotizující.

Bezprostředně následující premiérou byla 25. dubna 2004 tlumočená verze *V melounovém*

Janem Jirků.

¹⁰⁸ Perla Kotmelová. Absolventka KALD DAMU u prof. Miroslava Krobota. Členem souboru Divadla NABLÍZKO od roku 2004, role Margaret v Melounovém cukru a divačky Jarmily Pěnkavové v Monstrkabaretu Freda Brunolda. Předtím působila v divadle Continuo, v současné době je na volné noze, spolupracuje s např. s Divadlem Na Prádle, Divadlem pod Palmovkou, česko-francouzským divadlem Décálages, Alfrédem ve dvoře a Divadlem Aqualung. Provozuje divadlo pro děti Divadelní lázně.

¹⁰⁹ PRAŽAN, Bronislav. Nadčasový fenomén - Richard Brautigan . In: *Týdeník Rozhlas*, roč. 14, č. 22, 17.5.2004, s. 4.

¹¹⁰ MiM: O kvašení v melounovém cukru. In: *KULT*, str.44.

¹¹¹ KOLOUCHOVÁ, Lucie. Písně mrtvých tygrů. In: *Divadelní noviny*, roč. 13, č. 11, 11.5.2004, s. 6.

cukru. Tentokrát bylo zvoleno **tzv. zónové tlumočení**, o kterém jsme již hovořili výše. Volba vycházela z vůle zachovat „poetický obraz magického světa“. Do bílého plátna scény byly pro tlumočnický skryty dvě vyvýšená stupátka, do každé zóny jedno.¹¹² Tlumočníci v černém byli vidět jen od pasu nahoru, takže nijak zvlášť nenarušovali scénu. Navíc tlumočili i živou hudbu. Podle reakcí neslyšících diváků, bylo vnímání zónového tlumočení složitější než stínového, ale estetická hodnota inscenace překryla v jejich očích tento nedostatek.¹¹³ Nehledě na to, že byly účastníky jedné z mála kulturních událostí pořádaných také pro ně.

Ve své šesté sezóně **2004/2005** bylo divadlo zapojeno do kampaně dárcovské SMS, kterou pořádá Fórum dárců. Divadlo NABLÍZKO bylo historicky jednou z prvních šestnácti zúčastněných neziskových organizací této formy dárcovství, když splnilo přísné podmínky účasti týkající se především transparentnosti hospodaření. V období od září 2004 až do prosince 2005 získalo prostřednictvím 532 **DMS** v hodnotě 27kč (z 30 kč - cena DMS) 14 364kč. Od prosince 2004 podpořila divadlo také reklamní agentura BMD Advertising, která bez nároku na honorář vymyslela kreativní vizuál zahrnující nové logo divadla ve stylu cedule označující ulici i nový slogan „**Chcete vidět víc?**“¹¹⁴ vybízející potenciální diváky k návštěvě i poslání DMS.

Zapojení sdružení do DMS kampaně patřilo k mnohým **fundraisingovým aktivitám** (soustavná a systematická činnost za účelem získání finančních i jiných prostředků) produkce divadla. Vzhledem k nedostačující výši dotací (od Magistrátu hl.m. Prahy a Ministerstva kultury) bylo nutné se obracet k dalším možným zdrojům financí, ať už to byly nadace a granty v jiných sektorech (díky tlumočeným inscenacím to bylo možné) nebo firemní zdroje. Jistou prestiž pro získávání dalších partnerů a sponzorů přinášely i formy záštit (např. Václava Havla k inscenaci *Monstřák Freda Brunolda*) a partnerství.

Roční rozpočet divadla se blížil čtyřem milionům, z čehož v první fázi divadla pokrývaly 2/3 rozpočtu prostředky z čtyřletého grantu Magistrátu (3/5) a tržby¹¹⁵ společně s granty a příspěvky Ministerstva kultury (2/5). Fundraisingové aktivity realizované prostřednictvím darů a smluv o reklamě zbylou 1/3 celkového rozpočtu. Se změnou grantové politiky Hlavního města Prahy v roce 2004 se už nemohlo divadlo hlásit o čtyřleté granty. Každoroční nejistota částky, která se

¹¹² Viz str. 100. Obr. XXVII. Scéna sebevraždy nežITa (Lubor Šplíchal) s krví promítanou meotarem. Vzadu jsou vidět dvě tlumočnice v černém.

¹¹³ Viz komentáře: KRATOCHVÍLOVÁ, Kristina. V melounovém cukru. In: *GONG* – měsíčník sluchově postižených, roč. 33, 6/2003, s. 8.

KŘEŠŤANOVÁ, Lucie. „Melounové tlumočení“. In: *GONG* – měsíčník sluchově postižených, roč. 33, 6/2003, s. 9.

¹¹⁴ BMD pro Kenvelo i Nablízko. In: *strategie.cz*, 22.11.2004. Pilotní plakátek k nahlédnutí na:

<http://www.strategie.cz/scripts/detail.php?id=48745> (20.10.2010).

¹¹⁵ Vzhledem ke kapacitě hlediště kolem 75 míst a výši vstupného divákům „nablízko“ v ceně 100 - 150kč (po zvýšení 150 - 200kč), pokryla tržba pouhou 1/5 nákladů na představení.

s přechodem na jiný grantový systém ještě snížila, zvýšila nejistotu v plánování chodu divadla.

Divadlo NABLÍZKO bylo jednou z kulturních institucí, která na podzim roku 2004 protestovala proti nespravedlivému a neodbornému rozdělování grantů Magistrátu hl.m. Prahy. Hlavním trnem v oku menších nezávislých souborů byl nepoměr grantů čtyřletých a jednoletých navržených pro rok 2005. Navýšení čtyřletých grantů pro velké subjekty a komerční divadla na úkor jednorázových grantů pro malé nezávislé projekty. Z korupce a lobbyistických praktik byl nařčen především návrh čtyřletého grantu pro Palác Akropolis, kulturní stánek bez vlastní produkce s podezřelým financováním, který měl dostat celou desetinu darovaných financí.

Divadlo se připojilo k iniciativě **4body pro kulturu**, která vznikla v říjnu 2004 jako reakce představitelů pražské kulturní scény na vzniklou situaci, a chtěla ovlivnit konečné rozhodnutí zastupitelů. K iniciativě se svými podpisy připojili například představitelé těchto pražských kulturních institucí: Buchy a loutky, Alfred ve dvoře, Divadlo bratří Formanů, Divadlo Archa, Divadlo Ponec, Divadlo Komedie, Divadlo Na Zábradlí a Divadlo v Celetné.

V listopadu iniciativa vystoupila s návrhy na projednání čtyřletých grantů v přímé souvislosti s jednoletými, na vytvoření expertní skupiny pro posouzení všech žádostí o čtyřletý grant. Dále požadovali přítomnost odborníků na jednáních komise Rady pro udílení grantů v oblasti kultury a kontrolu všech žádostí o čtyřletý grant, zda jsou v souladu s podmínkami grantového řízení. Tento ani další návrhy iniciativy nebyly vyslyšeny. V lednu 2005 zastupitelé schválili kulturní granty pouze v upravené podobě – se snížením přemrštěných částek např. pro Palác Akropolis nebo klub Roxy. Opoziční návrh (Evropských demokratů) na zvýšení loňských částek o pětinu byl zamítnut. Systém rozdělování zůstal neprůhledný.

Divadlo NABLÍZKO v tomto řízení obdrželo 1 milion korun, což není ani třetina ročního rozpočtu. Na fotografii z 28. ledna 2005 ze schvalování grantů vidíme Adrianu Světlíkovou a Apolenu Vynohradnykovou s panelem Divadla NABLÍZKO a provokativním apelem na zastupitele: „Novoroční likvidace?! NABLÍZKO.“¹¹⁶

Monstrkabaret Freda Brunolda

První premiéra sezóny 2004/2005 se uskutečnila až 23. listopadu. Šlo o poslední společný projekt původního hereckého souboru a režisérky Apoleny Vynohradnykové. Výběr látky pro autorskou inscenaci ***Monstrkabaret Freda Brunolda*** byl dílem více méně náhody. Ve skutečnosti nešlo „o první uvedení představení kočovného Monstrkabaretu v Praze“¹¹⁷, ale o

¹¹⁶ Viz str. 103. Obr. XXXIV. Článek z novin ČAPKOVÁ, Tereza. Umělci: trapné zastupitelské divadlo. In: Právo, 28.1.2005.

¹¹⁷ Viz str. 101. Obr. XXIX. Měsíční plakát, únor 2005 „Poprvé v Praze!“ - v komiksové podobě Eduard Jenický.

světovou premiéru textu autorské dvojice Džiana Babana a Vojtěcha Maška napsaného ve spolupráci s Apolenou Vynohradnykovou a Václavem Kadrnkou¹¹⁸ přímo pro soubor Divadla NABLÍZKO.

Předlohou *Monstrkabaretu Freda Brunolda* je původní český komiks *Sloni v Marinbadu* výše zmiňovaného dua Baban - Mašek, tehdy studentů scenáristiky na pražské FAMU a spolužáků Václava Kadrnky z oboru režie. Nápad převést komiks na divadlo vznikl zcela náhodou, když redakce Revolver Revue oslovila autory, zda by nechtěli pro jejich výroční večírek právě otištěnou ukázkou příběhu Damiána Chobota zpracovat do scénické podoby. Komiksoví tvůrci se dohodli na spolupráci s Apolenou Vynohradnykovou a nakonec vznikla celovečerní inscenace, kterou divadlo zahrnuje do svého repertoáru. Komiks vyšel až měsíc po premiéře v nakladatelství Tichý syndikát pod názvem *Sloni v Marienbadu*.

Výtisk má tři hlavní části: Hovory z rezidence Schlechtfreund, Damian Chobot – Chobotizace a Chobotrauma, a komiksový přepis povídky Arthura Schnitzlera Já. Pojícím prvkem černobílých příběhů zůstává postava vypravěče - kabaretiéra Freda Brunolda. Neohrožitelná autorita, o které se vlastně nic neví, přičemž vše co řekne a dělá je publikem bedlivě očekáváno. Komiksový Fred Brunold je starší, otlý, plešatící pán v saku. Jeho kouzlo spočívá v notné dávce vulgarismů, suverenity, upřímnosti a schopnosti imaginace, relativizace skutečnosti: „My všichni jsme jenom... che che che... jsme jenom komiksový postavičky! Kreslený panáci v obrazový knížce! Je to podvod! Cha cha!! Habaďúra! Ahoj!!!“¹¹⁹ Kabaretiér Fred tahá z lidí v publiku niterné příběhy a svou osobností dává roztodivným příhodám společný rámec.

Jak už napovídá samotný titul vzniklé inscenace, hlavní postavou kabaretu zůstává Fred Brunold. Zachován je rámec: výstup kabaretiéra střídá vyprávění bizarního příběhu. Z původních komiksových se v inscenaci objevuje ovšem pouze jeden a to Hovory z rezidence Schlechtfreund začínajícího spisovatele Jožky Lipníka a staříckého spisovatele Hermanna Schlechtfreunda. Jinak jsou pro inscenaci vymyšleny úplně nové monstr-příběhy, komiksem inspirovány pouze vzdáleně. Zároveň inscenátoři využívají možnosti oslovovat prostřednictvím oplzlého kabaretiéra diváky a být jim „nablízko“ s množstvím dotěrných a osobních dotazů.

Divák *Monstrkabaretu*, narozdíl od čtenáře *Slonů v Marinenbadu*, není v bezpečí.

Úspěšné pokusy vyzvednout někoho z publika na scénu a promluvy s reálnými diváky střídají scény, kdy se představují svými čísly – zpověďmi „stálí členové Monstrkabaretu“. Jsou tři a svým vzezřením se blíží zvířecímu druhu. Kumpán Krpatec neboli dr. Dusbaba (skutečné jméno herce je Martin Dusbaba) je bývalý armádní doktor, oblečen ve vojenském obleku se pohybuje na

¹¹⁸ Václav Kadrnka již s Divadlem NABLÍZKO spolupracoval na inscenaci *Vzducholoď* v roce 2002.

¹¹⁹ BABAN, Džian; MAŠEK, Vojtěch: *Sloni v Marienbadu*. Tichý Syndikát, Praha 2004, 132 s. ISBN 80-239-3892-4. Nečíslováno.

hodně vysokých botách, takže všechny ostatní účinkující převyšuje o hlavu. Muž s chobotem v Monstrkabaretu sice nevystupuje, ale místo něj je tu bývalý detektiv Klíště, muž s předimenzovanou hlavou. Poslední stálou členkou je Chiméra, žena s ploutví pokrytá lesklými rybími šupinami.

Vedle kabaretiéra a jeho tří kumpánů se na jeviště postupně dostávají tři „náhodní“ diváci, jimž se chce Fred Brunold prostřednictvím freudovského křesla a nasazením elektrod na hlavu podívat do podvědomí. Křeslo, jinak schováno za blyštivou kabaretní oponou, se v tu chvíli stává jedinou rekvizitou a prostředkem pro odhalení lidských traumat. Ta se promítají na plátno přímo z hypnotizované hlavy diváka. Jde o filmové dotáčky Václava Kadrnky, jejichž první použití zruší dosud uvěřitelnou iluzi improvizace se skutečným divákem. Ta funguje s jistotou pro souboru neznalé diváky až do okamžiku, kdy se představitel diváka objeví na plátně. Jde o pečlivě připravenou součást scénáře. Film je zde funkčně a umně propojen s divadlem.

V prvním případě jde o „diváka“ Janíka Kokeše. Prostřednictvím dotáček se spolu s ním dostáváme do prostoru setmělé chodby, kudy musel Janík jako dítě procházet večer potmě s odpadkovým košem. Fred Brunold naviguje Janíka, fandí mu, komentuje jeho konání na plátně, Janík odpovídá, vyjevuje svoje pocity. Film je němý, slova s obrazem do sebe musí zapadat, vše je přesně načasováno. Nakonec si ztrapněný Janík odchází sednout s pomočenými kalhotami. Stejný princip hypnózy se opakuje i s další „divačkou“ Jarmilou Pěnkavovou, která v noci volá z telefonní budky svému milému (kterého mluví Fred Brunold). S dalším divákem Jožkou Lipníkem se pouze přeneseme pomocí krátké sekvence do Mnichova¹²⁰, ale scéna se spisovatelskou „žijící legendou“ je již plně hraná.

Výstup posledního „diváka“ se rovná pointě představení. Je odhalen skutečný kabaretiér Fred Brunold, který byl po celou dobu přítomen v hledišti a stupňoval své provokativní kašlání a řehtání, zatímco se zhypnotizovaný zahrádkář Slaviček projektoval do jeho osoby. Pobavený skutečný Fred Brunold probouzí Slavička „do civilu“ a diváci si mohou uvědomit, že hlas, který jim v úvodní tmě našeptával sladká slova: „Až napočítám do pěti, budete přesně tam, kde chcete být.“ patřil právě tomuto Fredovi.

Vizuálně pozornost přitahují hlavně „stálí členové Monstrkabaretu“, obří hlava Klíštěte vycpaná červeným nafukovacím balónkem, sličná Chiméra s žábrami nebo naddimenzovaný doktor Dusbaba. Velmi efektní je lightdesign inscenace, proměny barev opony (od červené k fialové), využití filmových nahrávek, dýmu, a především scénická hudba a drobné hry s rekvizitami. Výpravu inscenace navrhla Adéla Babanová a hudbu její bratr, spoluautor komiksové předlohy. Vznikla tak kompaktní inscenace, do které ovšem velký vklad museli přinést sami herci.

¹²⁰ Záběry se skutečně točily v Mnichově při zájezdu souboru na mezinárodní divadelní festival neslyšících Salvia.

Scéna je jednoduchá a narozdíl od kolážovitého komiksu není černobílá. Červená blyštivá opona orámovaná řetízkem blikajících světýlek nahoře s nápisem Monstkabaret¹²¹ za sebou skrývá freudovské křeslo a promítací plátno. To, co ale vidí diváci nejdříve, je prázdná kabaretní předscéna. Herci využívají pouze stojan s mikrofonom, malé propadlo, lano natažené ze zákulisí až na jeviště a několik rekvizit (dalekohled, rákosku, nohu baletky, hadici od sprchy, svíčky, umělé zuby a krev atp.). Kužel světla tříští tmou, zastřené osvětlení se podílí na tajemné a pokleslé náladě inscenace stejně jako napínavé b(r/z)učení hudby. Inscenace inspirovaná kabaretem obsahuje i několik živě zpívaných čísel. Například v první části kabaretu a potom na konci s děkovačkou, kdy se neskutečný Fred vymění za skutečného a vše začíná jakoby od znova... „Jezdíme tímhle světem už pěknou řádku let, vozíme radost dětem, co už jim není pět, ... vozíme mlhou, deštěm náš Monstrkabaret.“

Přestože fyziognomie divadelního kabaretiéra v podání Eduarda Jenického má daleko ke starému chlípně vypadajícímu otlému muži, jeho Fred Brunold by mohl ve slizkosti soutěžit. „I když vrcholná pointa večera přivádí na scénu jiného „pravého“ Freda – taktéž velmi zdařilého (Lubor Šplíchal) - celý večer má na svých bedrech a ve své moci právě Jenický.“¹²² Jako arogantní kabaretiér se vehementně snaží urazit postupně všechny přítomné v sále, fascinuje nekončícími možnostmi vulgarismů svého slovníku, drzostí a agresivitou vůči svým spolupracovníkům. Jenický¹²³ je oblečen do modrého lesklého obleku a hnědé košile, vlasy má ulíznuté vrstvou třpytek. Jeho nejhlavnější rekvizitou je mikrofón, s kterým útočí na diváky¹²⁴, ptá se jich, jak se jim představení líbí, chce, aby mu ukázali, zda nosí trenýrky nebo slípy. Nebo se jim vysmívá, když nedovedou odpovědět na otázku: „I to, že je všechno iluze, je co?“¹²⁵ Pro svou exhibici směřovanou otevřeně na diváka využívá velkých gest, mimiky obličeje a hlavně možností hlasového projevu. Oproti komiksovému Fredovi je jeho inscenační podoba jakoby smířlivější, poetičtější, komiksový Fred je minimálně mnohem syrovější, sexuálně zvrhlejší. Bez srovnání je ale Jenického Fred dostatečně perverzní. Jenický také hraje staříčkého, lehce dementního spisovatele Hermanna Schlechtfreunda a „diváka“ zahrádkáře Slavička, který jakoby neměl s výřečným expresivním kabaretiérem žádnou genetickou příbuznost.

¹²¹ Viz str. 101. Obr. XXX. Prázdná kabaretní scéna, opona lemovaná žárovkami. Vepředu Fred Brunold (Eduard Jenický), za tím se krčí Klíště (Patrik Vojtíšek), s rákoskou Dr. Krpatec (Martin Dusbaba) a Chiméra (Eva Leinweberová).

¹²² ZDENKOVÁ, Marie. Kabaret! Kabaret?: Část první: V Dlouhé a Nablízko. In: *Svět a divadlo*, roč. 16, č. 3, 2005, s. 93-104.

¹²³ **Eduard Jenický**, narozen 23. května 1969 v Moravské Třebové. Před tím než začal studovat herectví na DAMU působil mimo jiné jako lesník. V současnosti se věnuje dabingu, filmové a televizní tvorbě. Nadále hraje v nekonečném kultovním seriálu Jožkalipnikjebožíčlověkaneumíhát!

¹²⁴ Viz str. 102. Obr. XXXI. Fred Brunold (Eduard Jenický) se s mikrofonom v ruce chystá zaútočit na diváka.

¹²⁵ Viz záznam derniéry Monstrkabaretu Freda Brunolda dne 2. prosince 2005 v Malém Nosticově divadle.

V rolích stálých členů Monstrkabaretu se představili Eva Leinweberová, Patrik Vojtíšek a Martin Dusbaba, jejichž postavy jsme již naznačili. Chiméra je oblečená do světlých blyštivých kalhot po kolena se sníženým rozkrokem, který spojením nohou naznačuje ploutev, do podprsenky nastavené sít'kou přes břicho, na nohou má boty na podpatku. Vlasy natupírované dozadu držené čelenkou. Během svého příběhu si lehá do „vany“ vytvořené v propadlišti jeviště, kde se svíjí se svým milencem úhořem (kterého představuje hadice od sprchy). S ním podváděla svého manžela, který téměř nemluvil a mnoho času trávil na rybách, až ji jednoho dne přistihl: „Musela jsem konat ve jménu naší čisté lásky a prot'ala jsem svému muži aortu. Jenže Ludvík byl odolný a silný muž, vysmekl se mému smrtícímu objetí a zaútočil na mou lásku. Ti dva spolu chvíli zápasili, až se podařilo mému vodnímu příteli uniknout, skočil do klozetu a navždy zmizel v kanalizaci. (...) díval se na mě vyčítavýma očima a říkal mi: „Je to jak ze špatného románu, manželka a nejlepší kamarád...“¹²⁶ S takovým to černým humorem a hravostí se v inscenaci přistupuje k trpké realitě.

Klíště Patrika Vojtíška se představí svým detektivním příběhem s dalekohledem v ruce, zvyšuje tempo vyprávění až se svalí v křečích na zem. Klíště se svou obří hlavou vycpanou červeným balónkem, oblečen do černých lesklých kožených přiléhavých kalhot, vestičky a pláště poutá mnoho pozornosti. Vypadá jako hladové, vystresované zvířátko. Dojem ještě podtrhuje časté mnutí rukou, trhání hlavou, roztomilé ráčkování (zvýraznění hercovy vady řeči) a přimhouřená, či naopak vykulená očička.

Martin Dusbaba v roli Krpatce se musí vyrovnávat se změnou těžiště, která předurčuje jeho pohyb na scéně. Ve vyvýšených botách je těžkopádný, vláčný, navíc disponuje ještě rákoskou, která prodlužuje i jeho horní končetinu, zabírá mnoho místa. Krpatcův příběh lásky k baletce je o to dojemnější, jak kontrastuje s jeho fyziognomií. Baletku, které ze žárlivosti uřízl nohu, ilustruje Chiméra, s nohou manipuluje Klíště.

V opozici třem neuvěřitelným příběhům členů Monstkabaretu s vybělenými tvářemi jsou tři příběhy „obyčejných“ smrtelných diváků a jejich „obyčejných“ traumat a úchylek. Diváky hrají téměř civilně oděni Václav Krátký, Perla Kotmelová a Václav Rašilov. Posledním je pak Lubor Šplíchal ve světlém saku a blond nalepeným knírem i vlasy v roli doopravdického Freda Brunolda.

Inszenace si pohrává s divákem, jeho vnímavostí a všímavostí. Stejně tak jako komiks je založena na mystifikaci a iluzivnosti skutečnosti. Ačkoliv využívá minimum z možností kabaretní formy a je velmi pevně dramaturgicky a režijně fixována, je založena na mystifikaci dovedené k dokonalosti, když popírá skutečnost - kdo je divák a kdo herec. Vytváří si vlastní poetiku, vlastní svět s vlastními pravidly. V současném českém divadle existuje několik projektů

¹²⁶ Tamtéž.

vytvořených více či méně na bázi kabaretu a Monstrkabaret „pochybných pověsti a pokleslé úrovně“ mezi nimi našel své výlučné místo.

S mystifikací pracují autoři i v reálném světě propagačních materiálů, kde dovádějí své schopnosti v šílení téměř k dokonalosti. Důkazem toho je internetová prezentace nakladatelství Tichého syndikátu Babana s Maškem, stejně tak i tištěné propagační materiály divadla: „Divadlo Nablízko si Vás srdečně dovoluje pozvat na první pražské veřejné vystoupení legendárního Monstrkabaretu pochybné pověsti a pokleslé úrovně!“ nebo „Legendární bavič a iluzionista Fred Brunold si vybral Divadlo Nablízko jako nejpružnější soubor v Praze a secvičil s ním svou monstózní estrádu Monstrkabaret Freda Brunolda – (po)může vám změnit názor na všechno včetně vás samotných... Představení zaštilil pan Václav Havel a můžete ho zhlédnout dnes od 19,30h.“¹²⁷

Ovšem pravdou je, že Václav Havel se skutečně rozhodl na základě zhlédnutí reprízy *Zabradly* zaštilit svým jménem následující projekt „jednoho z nejchudších českých souborů“. Jan Kerbr tuto návštěvu exprezidenta s Janem Trískou označil za „povzbudivou“.¹²⁸

Specifičnost projektu Monstrkabaretu Freda Brunolda přitáhla pozornost několika recenzentů: namísto bylo srovnání s komiksovou předlohou¹²⁹, ale i v týdeníku *Týden* vyšla reflexe s fotografiemi, kde je postava Freda Brunolda označena dokonce za „modernější a vynalézavější variantu Járy Cimrmana“¹³⁰. S čímž můžou cimrmanologové a obdivovatelé kultovní postavy posledních desetiletí polemizovat. Nicméně faktem zůstává, že báze, na které jsou komiks a inscenace založeny je v podstatě stejná – byl věhlasný, byl geniální, ale vůbec není jisté, že byl, resp. je. Poměrně trefná recenze se objevila v pražském kulturním věstníku *Houser*,¹³¹ na stránce odborného časopisu *Svět a divadlo* se dostala dokonce rozsáhlejší analýza inscenace: „Z nesrozumitelné spletitosti je jasné, že jde o záměrně překombinovanou hru, která nás však může, když si nedáme pozor, pohltnout jako život sám.“¹³²

Příkladem takové překombinovanosti je první výstup Eduarda Jenického, který začne vyprávět jakýsi příběh nesrozumitelným „cizím“ jazykem. Poté je upozorněn samotnou režisérkou inscenace Apolenou Vynohradnykovou, sedící zkraje publika, a začne mluvit česky, představí se jako Fred Brunold.

Derniéra Monstrkabaretu Freda Brunolda byla 2. prosince 2005 zaznamenána na video

¹²⁷ Leták k premiéře, Metro Praha 2.12.2005.

¹²⁸ KERBR, Jan. Povzbudivá návštěva. In: *Divadelní noviny*, roč. 13, č. 19, 16.11.2004, s. 3.

¹²⁹ MANDYS, Pavel. Kouzla Monstrkabaretu Freda Brunolda : Jára Cimrman pro jednadvacáté století . In: *Týden*, roč. 12, č. 12, 21.3.2005, s. 88-89.

¹³⁰ MATĚJÍČEK, Tomáš Hibi. Monstrkabaret vyhaslého klauna: Sloni v Marienbadu dvojice Mašek-Baban jsou dalším autorským domácím komiksem. In: *Mladá Fronta Dnes*, 9.3. 2005.

¹³¹ MiM: Brunold monstózně nablízko In: *Houser*, s. 46.

¹³² ZDEŇKOVÁ, Marie. Kabaret! Kabaret? : Část první: V Dlouhé a Nablízko . In: *Svět a divadlo*, roč. 16, č. 3, 2005, s. 93-104.

v obsazení, jaké jsem popisovala. Existují ovšem i fotografie s hostujícím Petrem Vaňkem, který zaskakoval za Martina Dusbabu, a jeho jménem je také mylně označen (článek v SADu).

Po úspěšném uvedení *Monstkabaretu Freda Brunolda* následovala spolupráce s autorskou dvojicí Mašek - Baban. Oficiální premiéra „Jožka Lipnik je boží člověk a neumí lhát“, psáno dohromady ***Jožkalipnikjebožíčlověkaneumílhát!***, proběhla 26. dubna 2005. Jednalo se o první koncipovaný večer poloinscenovaných fragmentů ze setkání věčně začínajícího spisovatele Jožky Lipnika a věhlasného německého spisovatele Hermanna Schlechtfreunda. S „bezkonkurenčně excelujícím intelektuálním klaunským duem“¹³³ Eduarda Jenického (staříčský Schlechtfreund) a Václava Rašilova (Jožka Lipnik) se diváci setkali prvně v Monstkabaretu, při hypnóze jednoho z „diváků“.

Spolupráce herců s Babanem a Maškou existuje prakticky dodnes. Vznikl celý seriál Jožky Lipnika, který je v produkci Adriany Světlíkové uváděn na různých scénách. Nejnověji měl poslední 11. díl na téma předraženého víkendového semináře tvůrčího psaní, na který se dostaví pouze Jožka, premiéru 30. října 2010 v pražském Divadle Komedie. Mezi staršími najdeme například: *No.7 aneb Bacha na ušatý stěny, pane Jožko!* (28.4.2007) nebo *No.8 aneb Kafe, šnaps a sušenky, a mý mocný myšlenky, pane Jožko!* (11.9.2007) Název vždy souvisí s provoláním „věhlasného německého spisovatele“ Hermanna. Ačkoliv jde o seriál, znalost předešlých dílů vůbec není nutná, jak slibují sami tvůrci.

V lednu roku 2005 založilo Divadlo NABLÍZKO **Správní radu**. Tento výjimečný krok občanského sdružení odůvodňuje fundriserka divadla Markéta Krausová v tiskové zprávě ze dne 25. ledna takto: „Divadlo NABLÍZKO, které je na pražské kulturní scéně ojedinelé zejména disproporcí objemu poskytovaných služeb a přidělených státních dotací, tím rozšiřuje své úsilí o záchranu existence a nalezení strategií pro dlouhodobě udržitelný rozvoj.“

Členství ve Správní radě přijali osobnosti z oblasti kultury i stálí příznivci a podporovatelé divadla, jmenovitě režiséři Arnošt Goldflam a Jan Borna, člen divadelního spolku Kašpar Petr Němec, tisková mluvčí Prahy 7 Helena Šmídová, restaurátor a akademický malíř Jiří Látal, pan Štěpán Řež, pan Leander Leiský, lékárník Štěpán Vynohradnyk a pan Mírek Dusbaba.

Divadlo NABLÍZKO o.s. se v této době svým provozem stále odpovídá spíše příspěvkovým organizacím. Měsíčně odehrává až 25 představení, 3 premiéry ročně a herecký soubor má své stálé angažmá. Bohužel, divadlu se nedaří prostřednictvím grantů získat od Magistrátu¹³⁴ hl.m. Prahy a Ministerstva kultury adekvátní objem finančních prostředků. Přes vysokou návštěvnost a pozitivní kritické ohlasy odborné veřejnosti je divadlu přidělován posuzovateli a grantovou komisí

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ Viz str. 36 -37 protesty proti grantové politice města, 4 body pro kulturu.

pouze zlomek z minimálního rozpočtu divadla nutného pro každodenní provoz. Existence divadla se tak opakovaně dostává do ohrožení, jelikož neadekvátní platové ohodnocení uvádí členy divadla do existenčních problémů.

„Sametový“ rozchod souboru

V únoru 2005 se sešlo umělecké vedení (resp. Apolena Vynohradnyková) s hereckým souborem, aby diskutovalo o dalším uměleckém směřování divadla. Ukázalo se, že setrvávání většiny členů v divadle plyne ze společné minulosti a jejího nostalgického vnímání. Že neexistuje přesná společná představa o dalším fungování divadla, že se vyčerpal tvůrčí potenciál vztahů lidí, kteří se sice po letech společné intenzivní práce nepřestali mít rádi, ale jejichž pohled na divadlo se rozešel. Že každý má jiné důvody proč chce divadlo i nadále dělat a také jinou představu, jak ho dělat.

Nehledě na to, že skutečnost neustále komplikovaly nedostačující finanční prostředky, které měly velký podíl na definitivním rozpadu souboru Divadla Nablízko - neustálé problémy s uživením sebe sama vyčerpávaly členy souboru, kteří se v reprodukčním věku nemohli žít jen entusiasmem. „Je neuvěřitelně únavné, když děláte cokoliv, natož divadlo, v nejistých podmínkách, když musíte bojovat o každou korunu a obracet ji pak třikrát v ruce, než ji do něčeho vložíte. Bylo to logické vyústění situace, která měla svůj určitý časový horizont, dokdy jde divadlo tímto de facto nadšeneckým způsobem dělat. My jsme tu hranici únosnosti překročili možná mnohonásobně. Logicky vyhořela vůle při takovém nastavení ekonomicko-provozních podmínek pokračovat.“¹³⁵ popisuje jeden z prvořadých faktů, které měly vliv na konečný rozchod souboru, umělecká vedoucí Apolena Vynohradnyková.

Členové souboru se dohodli na rozchodu a zajištění chodu divadla se stávajícím repertoárem do konce roku. Byla zavržena většina plánovaných premiér, posledním realizovaným projektem Divadla NABLÍZKO byl v září **Cyrano** v režii hostujícího Štěpána Chaloupky. Minimalistická verze tohoto velkého romantického díla zaujala především výkonem Lubora Šplíchala,¹³⁶ který byl zařazen kritiky mezi velké české Cyrany.¹³⁷ „To nejzajímavější se ale odehrávalo mimo velké scény napříč žánry i soubory – namátkou... či Cyrano v Divadle NABLÍZKO, přičemž rozchod tohoto souboru

¹³⁵ NOVÁK, Michal. Rozhovor s: Apolena Vynohradnyková Staré konce a nové začátky. In: *i-divadlo.cz*: činohra, muzikál, alternativa, 15.5.2007. Dostupné online na: <http://www.i-divadlo.cz/rozhovor-s/apolena-vynohradnykova-stare-konce-a-nove-zacatky> (15.10.2010).

¹³⁶ **Lubor Šplíchal**. Narodena 15. června 1970 v Praze, studoval první lékařskou fakultu UK. S divadlem se poprvé setkal v roce 1992, kdy se potkal s Davidem Pečírkou a účastnil se herecky několika projektů. Po ukončení medicíny složil přijímací zkoušky na herectví se zaměřením na autorskou tvorbu na DAMU. V Divadle NABLÍZKO působil od jeho začátků. V současnosti je principálem a hercem Divadla Aqualung a věnuje se oční plastické chirurgii.

¹³⁷ KERBR, Jan. Cyrano „na koleně“. In: *Reflex*, roč. 16, č. 40, 6.10.2005, s. 14.; RESLOVÁ, Marie. Cyrano - chlapecký sen o čistotě: Aneb proměny romantického hrdiny. In: *Svět a divadlo*, roč. 16, č. 6. 2005, s. 75-81.

lze přičíst k nejcitelnějším ztrátám právě končícího roku.“¹³⁸

Oficiálně byl herecký soubor rozpuštěn uměleckou vedoucí Apolenou Vynohradnykovou, která si po dohodě ponechala značku Divadlo NABLÍZKO, s příchodem nového roku 2006. Divadlo v původním složení se ale ještě na veřejnosti prezentovalo.

5. února 2006 se zúčastnilo s tlumočeným *Tracyho tygrem* prvního (a zatím posledního) ročníku festivalu Národního divadla určeného menšinám „**Otevřená náruč**“. Tentokrát inscenace zaznamenala úspěch na prknech divadla Kolowrat.¹³⁹

Během měsíce března se uskutečnil festival **PROPADLO**, kterým se Divadlo NABLÍZKO mělo oficiálně rozloučit se svým publikem. Kvůli nemoci jednoho z herců se kompletní „**Přehlídka derniér inscenací z let 2000-2005**“ nakonec nekonala. Některé byly odloženy, například derniéra *Zabradý* byla uvedena až na Lodi bratří Formanů 12. června.¹⁴⁰

Vzhledem k tomu, že pod vedením Lubora Šplíchala vznikla nová iniciativa několika členů divadla pokračovat ve společné práci, nebyla také derniérována inscenace *Cyrana*, kterou od divadla za symbolickou cenu jedné koruny odkoupil představitel titulní role a zároveň principál vznikajícího uskupení Divadla Aqualung. A také *Vzducholoď*, autorský projekt bývalých členů souboru Hynka Dřízhala a Davida Pečírky, s kterými navázal spolupráci.

S poslední inscenací, s kterou se zbývalo rozloučit, byl *Tracyho tygr*.

Alžírsko nablízko

Divadlo NABLÍZKO 7. - 13. května 2006 pobývalo v severní Africe, kde v rámci **7. ročníku Festivalu Evropské kultury v Alžírsku** (7eme Festival Culturel Européen en Algérie¹⁴¹) uvedlo 10. a 12. května představení *Tracyho tygra* tlumočeného do znakového jazyka. Divadlo bylo jedinými účastníky prezentujícími českou kulturu, vybranými na základě svého evropského prvenství v tlumočení divadelních představení tzv. stínovou metodou. Během dvou představení vidělo *Tracyho tygra* na velkých francouzských kukátkových scénách přes jeden a půl tisíce lidí.

Vystoupení souboru vzbudilo mezi místními neslyšícími velký ohlas. Mnozí zážitkem reflektovali velmi emotivně, popisovali ho jako svou první plnohodnotnou zkušenost s divadlem. Vzhledem k tomu, že byla inscenace uvedena v češtině jen s několika pasážemi přeloženými do francouzštiny (titul „Le tigre de Tracy“), rozuměli neslyšící příběhu lépe než slyšící. Tlumočníci totiž použili pro tlumočení mezinárodní znakový systém. Během představení se neslyšící menšina

¹³⁸ HRDINOVÁ, Radmila. Divadlo: muzikály, klasika a koprodukce. In: *Právo*, roč. 15, č. 303, 30.12.2005.

¹³⁹ Z tohoto uvedení existuje záznam s Natálií Topinkovou v roli Laury. Osobní archiv Apoleny Vynohradnykové, nejpozději v roce 2011 by se měl stát součástí filmotéky Divadelního ústavu v Praze.

¹⁴⁰ Z tohoto posledního uvedení existuje také záznam, který také režisérka inscenace Apolena Vynohradnyková přislíbila dát do Divadelního ústavu.

¹⁴¹ Viz str. 91. Obr. XIII. Stránka z katalogu k Festivalu evropské kultury v Alžírsku.

stala „slyšící“ většinou - ve smyslu rozumějící. Neslyšící diváci nepocítovali žádné, ani kulturní, bariéry, příběh pro ně byl srozumitelný, představení velmi zábavné – a to jak pro dospělé, tak i pro děti. Pro české divadelníky bylo setkání s alžírským publikem velmi obohacující, líbila se jim hlavně jeho spontaneita, otevřené reakce Alžířanů, kteří nejsou zatíženi evropskou divadelní konvencí.

O cestě Divadla Nablízko do Alžíru vznikl 25 minutový dokument studenta Literární akademie Josefa Škvoreckého Jana Láta. ¹⁴² Dokument ***Alžírsko nablízko*** poskytuje svědectví o reakcích alžírského publika před, během a po představení. ¹⁴³ Dokument zároveň představuje projekt stínově tlumočeného divadla jako takového a závěrem v titulku informuje o rozchodu souboru Divadla NABLÍZKO.

Dokument měl svou premiéru v Malém Nosticově divadle 9. října 2006 během festivalu „NANOVO... a úplně bez bariér!“, na jehož konci byla derniérována inscenace *Tracyho tygra* (12. října 2006) tlumočeného do znakového jazyka. Symbolicky se tak Divadlo NABLÍZKO rozloučilo derniérou své úplně první inscenace.

V rámci televizního vysílání byl snímek uveden v Dokumentárním klubu ČT 22. a 23. května 2007. Během pobytu v Alžírsku byl také poskytnut obsáhlý rozhovor s četnými ukázkami (45minut) pro ranní francouzské vysílání alžírské televize Canal Algérie. S režisérkou Apolenou Vynohradnykovou pozvání přijal český velvyslanec Milan Šarapatka a předsedkyně České komory tlumočnicků znakového jazyka a zároveň jedna z tlumočnicků *Tracyho tygra* Naďa Dingová. V českém prostředí se takové pozornosti televizního média dostalo tlumočené verzi pouze prostřednictvím Televizního klubu neslyšících ¹⁴⁴, který opakovaně odvysílal díl o zkoušení a premiéře této specifické inscenace.

¹⁴² Bratr Apoleny Vynohradnykové, dnes student dokumentaristiky na DAMU. Autor existujících záznamů inscenací z období v Malém Nosticově divadle.

¹⁴³ V roli Laury je výjimečně vidět režisérka inscenace Apolena Vynohradnyková, která z finančních důvodů roli nazkoušela (aby se ušetřilo za letenku).

¹⁴⁴ Magazín pro sluchově postižené diváky. Informace k dílu dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096066178-televizni-klub-neslysicich/203562221800025/> (20.10.2010).

6. Pokračovatelé

Po sedmi letech intenzivní společné divadelní tvorby, v případě zakladatelů desetiletého lidského téměř každodenního kontaktu, se cesty jednotlivých členů rozešly různými směry. Vznikly však nakonec dva nové projekty, které na tvorbu Divadla NABLÍZKO do značné míry navázaly.

NABLÍZKO o.s. – transformace Divadla NABLÍZKO o.s.

Zároveň s rozpuštěním stálého souboru Divadla NABLÍZKO byl veřejnosti představen nový projekt Apoleny Vynohradnykové NABLÍZKO 2006, který vznikl jako logické vyústění její nové situace a dosavadní umělecké cesty. Vznikla potřeba odklonit se od divadla repertoárového typu a potřeba práce s lidmi, kteří nemají jistotu souborového divadla a přináší s sebou autorský vklad a nasazení pro intenzivní práci, jejíž výsledkem by měla být kvalitnější divadelní produkce. Od názvu se odpojilo slovo divadlo, což samo o sobě napovídá hodně o vizi Apoleny Vynohradnykové. NABLÍZKO se stalo v jistém smyslu životní filozofií, která přesahuje hranice divadla.

V prostoru Malého Nosticova divadla začala na jaře roku 2006 vznikat nezávislá platforma pro současné umění. Zároveň prostřednictvím tvůrčích dílen režisérka začala formovat novou divadelní skupinu, s kterou vytvořila první „autorský projekt experimentálního činoherního typu“ *Chvění radosti*. Jeho podzimní premiéra otevřela první celistvou sezónu transformovaného divadla.

Podle popisu projektu se jednalo o „dílnu“ každodenní hledání co nejpřesnějších vyjádření pro svá sdělení za přispění externích lektorů. „Toužíme hledat křehké hranice osobní divadelní výpovědi“. Režisérka Apolena Vynohradnyková chtěla prostřednictvím například psychosomatických cvičení rozšiřovat připravenost herců „v oblasti myšlenkové a verbální, (...) konfrontovat je s novými informacemi o nich samých“¹⁴⁵. Výsledkem těchto dílen měly být každoročně tři premiéry na dané téma, z čehož jedna měla být autorským textem a dvě dramatisací světové literatury.

Nový projekt při žádostech o grant vzbudil spíše nedůvěru. NABLÍZKO získalo pro hospodaření v roce 2006 na základě návrhu grantové komise 600 tisíc.

Novou vizi divadla jako „roční tvůrčí dílny pro novou čtyřčlennou hereckou skupinu“ se podařilo zrealizovat ve své první – roční fázi. Tématem roku byl „Deník“ jako symbol osobního

¹⁴⁵ Tiskové materiály divadla NABLÍZKO.

vnoru, subjektivního vnímání jevů okolo nás. Nakonec se podařilo uskutečnit pouze autorský projekt na téma deník, inscenace *Chvění radosti*.

Dramaturgický plán transformovaného divadla se otevřel hostování divadelních alternativních skupin naší i zahraniční scény (v koprodukcí bylo uvedeno šest premiér¹⁴⁶), také se zvětšil prostor pro organizování doprovodného programu.

V dubnu a květnu 2006 uskutečňovala tzv. **Setkání NABLÍZKO**, diskusní fóra umělců a veřejnosti nad různými tématy z veřejného života, která se projektují do divadelní tvorby. V setkání NAVÁZÁNO chtěla režisérka navázat na svoji zkušenost z návštěvy Alžírsko a vytvořit prostor pro reflexi a prezentaci zkušeností divadelních souborů z návštěv cizích krajů a kultur. Aktuální témata se probírala s hosty pod názvem NATÉMA - např. současné české drama s Ivou Klestilovou a Davidem Drábkem, nebo téma politických témat na jevišti s Miroslavem Bambuškem. Za účasti režisérky Věry Chytilové byl promítán NAPLÁTNĚ film Pátrání po Ester. Další možností setkání bylo tzv. NALAČNO – slavnostní večere happeningového stylu s diváky a tvůrci ku příležitosti významné události (např. vítání jara, filipojakubská noc). Tato setkání už později nepokračovala, narozdíl od produkce hudebních večerů (např. skupina Milo, Noční optika, Atlantic Cabel...)

Transformované divadlo se také připojilo k organizování čtvrtého ročníku festivalu „nového divadla“ **Malá inventura**¹⁴⁷ (22. - 26. února 2006), v jehož rámci připravilo jeho genderově laděnou sekci. Před každým představením vystoupilo sdružení **Žába na prameni**¹⁴⁸ se svým interaktivním příspěvkem, ve kterém se pokusilo vtipně nastavit zrcadlo stereotypnímu vnímání společenských rolí mužů a žen.

V lednu následujícího roku proběhl v prostorách Malého Nosticova divadla první ročník festivalu **Autorská tvorba na blízko**¹⁴⁹. Šlo divadelní festival Katedry autorské tvorby a pedagogiky DAMU s odpoledními tvůrčími dílnami (dialogického jednání, autorské tvorby a uměleckého přednesu).

¹⁴⁶ Které z hlediska tématu své práce nepovažuji za nutné uvádět. V sezóně 2006/2007 to byl projekt Anny Duchanové a poslední koprodukcí je níže uvedený Exit – str.52.

¹⁴⁷ Festival založený produkcí divadla Alfréd ve dvoře, reflektuje tvorbu toho nejlepšího, co na pražských nezávislých scénách během roku vzniká. Divadlo, které přesahuje „obvyklé divadelní škatulky“. Program genderově laděné sekce a více informací o festivalu na: <http://www.malainventura.cz/2006/index.htm> (20.10.2010).

¹⁴⁸ Žába na prameni o.s. se profesionálně zabývá vzděláním a výchovou směřující k aktivnímu občanství, ke společnosti bez předsudků a k vyrovnávání šancí žen a mužů. V současnosti např. také uděluje cenu Zlatá divadelní žába za reflektování genderové tematiky v současné české dramatické tvorbě, cena se uděluje v rámci Cen Alfréda Radoka. Více informací na: <http://www.zabanaprameni.cz/> (20.10.2010).

¹⁴⁹ Více informací dostupných na stránkách Katedry: <http://www.damu.cz/katedry-a-kabinety/katedra-autorske-tvorby-a-pedagogiky/archiv/autorska-tvorba-na-blizko-i/?searchterm=autorska+tvorba+nablizko> (20.10.2010).

Do nové divadelní sezóny 2006/2007 vstoupil projekt NABLÍZKO s premiérou *Chvění radosti*, kterou se představil vznikající tvůrčí kolektiv na festivalu „**Nanovo... a úplně Bez Bariér!**“. Festival (6. – 12. října 2006) byl uveden jako „první ročník mezinárodního¹⁵⁰ divadelního festivalu nové skupiny NABLÍZKO, vedené režisérkou Apolenou Vynohradnykovou, která volně navazuje na činnost původního Divadla Nablízko, kde působila jako umělecká šéfka.“ Festival spojil v jednu dvě události: slavnostní zprovoznění bezbariérového přístupu do divadla a představení nové umělecké koncepce transformovaného NABLÍZKA o.s. Na závěr festivalu byla derniérována poslední inscenace Divadla NABLÍZKO *Tracyho tygr* (v tlumočené verzi – před derniérou se navíc uskutečnil workshop divadelního tlumočení do znakového jazyka).

Tento festival se mohl uskutečnit především díky firmě Philip Morris ČR a.s., která již několik let realizovala v oblasti kultury svůj donátorský program **Bez bariér**, který se snaží umožnit handicapovaným lidem přístup do kin, divadel, klubů a knihoven tam, kde společnost působí. S finanční podporou pro festival přišla firma sama po úspěšné realizaci bezbariérového vstupu do divadla.

Partner Philip Morris občanské sdružení ISIS na základě půlročního pozorování činnosti divadla a prověřování jeho důvěryhodnosti vybralo divadlo jako jeden ze sedmi veřejných prostorů v České republice, který se stane volně přístupný pro vozíčkáře a tělesně postižené. Po otevření divadla neslyšícím divákům se tak divadlo v září roku 2006 dočkalo i bezbariérového přístupu. Díky kterému mohlo divadlo také rozšířit své řady pracovníků (většinou v prodeji vstupenek) se znevýhodněným přístupem na trh práce.

Firma Philip Morris poskytla na zřízení bezbariérového vstupu jeden milion korun – s tím, že pokud se divadlu podaří zařídit plošinu levněji, zbytek obnosu mu zůstane. Sdružení NABLÍZKO se podařilo zajistit zřízení bezbariérového plošiny a sociálního zařízení pro vozíčkáře za třetinu odhadované ceny (ta byla 9 set tisíc) a zbytek mohlo využít na svůj provoz a uměleckou činnost. Následně přišla společnost Philip Morris s nabídkou, aby se zahájení provozu bezbariérového divadla stalo slavnostní událostí, jejíž náklady uhradí.

¹⁵⁰ Na programu mezinárodního festivalu byl také titul *Moje dcera je pes (Mi hija es un perro)*. Šlo o experimentální česko-španělsko-čilskou inscenaci, o setkání dvou textů (Iva Klestilová a Angélica Liddell) v národních jazycích režírovaných latinskoamerickou režisérkou. O dvou hrdinkách „ženské logiky“. Dále hostovala nezávislá skupina Kamikaze Akciósport z Maďarska s titulem *Sny z Gellerova kopce* o tom, jak se dají naplnit poslední okamžiky před smrtí. Či metafyzické divadlo bulharského performeru Ivo Dimcheva *Lili Handel aneb Z budoáru bílé prostitutky*.

Chvění radosti

První premiérou nově vznikající skupiny, která zahájila festival, byl 6. října 2006 autobiografický text Apoleny Vynohradnykové ***Chvění radosti***. Režisérka si ve svém dramatickém debutu i zahrála, a to hlavní postavu bezejmenné ženy – sebe samu.

Inscenace vzniklá na téma „deník“ si kladla za cíl „naznačit, že víra v lepší dny by neměla opouštět nikoho ani v těch nejtěžších situacích.“¹⁵¹ Podnětem i látkou pro její vznik byly změny v autorčině profesionálním i osobním životě, avšak řada uvěřitelných situací nebyla autobiografická, ale zcela smyšlená. Přesto šlo o otevřenou jevištní výpověď o neintimnějších emotivních prožitcích člověka.

Nejde o kompaktní příběh, ale spíše o sled scének. Inscenací se proplétá několik rovin. Prostřednictvím reprodukováných promluv holčičky je zde v kontrastu dospělé životem omláčené ženě naivní čistota dětství, které věří na své strážné anděly. Zároveň s pasážemi, kdy se Ona skutečně setkává s anděly, je tu přítomná i zcizující rovina - Ona se představuje jako režisérka a snaží se (si) zrežírovat scénky tak, jak podle ní mají v životě vypadat – plné čiré lásky bez zrad a přetvářky. Střetává se tu rovina deníku, kterým lidé reflektují to, co bylo, a rovina scénáře, v kterém vymýšlí a plánují, jak to bude a má být. Autorka opět (podobně jako v Monstrkabaretu) relativizuje skutečnost a její hranice. Není zcela jasné, v čí režii se toto „andělské divadlo“ skutečně odehrává.

Inscenace je působivá hlavně svou osobitou poetickou atmosférou. Na té má velký podíl živá hudba (na klavír doprovází David Hlaváč, písně zpívá Tereza Staňková), tanec (pohybová spolupráce Nora Sopková) a minimalistická výprava Pavla Kodedy. Diváci sedí v pochroumaném čtyřúhelníku, mezi nimi vzniká aréna, kde za pomoci šesti postav Andělů Ona bojuje se svým životem a vědomím o něm. Scéna je prázdná, občas se využijí barové židličky, či se tancuje okolo malého umělohmotného stromečku – symbolu života. Ze stropu visí nádržka ukrývající lahodný mok k občerstvení.

Ona je oblečena v černých šatech přes kalhoty, z pod civilně vypadajícího oblečení jí vyčuhuje lesklá bílá košilka. Trochu připomíná (i v textu je na to narážka) malou Alenku, která se ocitá v říši divů. Andělé jsou ustrojeni velmi výrazně a něžně – v bílé. Mužští představitelé v bílých lékařských pláštích či zástěrách, někdy si nasazují křídla, někdy kvádro, podle toho jak přejímají své další role. Dámy jsou v sukních s krajkami. Ale jsou použity i andělsky padlé kousky oblečení – síťované punčochy, skotská sukně, neonově zelená paruka či kožená bunda a těžké boty. Nejoriginálnějším nápadem kostýmů (resp. masek) jsou však silonové punčochy natažené přes

¹⁵¹ NOVÁK, Michal. Rozhovor s: Apolena Vynohradnyková Staré konce a nové začátky. In: *i-divadlo.cz*: činohra, muzikál, alternativa, 15.5.2007. Dostupné online na: <http://www.i-divadlo.cz/rozhovor-s/apolena-vynohradnykova-stare-konce-a-nove-zacatky> (15.10.2010).

hlavu – které rozlišují přítomnost mimozemských bytostí (andělů) od postavy Ona.

Herecké pojetí andělů je velmi netradiční, chvílemi jde o nešikovné naivní osůbky, někdy zvířátka. Každopádně mají své city a neduhy stejně jako lidé. Andělé 1 - 6 jsou všichni umělci, kteří se podíleli na přípravě autorské inscenace, zbývá zmínit už jen křehké, drsné i komické anděly dvou statných mužů, herce Petra Reifa a Petra Vaňka.

„Nechcete někdo pomoci? Nechcete pomoci?“ ptá se Ona na konci představení diváků (po tom, co se rozhodne, že si svého chlapa vybere sama) a stává se jedním z těch, kteří mají křídla. Inscenace je zdařilým pokusem jak mluvit o těžkých životních okamžicích bez patosu a s nadhledem. Přestože jsou jednotlivé vypointované scénky velmi zábavné, podkres inscenace zůstává i hořko-sladký.

„Zkusila jsem hokusem pokusem jít sebeironicky na dřev sama sobě. Ale zdá se mi, že něco takového se v českém divadle nenosí, proto to občas lidé nazývají terapií. Bojíme se odkrývat, schováváme se za role, režisér za autory a neustále opatrně kloužeme někde mimo vlastní cestu. Málokdy jako divák odcházím z divadla s pocitem, že přesně poznám, proč to kdo dělá. Proto jsem se rozhodla takto koncipovat své představení, i když vím, že jsem tím překročila hranici divadla, alespoň toho českého určitě.“¹⁵² komentovala režisérka fakt, že lidé označovali její alternativní přístup k práci za terapii.

Tlumočená *Zahrada*

5. prosince 2006 byla v premiéře uvedena *Zahrada* tlumočená do znakového jazyka. Došlo tak na třetí titul bývalého Divadla Nablízko, který byl ve spolupráci s Českou komorou tlumočnicků znakového jazyka zpřístupněn neslyšícím divákům. Nejen díky tomu, že původní inscenace již byla derniérována a soubor rozpuštěn, vznikla zcela nová inscenace *Zahrady*. S tou původní spojená pouze osobou dramatičtorky a režisérky Apoleny Vynohradnykové. Záměrem bylo vytvořit inscenaci, která by vznikla pro obě části publika, slyšící i neslyšící, v jedné fázi. Vznikla inscenace tlumočená tzv. experimentální metodou, kdy na sebe berou role herců sami tlumočníci a herci verbálně propojují jejich svět se slyšícími diváky.

Srovnání s původní inscenací Divadla NABLÍZKO je vhodné pouze pro uvědomění si radikálního zjednodušení příběhu i výpravy pro potřeby jiného druhu práce. Výprava je zploštěna do dvojrozměrných projekcí, na scéně je pouze rám s bílým plátnem, na které se promítají výrazně barevné malby prof. Jiřího Sopka – např. branka, louka či kruhy ve vodě.

Tlumočníci se ocitají s upřímným nasazením amatérů v rolích herců, představují přímo

¹⁵² VYNOHRADNYKOVÁ, Apolena: Chvění radosti : Další reprízy autobiografického představení . In: *Scena.cz*: 1. kulturní portál. Praha : Scena.cz, 9.4.2007. Dostupné na <http://archiv.scena.cz/index.php?page=casopis&o=1&c=6397> (15.10.2010).

konkrétní postavy.¹⁵³ Naopak profesionální herci se stávají jejich „dabéry“. Pro neslyšící diváky postavy hovoří znakovým jazykem, slyšící vnímají jim propůjčovaný hlas.

Z postav jsou zachováni tři kluci, kocour, trpaslík a také je ztělesněn pán, který si vykrmil velrybu. Pána hraje Petr Reif, který je jinak s pomocí rozličných hudebních nástrojů (foukací harmonika, tamburína, flétna, housle) průvodcem celého představení, ale hlavně propůjčuje tři různé polohy svého hlasu zvědavým klukům (které představují pro slyšící diváky téměř zaměnitelné tlumočnice - odlišené pouze barvou kalhot a paruky). Ti se snaží dostat do branky promítané na plátno (důmyslně složené z pruhů látky), které se dá prolézat skrz naskrz. Kocour je v inscenaci zdvojen podobně jako ve stínovém tlumočení, oba představitelé jsou ale poněkud schizofrenně oblečeni do chlupatých kostýmů. Mluvící část kocoura s ocasem představuje Petr Vaněk.

Inscenace hravě rozvádí scény vlézání do zahrady, lovení kocoura a jeho léčení. Velice poeticky pomocí Sopkových maleb a (z playbacku) reprodukováného hlasu trpaslíka je vyřešeno jeho znakované vyprávění o pánovi a rybičce, která vyrostla ve velrybu, a pán jí předplatil všechny noviny a časopisy a „teď ví úplně všechno“. Při těchto slovech se na plátno promítne (takový malý vtíp pro dospělé) koláž z novinových výstřižků s nadpisy odkazujícími na činnost divadla: „Nespokojení umělci se nevzdávají“, „Malá Strana v zajetí divadla“ či „The Garden“.

Už při tvorbě inscenace bylo dalším záměrem její uvedení v angličtině a mezinárodním znakovém systému. Pod názvem *The Garden* byla ve stejném obsazení premiérována 20. května 2007 v anglickém překladu Roberta Russella. Inscenace byla určena pro u nás žijící anglicky mluvící rodiny a neslyšící. Vznikla také za účelem reprezentování české kultury v zahraničí, ale k tomu už nedošlo.

Definitivní opuštění prostoru Malého Nosticova divadla (červen 2007)

Na další fungování projektu nezískalo NABLÍZKO dostatečnou podporu odborníků a dostatečný grant od Magistrátu hl.m. Prahy. Současně mu Česká Obec Sokolská zvedla stonásobně nájem a omezila počet dnů, kdy může prostory využívat z 25 na 15. Divadlo se tak dostalo do nevýhodné pozice. Finanční tlak byl tak velký, že prostory definitivně opustilo. Nastalou situaci se rozhodlo řešit hostováním po pražských divadelních scénách. Zcela v symbolické rovině s odchodem souvisela poslední premiéra produkovaná NABLÍZKEM s názvem *Exit*.¹⁵⁴

¹⁵³ Čímž se tato inscenace přiblížila inscenační praxi Divadla Neslyším a Výchovné dramatiky pro Neslyšící na Jamu v Brně.

¹⁵⁴ Mezinárodní divadelní projekt Marty Ljubkové, dramaturgyně NABLÍZKA. Více informací na:

V holešovickém prostoru La Fabrika byla uváděna inscenace *Chvění radosti* a pokračování seriálu scénického čtení „*Jožka Lípnik je boží člověk a neumí lhát*“. Inscenace *Zabřady* se měla přestěhovat do Divadla Minor, avšak Apolena Vynohradnyková¹⁵⁵ přijala nabídku práce právě v tomto divadle a na dlouhodobé udržování chodu NABLÍZKA tímto „kočovným“ způsobem již nezbylo sil.

Dnes funguje NABLÍZKO o.s. hlavně na bázi produkce nezávislých projektů a festivalů (Malá inventura). Nadále produkuje zatím nekončící kultovní seriál Vojtěcha Maška a Džiana Babana *Jožkalipnikjebožíčlověkaneumílhát!* – scénické čtení Václava Rašilova a Eduarda Jenického. Nejnověji N.11 v pražském Divadle Komedie (30. října a 13. listopadu 2010).

Divadlo Aqualung

Již v červnu 2006 byla na Lodi Tajemství bratří Formanů uvedena inscenace *Vzducholodi*. Tuto informaci mohli najít diváci na letáku měsíčního programu NABLÍZKA. Iniciátorem a principálem nově vznikajícího Divadla Aqualung se stal Lubor Šplíchal. Nové divadelní uskupení převzalo do začátku společně se *Vzducholodí* také inscenaci *Cyrano*. Mimo letní sezónu je uváděli na různých pražských scénách (Divadlo V Řeznické, Dejvické divadlo).

Z původního hereckého souboru Divadla NABLÍZKO společně s Luborem Šplíchalem započali éru Divadla Aqualung Zuzana Dřížhalová, Perla Kotmelová, Martin Dusbaba, Václav Rašilov, Patrik Vojtišek, Jiří Zeman a Václav Krátký. Kmenovým scénografem se stal opět Hynek Dřížhal. Na dramaturgii divadla se podílí jak David Pečírka, tak Kateřina Mocová. Hudebně i nadále spolupracuje Jan Matásek.

Počet spolupracovníků se však rozrostl o další jména, nejde již o souborové divadlo, inscenace vznikají na bázi projektů. Během čtyř divadelních let 2006 - 2010 uvedlo divadlo celkem pět nových inscenací, které vycházejí více či méně z poetiky *Vzducholodi*. Pro většinu z nich také dělal scénu Hynek Dřížhal. Jinak se divadlo snaží zásadně navazovat spolupráci s renomovanými režiséry z venku, čímž se v zásadě liší od Divadla NABLÍZKO.

Podle románu Julia Verna vznikla *Cesta kolem světa za 60 dní* (2007, režie Aleš Kísil), ve

<http://www.transteatral.cz/2010/divadlo/projekty/exit/mezinarodni-divadelni-projekt-exit/> (20.10.2010).

¹⁵⁵ **Apolena Vynohradnyková** byla kmenovou režisérkou Divadla Minor v letech 2007- 2009, vytvořila zde inscenace: textu Michala Čunderleho *Jak Mařenka a Boženka koukaly* (2005), s autorem kultovního komiksu Františkem Skálou scénickou podobu *Velkého putování Vlase a Brady* (2007), divadlo pejskařů *Psina* (2007), klasickou pohádku *Popelka* (2008) ve verších či *Pod hladinou ticha* (2008), což byla autorská inscenace o neslyšící holčičce, ale určená slyšícím dětem. Současně v těchto letech působila jako vedoucí oboru Muzikálová jevištní praxe na Konzervatoři Jaroslava Ježka. Pro kladenské Divadlo Lampion přebásnila pohádku o skutečné vnitřní kráse člověka *Kráska a Netvor* (2009). V současné době (podzim 2010) pracuje Apolena, provdaná Novotná, v Českém rozhlasu jako produkční. Svou poslední režii *kaBAREt Láska aneb Vy nemáte žízeň?* (2010) udělala s druhým ročníkem studentů Vyšší odborné školy herecké.

spolupráci s komiksovými tvůrci vznikla divadelní podoba jejich *Pána času, tyranie okamžiku* (2008, režie Jiří Havelka) a ve stejný rok také přepis slavného *Draculy* (2008, režie Pavel Khek a Martin Vokoun). Kateřina Mocová s režisérem Lázněvským napsali hru o slavném americkém detektivovi *Příliš skromný Nick Carter* (2009) a letošním projektem byla *Pytláková schovanka 2010 aneb Šlechtný milionář* (2010, režie Ondřej Lázněvský).

Dramaturgická linie divadla se drží tzv. streampunku, naivně pozitivní vize technického světa, kde je pára hlavní hnací silou. Z toho vychází výběr hlavního hrdiny, většinou snílka s jiným vnitřním mechanismem.¹⁵⁶ Dramaturgickým výběrem tak vzniká prostor pro uplatnění fantazie a metafory při scénickém ztvárnění. Brán je také zřetel na zábavnost látky. Divadlo Aqualung tak navazuje na jednu dramaturgickou linii Divadla NABLÍZKO - uvádění kultovní prozaické literatury a na vytváření osobité hravé poetiky s živým hudebním doprovodem. Na Divadlo NABLÍZKO odkazuje také svým veřejně deklamovaným - aktivním komunikativním přístupem k divákovi.

Divadlo Aqualung má svou stálou letní scénu na Lodi Tajemství, kde pravidelně uvádí během května až září své inscenace.

¹⁵⁶ Informace čerpané z oficiálních stránek Divadla Aqualung, dostupné na: <http://www.divadloaqualung.cz/aqualung.php?content=o-nas> (20.10.2010).

7. Závěr

V této práci jsem se snažila zaznamenat sedmiletou existenci jednoho pražského divadelního souboru, který dělal svá představení nablízko. Jak, jakým způsobem? Nablízko. Jde o příslovečné určení způsobu. Způsobu existence tohoto souboru. Název NABLÍZKO je sám o sobě manifestem tohoto divadla. Být nablízko znamená být tady a teď, setkávat se s konkrétními lidmi v divadelním časoprostoru. A nejen v něm.

Divadlo NABLÍZKO vycházelo ze základního principu divadla jako komunikace, setkání. Základním předpokladem pro intenzivní kontakt s diváky byl malý prostor (maximálně pro sto lidí), v kterém s nimi mohli herci téměř bezprostředně komunikovat. Přímý verbální i fyzický kontakt a vtahování do hry z diváků činilo aktivní spolutvůrce představení. S tím souvisí i schopnost a um herců improvizovat a vlastně i vědomá kalkulace inscenátorů s tímto elementem včetně „uplácení“ diváků kávou či drinky.

Dalším společným prvkem inscenací byl důraz na humor, ať šlo o jakýkoliv inscenovaný titul. Autoři na svět pohlíželi groteskním pohledem, což souvisí se zmiňovanou hravostí, odlehčením až snovostí. Často šlo o výtvarné imaginativní divadlo s živým hudebním doprovodem. Umělci rádi vycházeli ze své zkušenosti s loutkou, ačkoliv byly inscenace založeny na činoherním herectví.

Umělecký soubor zůstal téměř po celou dobu existence divadla kompaktní, hlavně v prvním období, kdy společně budoval celé zázemí divadla. Dobré lidské vztahy se pak logicky přenášely na výsledný inscenační tvar. Největší úspěch měla představení souborových režisérů Apolena Vynohradnykové, Eva Leinweberové či Hynka Dřízhala, kteří hercům své dramaturgické texty a režijní koncepce vymýšlely přímo „na tělo“. Běžnou praxí při třech premiérách ročně byly až tři měsíce zkoušení a vytváření prostoru pro autorskou invenci herců. Dalším aspektem, který držel v souboru soudržnost a kolegiální radost z práce, bylo rovnoměrné obsazování rolí. Takže se herecké osobnosti (stálý herecký soubor kolem 12 lidí) rozvíjely paralelně. Divadlo nestálo na několika individualitách, ale na společné souhře a „čisté energii“.

Na začátku existence souboru je pozice uměleckého šéfa či dramaturga obsazena spíše z důvodu administrativního. Výběr dramaturgických titulů je společným dílem, je řízen pouze aktuální potřebou členů souboru vyjádřit své pocity a přání. Vzniká nepravidelná dramaturgie ve smyslu výběru titulů bez ohledu na jakoukoliv koncepci, popularitu textů a bez kalkulu do budoucnosti.

Nicméně zpětně se dají v „žádné“ dramaturgii vysledovat některé nosné linie, na které

navazuje divadlo ve svém druhém období.

Tou nejvýraznější se stávají dramatizace kultovních prozaických textů (*Tracyho tygr*, *Zabrada*, *Pší srdce*, *Cikáni*, *V melounovém cukru*). Jde většinou o poetické, hravé až snové předlohy, které se dají přizpůsobovat vlastnímu vidění světa a hlavně „ulít“ hereckému souboru na míru. S tím souvisí i autorská tvorba členů souboru (*Žrout*, *V žducholod*), která je také vymyšlena s důrazem na hravost až hráčskost. V tomto duchu se nesla i spolupráce s komiksovými tvůrci Mašek – Baban (*Monstrkabaret Freda Brunolda*).

Mezi dramatickými texty divadlo nacházelo méně známé tituly, byť známých autorů (Witkiewiczovu *Šílenou lokomotivu*, Ionescovo *Třeštění ve dvou*, Mrožkovu *Kouzelnou noc a Mučednictví Petra Ohaye*). Především tituly absurdní dramatiky, ale svá intimní témata (rodiny, společenských outsiderů a nesmyslnosti existence) našli také v Goldflamově prvotině *Horroru* či titulu coolness dramatiky *Tvář v ohni*.

Za zcela klasické repertoárové tituly můžeme považovat Sartrovu existenciální aktovku *S vyloučením veřejnosti* či Klicperova *Hadriána z Římsů*. Tyto na divadle tradiční tituly se v Divadle NABLÍZKO dočkaly zcela netradičního provedení založeného na hravém režijním uchopení a výkladu.

Zajímavým fenoménem divadla pro dospělé je úspěšnost textů obsahujících šelmy, především kočkovité. A to tygra (*Tracyho tygr*, *Mučednictví Petra Ohaye* a *V melounovém cukru*), kocoura (*Zabrada*) a psovitého Baryka (*Pší srdce*).

Mnoho z titulů bylo uvedeno minimálně v pražské premiéře a dalo by se říci, že prvoplánovým cílem bylo uvádění novinek. Nicméně šlo o intuitivní výběr.

V českém měřítku zcela výjimečným a ojedinělým dramaturgickým počinem je potom uvádění inscenací tlumočených do znakového jazyka a snaha o propojení světů slyšících a neslyšících, i dětí a dospělých. V tomto směru bylo divadlo průkopníkem tzv. stínového tlumočení v evropském kontextu a mělo zásadní vliv na rozvoj českého divadelního tlumočení. Po *Tracyho tygrovi* byla v Divadle v Celetné ve stínovém tlumočení uvedena úspěšná inscenace *Růž pro Algeron* a od té doby vznikají další projekty divadel ve spolupráci s tlumočníky.¹⁵⁷ Což je ze společenského hlediska největším přínosem Divadla NABLÍZKO vůbec.

Další trvalou hodnotou, která byla zásluhou Divadla NABLÍZKO vyprodukována, je rekonstrukce konferenčního sálu Malého Nosticova divadla v plnohodnotnou variabilní scénu. Z hlediska historického kontextu tento soubor znovu vnesl divadelní ruch jak do tohoto prostoru nad Čertovkou tak i do prostoru A-studia Rubín.

¹⁵⁷ Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, aktuální seznam tlumočených inscenací, dostupné na: <http://www.cktjz.com/tlumocena-divadelni-predstaveni> (20.10.2010).

Divadlo NABLÍZKO nebylo divadlo velkých sdělení, intelektuálů ani velkých a převratných uměleckých počinů, ale divadlo osobité poetiky a přístupu, který přinášel divákům silný emotivní prožitek, hodnoty obecně lidské. Což potvrzuje zajímavý divácký fenomén – do divadla se vraceli i lidé, kteří divadelní umění neměli rádi.

Divadlo NABLÍZKO je reprezentativním vzorkem nezávislého divadla v českém svobodném státě. Nechtěným ostrůvkem svobody světa bez hranic, který vzešel z mladické ambice vytvořit nejlepší divadlo v Praze, vymezit se vůči stávajícím divadelním provozům, vyjít ze sebe sama. To, co se souboru povedlo, co oslovovalo diváky přicházející z anonymního profesionalizací a konzumem zatěžkaného světa, byl návrat k dětské hravosti, představivosti a intimní sounáležitosti lidí. A to je možná to, co v divadle i životě doopravdy a stále hledáme.

„Chtějí ukazovat svět pohledem dítěte, které se ještě dokáže radovat ze hry, nechá se vtáhnout do magie neopakovatelnosti a rádo se podílí na vytváření iluzí, jejichž prostřednictvím proniká do záchvěvů lidské duše.“¹⁵⁸

Otázkou zůstává, jak dlouho by mohl alternativní divadelní svět souboru fungovat, kdyby býval měl větší finanční podporou, přičemž téměř bez nadsázky můžeme Divadlo NABLÍZKO, jehož management intenzivně objevoval zákruty možností financování, považovat za oběť české kulturní politiky.

Věřím, že tato práce, přes všechny své nepřesnosti může být čtenáři inspirací a podnětem, stejně jako mně je divácká zkušenost s Divadlem NABLÍZKO, proto v pramenech uvádím kompletní soupis novinových článků a také soupis záznamů inscenací, které by v blízké době měly být zaevidovány v Divadelním ústavu v Praze.

¹⁵⁸ Nevím kdo a kdy, někde jsem to ztratila, ale citát je trefný.

8. Prameny a literatura

Kritiky a novinové články

A-studio Rubín zcela v novém . In: *Listy Prahy 1*, roč. 9, č. 2, 1.-28.2.2000, s. 11.

Boj o granty odložen. In: *Právo*, 22.10.2004.

Nablízko opouští divadlo. In: *Pražský deník*, roč. [2], č. 143, 20.6.2007, s. 20.

Kurýr - Z domova. In: *Loutkář*, 3.11.2006, roč. 56, č. 5, s. 195.

Kurýr - Z domova. In: *Loutkář*, 20.12.2006, roč. 56, č. 6, s. 249.

Palác Akropolis opět hostí Divadlo Nablízko. In: *Lidové noviny*, roč. 17, č. 210, 8.9.2004, s. 18.

ČAPKOVÁ, Tereza. Umělci: trapné zastupitelské divadlo. In: *Právo*, 28.1.2005.

DOLENSKÁ, Kateřina – rozhovor s Apolena Vynohradnyková. Každou inscenací chci lidem něco předat . In: *Loutkář*, roč. [57], č. 4, 30.9.2007, s. 176-178.

DŘÍZHALOVÁ, Zuzana: Nechávám život plynout ; Jana Podskalská [rozmlouvala]. In: *Týdeník Televize*, č. 29. 11.7.2006, s. 8-9.

FRANCKOVÁ, Ilona. To prostě musíte vidět! : Šest důvodů, proč jít do malého divadla. In: *14 - Pražský programový čtrnáctideník*, roč. 10, č. 5, 1.-15.6.2000, s. 28.

GEISLEROVÁ-ŠEFLOVÁ, Alexandra. Rubín opět ožívá mladými herci: Malostranský sklep je pro Ondřeje Pavelku celoživotní láskou. In: *Blesk*, 15.10.1999.

HOŠTOVÁ, Vladimíra. Zpátky do sklepů!. In: *Večerník Praha*, roč. 9, č. 215, 5.10.1999, s. 6.

HRDINOVÁ, Radmila. Divadlo: muzikály, klasika a koprodukce. In: *Právo*, roč. 15, č. 303, 30.12.2005, s.?

HRDINOVÁ, Radmila. Končí soubor Divadla Nablízko. In: *Právo*, roč. 15, č. 302, 29.12.2005, s.16.

KERBR, Jan: Bleděmodře vymalovaný... . In: *Divadelní noviny*, 2.10.2001, roč. 10, č. 16., s. 2.

KERBR Jan. Nablízko tváří tvář. In: *Divadelní noviny*, roč. 11, č. 20, 26.11.2002, s. 14.

KRÁL, Marek. Dnešní Rubín je Divadlo Nablízko : A-studio Rubín: znovuzrození divadelního klubu, A nejsme nějak strašně pozitivní? Malá divadelní topografie - (I) . In: *Divadelní noviny*, roč. 9, č. 1, 11.1.2000, s. 14.

KŘÍŽ, Jiří P. Nové divadlo na levém břehu. In: *Právo*, roč. 9, č. 232, 5.10.1999, s. 13.

MACHALICKÁ, Jana. Podzim bude patřit divadelním festivalům i novým souborům. Staré kluby, nové soubory. In: *Lidové noviny*, roč. 12, č. 233, 6.10.1999, s. 12.

MESZÁROS, Josef. Divadlo Nablízko končí na Kampě: Opouští budovu Malého Nosticova divadla. In: *Scena.cz*, 18.6. 2007. Dostupné na:

<http://archiv.scena.cz/index.php?page=casopis&o=1&c=6621> (15.10.2010).

MESZÁROS, Josef. Divadlo Nablízko se vrací do Paláce Akropolis. In: *Scena.cz*, 28.8.2004. Dostupné na: <http://archiv.scena.cz/index.php?page=casopis&o=1&c=3654> (15.10.2010).

MESZÁROS, Josef – rozmlouval. Apolena Vynohradnyková: Plánů je dost, ale peněz je málo. In: *Scena.cz*: 1.kulturní portál. Praha : Scena.cz, 20.2.2006. Dostupné na: <http://archiv.scena.cz/index.php?page=casopis&o=1&c=5280> (15.10.2010).

MESZÁROS, Josef. Apolena MESZÁROS, Vynohradnyková: Chvění radosti: Další reprízy autobiografického představení. In: *Scena.cz*: 1. kulturní portál. Praha: Scena.cz, 9.4.2007. Dostupné na: <http://archiv.scena.cz/index.php?page=casopis&o=1&c=6397> (15.10.2010).

MIKOLÁŠOVÁ, Eva. HRUŠKA, Libor. Divadla bojují o přežití. In: *Mladá Fronta Dnes*, 26.11.2004.

MIKOLÁŠOVÁ, Eva. HRUŠKA, Libor. Město rozdělí miliony umělcům. In: *Mladá Fronta Dnes*, 19.10.2004.

NAJMANOVÁ, Milena – rozhovor s Apolenou Vynohradnykovou. Uvěřila jsem: Bariéry nemusí existovat. In: GONG, časopis sluchově postižených, červen 2007. Dostupné na: <http://www.gong.cz/clanky.php?c=252> (15.10.2010).

NOVÁK, Michal. Rozhovor s: Apolena Vynohradnyková Staré konce a nové začátky. In: *i-divadlo.cz*: činohra, muzikál, alternativa, 15.5.2007. Dostupné online na: <http://www.i-divadlo.cz/rozhovor-s/apolena-vynohradnykova-stare-konce-a-nove-zacatky> (15.10.2010).

PRCHALOVÁ, Radka. Divadlo Nablízko zdomácnělo v A-studiu Rubín. In: *Mladá fronta Dnes*, roč. 10, č. 235, 8.10.1999, s. 4.

SEHNOUTKA, Petr. Kolik si platíme za kulturu? In: *Mladá Fronta Dnes*, 25.6.2004.

STANISLAVČÍK, Tomáš. Rubín opět žije divadlem. In: *Kladenský deník*, 5.5.2004.

VYNOHRADNYKOVÁ, Apolena: Divadlo Nablízko s novou adresou : V Nosticově ulici bude k vidění i ojedinělý projekt - Tracyho tygr ve stínovém překladu . In: *Listy Prahy 1*, roč. 12, č. 11, 5.11.-2.12.2003, s. 7.

Živá voda (K.J.Erben), režie J.Jirků, 1998

ZVOLSKÝ, Filip Jan: Bylo - nebylo - (lí)bilo. In: *Obratel*, roč. 1999, č. 2. 14.5.1999, s. 15.

KOLOUCHOVÁ, Lucie. Živá voda aneb Když největší ambicí je pobavit (se). In: *Obratel*, roč. 1999, č. 2, 14.5.1999, s. 14.

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. Ještě o loutkářské Skupově Plzni 2000: Letošní přehlídku jsme vnímali jako návrat k mravním a humánním uměleckým hodnotám. In: *Plzeňský deník*, roč. 9, č. 167, 20.7.2000, s. 17.

KLENKOVÁ, Jana. Loutkoherci z pražské DAMU uvádějí pohádku i pro dospělé. In: *Mladá*

fronta Dnes – Jižní Čechy, 21.7.1998, s. 3.

PAVLOVSKÝ, Petr. Divadlo roku '98. Horizont. In: *Literární noviny*, č. 27, 7.7.1999, s. 13.

Višňový sad (A.P.Čechov), režie J. Borna, 1998

KERBR, Jan. Nekonvenční Čechovové. In: *Svět a divadlo*, roč. 9, č. 3 (1998), s. 57-60.

Lékařem proti své vůli (Miliere), režie H.Dřízhal, 1999

Molière v klubu Malaché . In: *Lidové noviny*, roč. 12, č. 30, 5.2.1999, s. 13.

ŠKORPIL, Jakub. Loutkové psychodrama aneb Lékařem proti své vůli . In: *Divadelní noviny*, roč. 8, č. 1, 5.1.1999, s. 7.

Tracyho tygr (W.Saroyen), režie A. Vynohradnyková, 1999 (2003 tlumočená verze)

Saroyanův Tracyho tygr má stou reprízu. In: *Metro*, 13.3.2002, s. 10.

CASTIELLOVÁ, Marina. Tracyho tygr v divadelním klubu Rubín nepostrádá nápad ani vtíp. In: *Lidové noviny*, roč. 12, č. 18, 22.1.1999, s. 12.

ČERNÝ, Jiří. V tomto městě držím pěstě (divadlům nablízko). In: *Lidové noviny*, roč. 17, č. 220, 20.9.2004, s. 9. Dostupné také z: <http://www.nacerno.cz/view.php?cislocclanku=2004092001> (15.10.2010).

DĚDEK, Honza. Krátký vzkaz divadelním kritikům, kteří tvrdí, že se v českém divadle nic neděje: Přijďte do Rubínu! In: *Reflex*, roč. 11, č. 49, 7.12.2000, s. 74.

DICHTER, Arme. Čáry máry s trochou kávy. In: *Obratel*, roč. 1999, č. 3, 15.5.1999, s. 30.

FILÍPKOVÁ, Zuzana. VRKOTOVÁ, Dominika. Tracyho tygr pro hluchoněmé. In: *Lidové noviny*, roč. 16, č. 248, 22.10.2003, s. 8.

FILÍPKOVÁ, Zuzana. VRKOTOVÁ, Dominika. Hluchý tygr. In: *Reflex*, roč. 14, č. 49, 4.12.2003, s. 76-77.

KERBR, Jan. Tlumočení nablízko. In: *Divadelní noviny*, roč. 12, č. 19, 11.11.2003, s. 2.

KOBLENC, Václav. Tygr rozesmál i neslyšící. In: *Československé listy*, roč. 13, č. 222, 22.9.2004, s. 16.

KOMÁREK, Michal. Neslyším, tedy jsem. In: *Reflex*, č. 25, 2006. s. 24-27.

KRIŠTOF, Martin. Lidi to jsou hra, magie, fantazie, kouzla a čáry máry. Divadelní Flora, Zpravodaj č.5, 2005. Dostupné na: <http://www.divadelniflora.cz/2005/zpravodaj.php?s=5> (15.10.2010).

KŘÍŽ, Jiří P. Tracyho tygr mluví s neslyšícími. In: *Právo*, roč. 13, č. 281, 2.12.2003, s. 13.

KUČEROVÁ Ludmila. Tracyho tygr po dvousté. In: *Místní kultura*, roč. 15, č. 7-8, červenec-srpen

2005, s. 38.

MAREČEK, Petr. Není Albee jako Albee. Od Saroyana k Draku (Divadlo evropských regionů). In: *Mladá fronta Dnes*, roč. 16, č. 150, 27.6.2005, s. D/5

MAREČEK, Petr. Saroynovi porozumí i neslyšící. In: *Mladá fronta Dnes – Hradecký kraj*, roč. 15, 2.12.2004, s. C/9.

MIKOLÁŠOVÁ, Eva. Divadlo hraje i v jazyku pro neslyšící : Znaková řeč má své místo i na jevišti. In: *Mladá fronta Dnes*, roč. 14, č. 248, 22.10.2003, s. C/1.

MYSLIVEČKOVÁ, Radka. „Neslyšící“ Tracyho tygr je pro všechny diváky. In: *Lidové noviny*, roč. 16, č. 263, 10.11.2003, s. 10.

NOVÁK, Michal. Tygr plachý jak láska. Dostupné na: <http://www.i-divadlo.cz/recenze/tracyho-tygr/tygr-plachy-jak-laska/> (15.10.2010).

PAVLOVSKÝ, Petr. Kam za divadlem. In: *Přehled kulturních pořadů v Praze*, roč. 53, č. 1, 22.12.2004, s. 14.

VYNOHRADNYKOVÁ, Apolena, Balíčková, Anna - rozmlouvala První režie je jako první láska. In: *Hadrián*, č. 4, 24.6.2005, s. 6.

Horror (A. Goldflam), režie J. Jirků, 1999

ERML, Richard. Divadlo pro divadlo - podle Richarda Ermla . In: *Divadelní noviny*, roč. 8, č. 21, 14.12.1999, s. 3.

HRDLÍČKOVÁ, Martina. Divadelní kapsář. In: *Týden*, roč. 9, č. 6, 4.2.2002, s. 71.

KOLÁŘOVÁ, Kateřina. Divadlo Disk dnes uvádí premiéru Goldflamovy hry. In: *MF Dnes*, 30.4.1999.

ŠVAGROVÁ, Marta. Dvakrát Goldflam. In: *Týden*, roč. 6, č. 18, 26.4.1999, s. 66.

Žrout (E. Leinweberová, D. Pečírka), režie E. Leinweberová, 1999

JÁNSKÁ, Denisa. Žrouti. In: *Festivalový zpravodaj Setkání 2000 Stretnutie*, roč. 6, 12.5.2000, č. 3.

KRÁL, Marek. Žrout toho moc nesní, ale kouše dobře. In: *Divadelní noviny*, roč. 8, č. 21, 14.12.1999, s. 7.

TOUFAR, Ivo. Kvalita se přesouvá do regionů : Divadelní glosář . In: *Hospodářské noviny*, roč. 43, č. 246, 17.-19.12.1999, s. 8.

Třeštění ve dvou (E. Ionesco), režie J. Jirků, 2000

JUNGMANNOVÁ, Lenka. Třeštění. In: *Divadelní noviny*, roč. 9, č. 4, 22.2.2000, s. 7.

Šílená lokomotiva (S. I. Witkiewicz), režie J. Jařab, 2000

KOLÁŘOVÁ, Kateřina. Rubín představí železniční drama. In: *Mladá fronta Dnes*, roč. 11, č. 116, 19.5.2000, s. 4.

VELEMANOVÁ, Věra. Strnulá lokomotiva. In: *Divadelní noviny*, roč. 9, č. 12, 13.6.2000, s. 7.

Zahrada (J. Trnka), režie A. Vynohradnyková, 2000 (a tlumočená inscenace 2006)

The Garden – rozhovor s Apolenou Vynohradnykovou. In: *Reflex*, 16.6.2005.

BERÁNEK, Zdeněk. Zahrada. In: *UNIE – Časopis české unie neslyšících*, roč. 15, 1-2/2007, s. 25.

BERNÁTEK, Martin. Rozjezd - den třetí. The Garden/Zahrada. In: *RozRazil Online*, 2.3.2008.

Dostupné na: http://www.vetrnemlyny.cz/rozrazil/online/clanek.php?clanek_id=344
(8.10.2010).

BOHUTÍNSKÁ, Jana. Zahrada ne ledajaká. In: *Divadelní noviny*, roč. 9, č. 20, 28.11.2000, s. 7.

Z domova. In: *Loutkář*, 20.12.2000, roč. [50], č. 6, s. 245-247.

ČÍŽOVSKÁ, Veronika. Divadlo nablízko Praha: Zahrada... . In: *Čtvrtletník DDD*, leden 2004, roč. 2004, č. 1.

FOJTÍKOVÁ, Jitka. Divadlo Nablízko Praha: Zahrada : Minirecenze . In: *Čtvrtletník DDD*.
21.12.2001, roč. 2001

KOVÁŘÍKOVÁ, Gabriela. Trnkovu Zahradu ocení i neslyšící. In: *Pražský deník*, roč. 1, č. 65, 5.12.2006, s. 27.

KŘÍŽ, Jiří P. Trnkova Zahrada na Kampě: V Malém Nostickově divadle hrají další inscenaci tlumočenou do znakového jazyka. In: *Právo*, roč. 16, č. 289, 13.12.2006, s. 14.

KUČEROVÁ, Ludmila. Divadlo Nablízko zkouší Trnkovu Zahradu anglicky . In: *Místní kultura*, roč. 2005, č. 6, červen 2005, s. 22.

MESZÁROS, Josef. Zahrada Divadla Nablízko : Rodinné představení s novým přístupem k tlumočení. In: *Scena.cz*, 5.12.2006. Dostupné na:

<http://archiv.scena.cz/index.php?page=casopis&o=1&c=6088> (15.10.2010).

ŠOUREK, Petr. Původní inscenace v znakovém jazyce. In: *Nový prostor*, Média a moc, 28.12.2006 – 14.1.2007, s. 26.

Psí srdce (M. A. Bulgakov), režie E. Leinweberová, 2001

Hostina pro gurmány ducha : Devátý literární festival Olomouc, město knihy. In: *Mosty*, roč. 12, č. 9, 22.4.2003, s. 4-5.

DLOUHÁ, Jana. Třikrát psí srdce. In: *Rozhlas*, 9.8.2004. Dostupné na:

http://www.rozhlas.cz/kultura/portal/_zprava/126222 (20.10.2010).

JANOVSÁ, Adéla. Nezapomenutelné Psí srdce. In: *Československé listy*, roč. 9, č. 71, 24.3.2001, s. 11. (též o ins. Šílená lokomotiva)

KERBR, Jan. Velmi nebezpečný psí aktivista. In: *MF Dnes*, roč. 12, č. 97, 25.4.2001, s. 20.

KERBR, Jan. Oddechový čas - podle Jana Kerbra. In: *Divadelní noviny*, roč. 10, č. 15, 18.9.2001, s. 15.

MLEJNEK, Josef. Psí srdce a společenské podmínky. In: *Divadelní noviny*, roč. 10, č. 6, 20.3.2001, s. 7.

TOUFAR, Ivo. Divadla běží o život : Divadelní glosář . In: *Hospodářské noviny*, roč. 45, č. 59, 23.-25.3.2001, s. 10.

To nic, to přejde (I. Wernisch, K. Poláček, A. Goldflam), režie A. Goldflam, 2001

GURÝČA, Richard. Kabaret v Rubínu . In: *Mladá fronta Dnes*, roč. 12, č. 99, 27.4.2001, s. 3.

KERBR, Jan. Přes hřbitov a vinárnu domů. In: *Reflex*, roč. 12, č. 20, 17.5.2001, s. 60.

MLEJNEK, Josef. Další rodinný večer A.G. In: *Mladá fronta Dnes*, roč. 12, č. 114, 17.5.2001, s. 20.

VELEMANOVÁ, Věra. To nic, to jen etudy. In: *Divadelní noviny*, roč. 10, č. 11, 29.5.2001, s. 6.

MUSILOVÁ, Martina. Kabaret?. In: *Svět a divadlo*, roč. 12, č. 5, 2001, s. 34-42.

Vzducholod' (H. Dřížhal, D. Pečírka), režie H. Dřížhal, 2001

KERBR, Jan. Divadlo. In: *Reflex*, roč. 12, č. 41, 11.10.2001, s. 52.

KERBR, Jan. Vzducholodí vzhůru i nablízko. In: *Divadelní noviny*, roč. 10, č. 18, 30.10.2001, s. 6.

KŘÍŽ, Jiří P. Být z Holešovic na Měsíci dříve než první: Na lodi Tajemství s Divadlem Aqualung v pění sedmého Vlnobití na Everest před primátorem Bémem. In: *Právo*, roč. 18, č. 209, 5.9.2008, s. 13.

PECHÁČKOVÁ, Marcela. Vzducholod' : Divadlo Tajemství bratří Formanů. In: *Instinkt*, roč. 5, č. 24, 15.6.2006, s. 45.

Ondina (J. Giraudoux), režie L. Šplíchal, 2002

BINKOVÁ, Leona. Lidské hemžení očima rusalky : Mladá herečka Alžběta Šmídová ztvárnila Ondinu okouzlujícím způsobem . In: *Listy Prahy 1*, roč. 11, č. 4, 3.-29.4.2002, s. 7.

HEJZLAR, Tomáš. Třeba je Ondina jenom sen... . In: *Haló noviny*, roč. 12, č. 213, 12.9.2002, s. 9.

HRDLÍČKOVÁ, Martina. Víla Ondina ožije ve studiovém pojetí Divadla Nablízko. In: *Lidové noviny*, roč. 15, č. 26, 31.1.2002, s. 24.

KERBR, Jan. Divadlo. In: *Reflex*, roč. 13, č. 5, 31.1.2002, s. 46.

KŘÍŽ, Jiří P. Příběh Ondiny v Divadle Nablízko. In: *Právo*, roč. 12, č. 38, 14.2.2002, s. 17.

NOVÁK, Michal. Zapomnění absolutní lásky. In: *i-divadlo.cz*, 9.3.2002. Dostupné na:

<http://www.i-divadlo.cz/recenze/ondina/zapomneni-absolutni-lasky/> (15.10.2010).

VELEMANOVÁ, Věra. Ondina Nablízko. In: *Divadelní noviny*, roč. 11, č. 6, 19.3.2002, s. 5.

Tvář v ohni (M. von Mayenburg), režie M. Tichý, 2002

ČERNÁ, Martina: Budete chtít zakřičet: Nedělej to! . In: *Divadelní noviny*, roč. 11, č. 11.,

28.5.2002, s. 6.

KERBR, Jan. Labutí jezero, Tvář v ohni... . In: *Reflex*, roč. 13, č. 15, 11.4.2002, s. 50.

NOVÁK, Michal. (Ne)klinická diagnóza. In: *i-divadlo.cz*, 14.11.2002. Dostupné na: [http://www.i-](http://www.i-divadlo.cz/recenze/tvar-v-ohni/neklinicka-diagnoza/)

[divadlo.cz/recenze/tvar-v-ohni/neklinicka-diagnoza/](http://www.i-divadlo.cz/recenze/tvar-v-ohni/neklinicka-diagnoza/) (15.10.2010).

S vyloučením veřejnosti (J. P. Sartre), režie A. Vynohradnyková, 2002

BINKOVÁ, Leona. Sartrovo existencionální dusno v Rubínu. In: *Listy Prahy 1*, roč. 11, č. 12,

4.12.2002-9.1.2003, s. 16.

KERBR, Jan. Jean-Paul Sartre: S vyloučením veřejnosti. In: *Reflex*, roč.13, č.24, 13.6.2002, s.48.

KERBR, Jan. Nashledanou v pekle. In: *Divadelní noviny*, roč. 11, č. 22, 23.12.2002, s. 5.

MACHALICKÁ, Jana. V Rubínu uvedou Sartrovu hru. In: *Lidové noviny*, roč. 15, č. 251,

29.10.2002, s. 13.

VACKOVÁ, Helena. Dřížhalová se stydí za jizvu . In: *Právo*, roč. 13, č. 285, 6.-7.12.2003 s. 8-10.

...Yáda (S. Mrožek), režie O. Zajíc, 2002 Kouzelná noc, Mučednictví Petra Ohye

HEJZLAR, Tomáš. Rubínové skvosty v pražském malostranském Rubínu. In: *Haló noviny*, roč. 13, č. 18, 22.1.2003, s. 9.

JIRÍK, Jan. Také Mrožek mluví o životě a smrti. In: *Divadelní noviny*, roč. 12, č. 3, 4.2.2003, s. 6.

KERBR, Jan. Některé premiéry... . In: *Reflex*, roč. 14, č. 6, 6.2.2003, s. 50.

Cikáni (K. H. Mácha), režie J. Jirků, 2003

ERML, Richard. Neuvadající sex-appeal Cikánů. In: *Reflex*, roč. 14, č. 17, 24.4.2003, s. 60.

HEJZLAR, Tomáš. Uvedli premiéru dramatizace Máchovy novely Cikáni. In: *Haló noviny*, roč. 13, č. 57, 8.3.2003, s. 9.

HEJZLAR, Tomáš. Máchovi Cikáni v citlivě vnímaném komorním divadelním sevření . In: *Haló noviny*, roč. 13, č. 270, 19.11.2003, s. 13.

KERBR, Jan. V poryvech romantického děsu. In: *Divadelní noviny*, roč. 12, č. 8, 15.4.2003, s. 6.

KŘÍŽ, Jiří P. Cikáni z kraje rozervanosti . In: *Právo*, roč. 13, č. 78, 2.4.2003, s. 20.

ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava. Máchova a Kafkova próza na jevišti. In: *Týdeník Rozhlas*, roč. 13, č. 19, 28.4.2003, s. 4.

Hadrián z Římsů (K.V.Klicpera), režie A. Vynohradnyková, 2003

HRDINOVÁ, Radmila. Svižná komedie pana Klicpery. In: *Právo*, 19.6.2003, roč. 13, č. 142, s. 11.
Přístupné také online na: <http://www.novinky.cz/kultura/9571-svizna-komedie-stareho-pana-klicpery-na-streleckem-ostrove.html> (15.10.2010).

KERBR, Jan. Letní ataky na klasiku. In: *Divadelní noviny*, roč. 12, č. 15, 16.9.2003, s. 4.

Známé neznámé české drama. In: *Mladý svět*, 17.6.2003.

V melounovém cukru (R. Brautigan), A. Vynohradnyková, 2004

V takové zimě rozdávali melouny. In: *Blesk*, 3.3.2004.

FRONKOVÁ, Eva. HEJDUK, Marek. Víkend nabízí divadlo, obrazy i hvězdy: Světová premiéra hry V melounovém cukru. In: *Mladá fronta Dnes*, roč. 15, č. 73, 26.3.2004, s. C/3.

KINSKÁ, Martina. Boj o iluze v melounovém cukru. In: *Lidové noviny*, roč. 17, č.90, 16.4.2004, s. 8

KOLOUCHOVÁ, Lucie. Písně mrtvých tygrů. In: *Divadelní noviny*, roč. 13, č. 11, 11.5.2004, s. 6.

KRATOCHVÍLOVÁ, Kristina. V melounovém cukru. In: *GONG – měsíčník sluchově postižených*, roč. 33, 6/2003, s. 8.

KŘEŠŤANOVÁ, Lucie. „Melounové tlumočení“. In: *GONG – měsíčník sluchově postižených*, roč. 33, 6/2003, s. 9.

LJUBKOVÁ, Marta. V melounovém cukru. In: *Literární noviny*, 22.3.2004, roč. 15, č. 13, s. D.

MiM: O kvašení v melounovém cukru. In: *KULT*, str.44.

NOVÁK, Michal. Nablízko Hippies. In: *i-divadlo.cz*, 14.10.2004. Dostupné na: <http://www.i-divadlo.cz/recenze/v-melounovem-cukru/nablizko-hippies/> (15.10.2010).

PRAŽAN, Bronislav. Nadčasový fenomén - Richard Brautigan . In: *Týdeník Rozhlas*, roč. 14, č. 22, 17.5.2004, s. 4.

VYNOHRADNYKOVÁ, Apolena. ČECHLOVSKÁ, Magdalena – rozmlouvala. Únik do fantazie má i svou temnou notu, říká režisérka Divadla Nablízko. In: *Hospodářské noviny*, roč. 48, č. 61, 26.-28.3.2004, s. 11.

Monstrkabaret Freda Brunolda (D. Baban, V. Mašek), režie A. Vynohradnyková a V. Kadrnka, 2004

Legendární bavič In: Metro, Praha, 2.12.2005

HEJZLAR, Tomáš. Monstrkabaretu Freda Brunolda cosi ještě chybí!. In: *Haló noviny*, roč. 14, č. 288, 11.-12.12.2004, s. 13.

KERBR, Jan. Povzbudivá návštěva. In: *Divadelní noviny*, roč. 13, č. 19, 16.11.2004, s. 3.

MiM: Brunold monstrózně nablízko In: Houser, s. 46

MANDYS, Pavel. Kouzla Monstrkabaretu Freda Brunolda : Jára Cimrman pro jednadvacaté století . In: *Týden*, roč. 12, č. 12, 21.3.2005, s. 88-89.

MATĚJÍČEK, Tomáš Hibi. Monstrkabaret vyhaslého klauna: Sloni v Marienbadu dvojice Mašek-Baban jsou dalším autorským domácím komiksem. In: *Mladá Fronta Dnes*, 9.3. 2005.

ZDEŇKOVÁ, Marie. Kabaret! Kabaret? : Část první: V Dlouhé a Nablízko . In: *Svět a divadlo*, roč. 16, č. 3, 2005, s. 93-104.

Cyrano (E.Rostand) režie Š. Chaloupka, 2005

DAVID, Jan. Pražské divadlo hraje Cyrana. In: *Mladá fronta Dnes*, roč. 16, č. 227, 27.9.2005, s. C/8.

DAVID, Jan. Se Cyranem přichází do divadla změna. In: *Mladá fronta Dnes*, roč. 16, č. 227, 27.9.2005, s. C/4.

HRDINOVÁ, Radmila. Praze se nabízí už třetí Cyrano. In: *Právo*, roč. 15, č. 227, 27.9.2005, s. 13.

KERBR, Jan. Cyrano „na koleně“. In: *Reflex*, roč. 16, č. 40, 6.10.2005, s. 14.

RESLOVÁ, Marie. Cyrano - chlapecký sen o čistotě: Aneb proměny romantického hrdiny . In: *Svět a divadlo*, roč. 16, č. 6. 2005, s. 75-81.

Záznamy

Divadelní ústav v Praze, videotéka:

1. Tracyho tygr, 1999. Divadlo Nablízko Praha. přepis ČsT. Pořízeno: 14.01.2001

režie: Látalová, Apolena. Výprava: Mazánková, Martina DV-1508, 76 min.

2. Zahrada. Divadlo Nablízko Praha. záznam divadla/přepis

Divadelní premiéra: 23.10.2000

režie: Látalová, Apolena. Výprava: Čechová, Barbora. DV-1921, 74min.

3. Alžírsko nablízko

Divadlo: Divadlo Nablízko Praha, dokument, přepis ČsT

Divadelní premiéra: 2006 režie: Látal, Jiří. DV-1379, 24 min.

Soukromý archiv Apoleny Novotné:

videozáznamy inscenací na DVD nosičích, nejpozději v roce 2011 by měla být většina evidována také v Divadelním ústavu v Praze:

Hadrián z Římsů, premiéra 2.6.2003, záznam 18.10.2003 z Malého Nosticova divadla.

Chvění radosti, záznam premiéry 6.10.2006.

Monstrkabaret Freda Brunolda, premiéra 24.11.2004, záznam derniéry 2.12.2005.

S vyloučením veřejnosti, premiéra 1.11.2002, záznam 21.2.2006.

Tracyho tygr – tlumočená verze, Divadlo Kolowrat – festival Otevřená náruč, 5.2.2006.

Tracyho tygr, záznam z první reprízy 1999 A-studio Rubín.

Tracyho tygr – tlumočená verze, nedatováno.

V melounovém cukru, premiéra 25.4.2004, záznam 16.5.2006.

Višňový sad, premiéra 5.3.1998, záznam Studio Řetízek, nedatováno.

Zahrada, premiéra 23.10.2000, záznam derniéry 17.6.2006 na Lodi Tajemství bratří Formanů.

Zahrada - tlumočená do znakového jazyka, premiéra 5.12.2006, záznam 27.11.2006 - neodpovídá datace.

Živá voda, premiéra 16.6.1998, záznam z Divadla v Dlouhé, nedatováno, nekvalitní záznam.

Horror, premiéra 30.4.1999, záznam z Divadla DISK, nedatováno (stejně DVD, od 1hod 49min).

VHS:

Živá voda, premiéra 16.6.1998, Zlatá Koruna 1998.

Horror, premiéra 30.4.1999, záznam popsáný Apo- Goldflam DISK V/1999.

II. improvizovaný večer 22.12.1999

Texty inscenací:

Tracyho tygr – dramaturgie Apolena Vynohradnyková a David Pečírka

S vyloučením veřejnosti – inspicentská kniha

Odkazy:

<http://www.nablizko.estranky.cz/clanky/onas.html>

<http://www.zabanaprameni.cz/?q=Nabl%C3%ADzko>

<http://monstrkabaret.blogspot.com/>

<http://www.iniciativaprokulturu.cz/>

<http://www.divadloaqualung.cz/>

<http://sites.google.com/site/janmatasek/>
<http://www.astudiorubin.cz/history/>
<http://www.minor.cz/Apolena-Vynohradnykova>
<http://www.cktjz.com/tlumocena-divadelni-predstaveni>
http://www.praha1.cz/cps/media/KATALOG_2003.doc
<http://kultura.praha-mesto.cz/files/=39400/St%c5%99eda04.doc>
<http://www.divadlo.cz/4body/cojsou.asp>
<http://db.divadelni-ustav.cz/inscenace.aspx>

Literatura

DVOŘÁK, J. *Alt. Divadlo: slovník českého alternativního divadla*. Praha 2000, 253 s.

ISBN 80-86102-13-0.

KREJČÍ, Hana. *Základní typy právních forem profesionálních divadel České republiky a jejich vliv na proces řízení*. Disertační práce, Jamu, Brno 2007, s. 211-233.

BABAN, Džian; MAŠEK, Vojtěch: *Sloni v Marienbadu*. Tichý Syndikát, Praha 2004, 132 s. ISBN 80-239-3892-4.

BRAUTIGAN, Richard: *V melounovém cukru*. Argo, Praha 1966, 174 s. ISBN 80-7203-020-5.

Přeložila Olga Špilarová.

BULGAKOV, Michail Afanasjevič. Dramatizace ČERVINSKIJ, Alexandr. *Psí srdce*. Dilia, Praha 1988, 122 s. Přeložila KLUSÁKOVÁ, Jana.

BULGAKOV, Michail Afanasjevič. *Osudná vejce, Psí srdce*. Lidové nakladatelství, Praha 1990, 212 s. Přeložila MORÁVKOVÁ, Alena. ISBN 80-7022-019-8.

GIRAUDOUX, Jean. *Ondina*: hra ve třech dějstvích podle povídky Friedricha de la Motte Fouqué. Dilia, Praha 1995, 68 s. Přeložil Karel Kraus. ISBN 80-203-0368-5

GOLDFLAM, Arnošt: *Tři hry / Horror, Návrat ztraceného syna, Útržky z nedokončeného románu*/ Dilia, Praha 1987, 78 s.

IONESCO, Eugene: *Lekce, Třeštění ve dvou*. Dilia, Praha 1965, 124 s. Přeložili TOMÁŠOVÁ, Milena – TOMEK, Jan.

KLICPERA, Václav Kliment. *Hadrián z Římsů a jiné veselohry*. Odeon, Praha 1966, 271 s.

MÁCHA, Karel Hynek: *Cikáni a jiná próza*. Orbis, Praha 1952, 243 s.

MAYENBURG, Marius von. *Tvář v ohni*. Divadelní ústav, Praha 1999, 57 s. ISBN 80-7008-098-1. Přeložil BALVÍN, Josef.

MROŽEK či MROŽEK. *Kouzelná noc*. In: *Sborník her Slawomira Mrożka*. Orbis, Praha 1965, 135-

163 s. Přeložila STACHOVÁ, Helena.

MROŽEK, Slawomir. Mučednictví Petra Oheye. In: *Divadlo*, roč. 14, prosinec, 1963. 9-15 s. přílohy.

ROSTAND, Edmond. *Cyrano z Bergeracu*: hrdinská komedie ve verších o pěti dějstvích. Dilia, Praha 1971, 171 l. Přeložili KOPTA, Petr – POKORNÝ, Jindřich.

SAROYAN, William. *Tracyho tygr*. Argo, Praha 2001, 203 s. ISBN 80-7203-375-1.

SARTRE, Jean-Paul. Přeložil LEIHM, Antonín Jaroslav. S vyloučením veřejnosti: *5 her a jedna aktovka*. Státní nakladatelství krásné literatury a umění, Praha 1962, 692 s.

TRNKA, Jiří: *Zahrada*. Albatros, Praha 1985, 109 s.

WITKIEWICZ, Stanislaw Ignacy: Bláznivá lokomotiva: *Hry*. Odeon, Praha 1986, s. 33-69.

9. Přílohy

Soupis inscenací Divadla NABLÍZKO

KALD DAMU:

1995/96 J. N. Nestory – *Láska podle Nestroye aneb Nestroysútra*, A. Altmanová - Roury

1996/97 W. Shakespeare - *Zkrocení zlé ženy*, A. P. Čechov, H. Krejčí – *O Velkomyslnosti lidu*, G. B. Shaw –
Záblesk pravdy, M. Melena – *Projekt člověk*, M. Hecht – *Mimdemo*, V. Righini, N. Porta – *Kamenný host*
aneb Prostopášník

1997/98 – O. Wilde – *Salome* (režie Eva Leinweberová, synagoga na Palmovce, ROXY), A. P. Čechov -
Višňový sad, K. J. Erben - *Živá voda*

1998/99 George Tabori - *Goldbergovské variace* (režie Eva Leinweberová, Experimentální prostor ROXY)
Moliere - Lékařem proti své vůli (režie Hynek Dřížhal, Klub Mlejn)

William Saroyan – *Tracyho tygr*

Arnošt Goldflam – *Horror*

inscenace vzniklé při studiu – převzaté do prvního repertoáru:

Erben, Karel Jaromír: ŽIVÁ VODA		
Premiéra:	16.6.1998 (Hosté Divadla v Dlouhé)	
Derniéra:	1999 A-studio Rubín	
Dramatizace:	Jirků, Jan a kol.	
Režie:	Jirků, Jan (4. ročník KALD)	
Kostýmy:	Čepelková, Silvie (5. ročník KALD)	
Scéna:	Chocholoušek, Martin (5. ročník KALD)	
Hudba:	Dvořáček, Jakub (Jezkova konzervatoř)	
Pedagogická vedení:	Borna, Jan	
Osoby a obsazení:	Principál a Vlk	Dřížhal, Hynek
	Zlatý princ	Dusbaba, Martin
	Královna	Látalová, Apolena
		Jenický, Eduard
	Princ	Krátký, Václav
		Rašilov, Václav
		Leinweberová, Eva
		Šmídová, Alžběta
		Jirků, Jan

Čechov, Anton Pavlovič: VIŠŇOVÝ SAD		
Premiéra:	5.3.1998 Studio Řetězová a 17.6.1998 A-studio Rubín	
Derniéra:	4.10.2002 A-studio Rubín	
Překlad:	Suchařípa, Leoš	
Herecké a režijní vedení:	Březinová, Jana a Borna, Jan	
Úprava:	Březinová, Jana	
Výprava:	Březinová, Jana Výtvarná spolupráce: Chocholoušek, Jan	
Choreografie:	Ledererová, Linda	
Hlasová spolupráce:	Altmanová, Jana	
Osoby a obsazení:	Raněvská	Leinweberová, Eva
	Aňa	Hanáková, Zuzana j.h. (Dřízhalová)
	Varja	Látalová, Apolena
	Gajev	Václav, Krátký
	Lopachin	Dřízhal, Hynek
	Trofimov	Dusbaba, Martin
	Simeon-Piščík	Jenický, Eduard
	Charlotta	Šmídová, Alžběta
	Jepichodov	Zeman, Jiří j.h.
	Duňaša	Ter-Akopová, Aranka j.h.
	Jaša	Rašilov, Václav

Saroyan, William: TRACYHO TYGR 1. inscenace Divadla NABLÍZKO		
Premiéra:	19. 1.1999, A-studio Rubín	
Derniéra:	12.10.2006, Michnův palác, Praha (verze tlumočená)	
Překlad:	Josek, Jiří	
Režie:	Vynohradnyková, Apolena (roz. Látalová)	
Dramatizace:	Vynohradnyková, Apolena a Pečírka, David	
Choreografie:	Látalová, Barbora	
Výprava:	Mazánková, Martina	
Hudba a živý doprovod:	Matásek, Jan	
Pedagogická spolupráce:	Borna, Jan; Březinová, Jana; Altmaová, Jana; Šrámek, Vratislav	
Osoby a obsazení:	Thomas Tracy	Krátký, Václav
	Laura Luthyová	Šmídová, Alžběta/ Topinková, Natálie (od října 2002)
	ochutnávači, policisté a mnoho dalších rolí...	Dusbaba, Martin
	doktor Pingitzer	Vojtíšek, Patrik
		Šplíchal, Lubor
	muzikantskej (trubka, trombon, perkuse, zvuk)	Matásek, Jan

Goldflam, Arnošt: HORROR		
Premiéra:	30.4.1999, DISK Praha	
Derniéra:	9.2.2002, A-studio Rubín	
Režie:	Jirků, Jan	
Výprava:	Křížová, Kristina j.h.	
Výběr hudby a úprava:	Dvořáček, Jakub	
Pedagogická vedení:	Jan Borna; Jana Březinová; Albert Pražák; Ivana Brádková; Barbara Tůmová	
Osoby a obsazení:	Syn 2 - Pavel	Dusbaba, Martin
	Otec	Jenický, Eduard
	Matka	Látalová, Apolena
	Dcera	Šmídová, Alžběta
	Syn 1	Dřížhal, Hynek

A-studio Rubín 1999 – 2003
1.sezóna 1999/2000

Leinweberová, Eva; Pečírka, David: ŽROUT		
Premiéra:	7.11.1999 A-studio Rubín	
Derniéra:	2.5.2003 A-studio Rubín	
Režie:	Leinweberová, Eva	
Dramaturgie:	Pečírka, David	
Scénický výtvarník	Němeczek, Vladimír j.h. Dřížhal, Hynek	
Kostýmní výtvarnice:	Konopíková, Lucie	
Hudba:	Dvořáček, Jakub j.h. Nebřeňský, Filip	
Choreografie:	Šedřová, Adéla	
Osoby a obsazení:	Dalibor Drtina	Jenický, Eduard
	René Drtinová	Šmídová, Alžběta/ Leinweberová, Eva
	Pavel Drtina, jejich syn	Krátký, Václav
	Televize	Zeman, Jiří
	Televize	Látalová, Apolena
	Televize	Rašilov, Václav
	Televize	Dusbaba, Martin
	Halali 606	Konopíková, Lucie /Nová, Denisa
	Hlas televize	Moravec, Miroslav jako zvl. host

Ionesco, Eugene: TŘEŠTĚNÍ VE DVOU		
Premiéra:	23.1.2000 A-studio Rubín Praha	
Derniéra:	6.6.2000 A-studio Rubín	
Překlad:	nevědí, který použili	
Režie:	Jirků, Jan	
Výtvarná spolupráce:	Křížová, Kristina Melišová, Bára	
Hudba:	Matásek, Jan	
Osoby a obsazení:	Ona	Leinweberová, Eva
	On	Dřížhal, Hynek
	Voják	Rašilov, Václav
	Sousedka	Tesařová, Lenka
	Soused	Zima, Karel

Witkiewicz, Stanislav Ignac: ŠÍLENÁ LOKOMOTIVA (Všechny masky padly)		
Premiéra:	18.5.2000 A-studio Rubín, Praha	
Derniéra:	6.6.2002 A-studio Rubín	
Překlad:	Simonides, Jaroslav	
Režie:	Jařab, David j.h.	
Scéna:	Konopíková, Lucie	
Kostýmy:	Synková, Tereza	
Hudba:	Matásek, Jan	
Osoby a obsazení:	Siegfried Tenger alias Karel, vévoda Trefaldi	Jenický, Eduard
	Mikuláš Vojtášek alias Travaillac	Zeman, Jiří
	Travaillac	Dusbaba, Martin
	Julie	Leinweberová, Eva
	Erna Tangerová Jana Gengoňová	Látalová, Apolena
	Mína Kapustinská	Šmídová, Alžběta
	Vlakvedoucí	Rašilov, Václav
	Valerián Kapustinský, Hlídač Jan Gengoň, Strážmistr	Krátký, Václav/ Dřížhal, Hynek
	Dr. Vašnický	Dusbaba, Martin Šplíchal, Lubor Zeman, Jiří

2.sezóna 2000/2001

Trnka, Jiří: ZAHRADA		
Premiéra: Derniéra:	23.10.2000 první provedení A-studio Rubín Praha 18.12.2005 1. derniéra + pět bonusových představení 12.3. 2006 Malé Nosticovo divadlo „PROPADLO“ pro nemoc zrušeno – na Lodi Tajemství 12.6.2006 (163. repríz)	
Režie:	Látalová, Apolena (provdaná Vynohradnyková)	
Dramatizace:	Látalová, Apolena Pečírka, David	
Dramaturgie:	Pečírka, David	
Výprava:	Čechová, Barbora Trnková, Lucie	
Hudba:	Dvořáček, Jakub	
Osoby a obsazení:	Kluk	Šmídová, Alžběta / Vojtíšek, Patrik
	Kluk	Krátký, Václav
	Kluk	Rašilov, Václav
	Kocour	Leinweberová, Eva
	Slon, Velryba	Dřížhal, Hynek / Lubor Šplíchal
	Slon, Velryba	Dusbaba, Martin
	Trpaslík	Jenický, Eduard

Bulgakov, Michail: PSÍ SRDCE		
Premiéra: Derniéra:	1.2.2001 A-studio Rubín Praha 22. 11.2005 Malé Nosticovo divadlo	
Dramatizace:	Červinskij, Alexandr	
Překlad:	Morávková, Alena	
Režie:	Leinweberová, Eva	
Dramaturgie:	Pečírka, David	
Kostýmy:	Konopíková, Lucie	
Scéna:	Černý, Martin j.h.	
Hudba:	Matásek, Jan	
Choreografie:	Ondrašíková, Věra	
Osoby a obsazení:	profesor F.F.Preobraženskij	Jenický, Eduard
	Baryk - Barykov	Dusbaba, Martin
	asistent I.A. Bormental	Dřížhal, Hynek / Rašilov, Václav
	Zina	Poláková, Dana j.h. / Šmídová, Alžběta/ Nová, Denisa j.h.
	Vjazemská, Vasněcovová, dáma, stařenka	Dřížhalová, Zuzana
	vrátný Fjodor, individuum, Pestruchin	Rašilov, Václav /Vojtíšek, Patrik
	Švonder, muž	Krátký, Václav
	vyšetřovatel	Gross, Libor

Goldflam, Arnošt; Poláček, Karel; Wernisch, Ivan: TO NIC, TO PŘEJDE		
Premiéra:	28.4.2001 A-studio Rubín Praha	
Derniéra:	před říjen, možná 3.6.2002 A-studio Rubín	
Režie:	Goldflam, Arnošt j.h.	
Výprava:	Bláhová, Kateřina j.h.	
Hudba:	Štědroň, Miloš j.h.	
Hrají:		Jurčíčková, Hana j.h.
		Leinweberová, Eva
		Šmídová, Alžběta
		Dřížhal, Hynek
		Dusbaba, Martin
		Jenický, Eduard
		Krátký, Václav
		Šplíchal, Lubor

3.sezóna 2001/2002

Dřížhal, Hynek; Pečírka, David: VZDUCHOLOŮ		
Premiéra:	11.10.2001 A-studio Rubín	
	obnovená premiéra 28.2.2004 a 30.5.2006 na Lodi Tajemství	
Derniéra:	bratří Formanů pod hlavičkou Divadla AQUALUNG	
	4.6.2009 na lodi Tajemství	
Režie:	Dřížhal, Hynek	
Scéna:	Dřížhal, Hynek; Bakoš, Petr	
Kostýmy:	Wielgusová, Josefína	
Pohybová spolupráce:	Ondrašíková, Věra	
Scénická hudba:	Matásek, Jan	
Režie filmu:	Kadrnka, Václav	
Kamera:	Střítežský, Jan	
Dramaturgie:	Pečírka, David	
Osoby a obsazení:	Kapitán Ježdík	Krátký, Václav
	Konstruktor Heřmánek	Rašilov, Václav
	Božena Zpěváčková	Dřížhalová, Zuzana
	Gabriela, stevardka	Šmídová, Alžběta /Synková, Anna j.h.
	Leo Lutke, velkopodnikatel	Šplíchal, Lubor
	Dingleberry	Vojtíšek, Patrik
	Barman	Jenický, Eduard
	Měsíčník	Dusbaba, Martin
	Ředitel letiště, Komandant	
	Mechanický tubista	Krausová, Markéta
	Mechanický trombonista	Matásek, Jan
	Mechanický kytarista	Pečírka, David

Giraudoux, Jean: ONDINA		
Premiéra:	31.1.2002 A-studio Rubín Praha	
Derniéra:	květen/červen/září 2002 A-studio Rubín	
Překlad:	Kraus, Karel	
Režie:	Šplíchal, Lubor	
Úprava:	Pistorius, Luboš	
a dramaturgie:	Šplíchal, Lubor	
Výprava:	Pečírka, David	
Kostýmy:	Balláková, Helena	
Masky:	Konopíková, Lucie	
Hudba:	Bílková, Jana	
Osoby a obsazení:	Rybář Anselm	Jenický, Eduard
	Matho	
	Guta, jeho žena	Pluháčková, Zita j.h.
	Salamambo	
	Ondina	Šmídová, Alžběta
	Rytíř Hans z Wittensteinu	Rašilov, Václav
	Král jezerní říše	Dřížhal, Hynek
	Rusalka	Kašpárková, Anna a Fojtíková, Renata
	Král Herkules	Vojtíšek, Patrik
	Ulrich, mladý rybář	
	Královna Isolda, Gréta, děvče z kuchyně	Leinweberová, Eva
	Princezna Bertilda	Dřížhalová, Zuzana
	Básník Bertram	Dusbaba, Martin
Osoby a obsazení:	Dvorní dáma	Konopíková, Lucie
	Služka	
	Říšský soudce	Krátký, Václav

Mayenburger, Marius von: TVÁŘ V OHNI		
Premiéra:	10.4.2002 A-studio Rubín Praha	
Derniéra:	nepodařilo se přenést do Malého Nosticova divadla	
Překlad:	Balvín, Josef	
Režie:	Tichý, Martin j.h.	
Výprava:	Oslzlá, Markéta j.h.	
Hudba:	Acher, Ivan j.h.	
Osoby a obsazení:	Otec	Jenický, Eduard (František Jesenický pseudonym)
	Matka	Leinweberová, Eva
	Olga	Uhlířová, Ivana j.h.
	Kurt	Krátký, Václav
	Pavel	Rašilov, Václav

4.sezóna 2002/2003

Sartre, Jean Paul: S VYLOUČENÍM VEŘEJNOSTI		
Premiéra:	1.11.2002 A-studio Rubín	
Derniéra:	7.3.2006 Malé Nostivovo divadlo, „PROPADLO“ (46. repríz)	
Překlad:	Liehm, Antonín Jaroslav	
Režie:	Vynohradnyková, Apolena	
Dramaturgie:	Pečírka, David	
Výprava:	Dřížhal, Hynek	
Výtvarník scénických objektů:	Látalová, Vendula	
Hudba:	Acher, Ivan j.h.	
Jazyková spolupráce:	Matějka, Marek	
Osoby a obsazení:	Garcin	Šplíchal, Lubor
	Inés	Leinweberová, Eva
	Estelle	Dřížhalová, Zuzana / Alžběta Jenická
	Číšník	Dusbaba, Martin / Rašilov, Václav

Mrožek, Slawomir: ... YÁDA aneb „Kouzelná noc“ a „Mučednictví Petra Oheye“ dvě aktovky		
Premiéra:	15.a 19.12.2002 A-studio Rubín	
Derniéra:	29.11.2003 poslední celé uvedení? 30.9.2004 derniéra Kouzelné noci, Malé Nostivovo divadlo	
Překlad:	Stachová, Helena	
Režie:	Zajíc, Ondřej j.h.	
Dramaturgie:	Pečírka, David	
Výprava:	Konopíková, Lucie	
Hudba:	Dedeček, Ondřej	
Osoby a obsazení: (Kouzelná noc v závorce)	(Třetí osoba), Dcera	Dřížhalová, Zuzana
	(Drahý pan kolega), Úředník	Vojtíšek, Patrik
	(Pan kolega), Honzík Oheye	Krátký, Václav
	Petr Ohey	Čech, Vladimír j.h.
	Oheyová	Leinweberová, Eva
	Ředitel cirkusu	Rašilov, Václav
	Šéf diplomatického protokolu	Šplíchal, Lubor
	Vědec	Dusbaba, Martin
	Starý lovec	Pečírka, David

Mácha, Karel Hynek: CIKÁNI		
Premiéra:	28.2. a 1.3. 2003 A-studio Rubín	
Derniéra:	11.4.2004 Malé Nosticovo divadlo / 1.11.2004 Palác Akropolis	
Režie:	Jirků, Jan j.h.	
Dramatizace:	Jirků, Jan	
Výprava:	Kodeda, Pavel	
Hudba:	Dvořáček, Jakub Keller, Jan	
Osoby a obsazení:	Angelína	Leinweberová, Eva
	Bárta	Jenický, Eduard
	Ema	Ludvíková, Tereza j.h.
	Lea	Dřížhalová, Zuzana
	Mladý cikán	Rašilov, Václav
	Soudce	Krátký, Václav
	Starý cikán	Vojtíšek, Patrik
	Valdemar	Dusbaba, Martin
	Žid	Šplíchal, Lubor

Divadelní stan NABLÍZKO

Klicpera, Václav Kliment: HADRIÁN Z ŘÍMSŮ aneb Hypochondr z NABLÍZKA		
Premiéra:	2. a 3. 6.2003 Letní scéna DN v originálním divadelním stanu na	
Derniéra:	Střeleckém ostrově v Praze – 2. 3. 2006, festival „PROPADLO“ Malé Nosticovo divadlo (92.repríz)	
Úprava:	Mocová, Kateřina Vynohradnyková, Apolena	
Režie:	Vynohradnyková, Apolena	
Scéna:	Dřížhal, Hynek	
Kostýmy:	Čechová, Barbora	
Pohybová spolupráce:	Šedřová, Adéla	
Hudba:	Dědeček, Ondřej Matásek, Jan	
Dramaturgie:	Mocová, Kateřina	
Osoby a (dvě) obsazení: modré/červené	Rytíř Světlav	Rašilov, Václav/ Zeman, Jiří j.h.
	Jenohefa a Želmír	Jenický, Eduard/ Šplíchal, Lubor
	Ruměna	Dřížhalová, Zuzana/ Leinweberová, Eva
	Soběbor	Zima, Karel j.h./ Dusbaba, Martin
	Hadrián z Římsů a Srpoš	Krátký, Václav/ Vojtíšek, Patrik

Malé Nosticovo divadlo nad Čertovkou/na Kampě 2003 – 2006

5.sezóna 2003/2004

Saroyan, William: TRACYHO TYGR verze tlumočená do znakového jazyka		
Premiéra:	24. 10. 2003, Malé Nosticovo divadlo Praha,	
Derniéra:	12. 10. 2006, Michnův palác Praha	
Překlad:	Josek, Jiří	
Režie:	Vynohradnyková, Apolena	
Dramatizace:	Vynohradnyková, Apolena a Pečírka, David	
Choreografie:	Látalová, Barbora	
Výprava:	Mazánková, Martina (prov. Staňková)	
Hudba:	Matásek, Jan	
Tlumočení do znakového jazyka:	Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, odborné vedení Vesta dee Sauter	
Jazykové korekce:	České centrum znakového jazyka	
Osoby a obsazení/tlumočení:	Thomas Tracy	Krátký, Václav / Janeček, Jiří
	Laura Luthyová	Topinková, Natálie (Jenická, Alžběta)/ Kalců, Andrea
	a mnoho dalších rolí...	Dusbaba, Martin / Dingová, Nad'a
		Vojtíšek, Patrik / Červinková-Houšková, Kateřina
	doktor Pingitzer	Šplíchal, Lubor / Krajčák, Fedor
	muzikantskej (trubka, trombon, perkuse, zvuk)	Matásek, Jan

Brautigan, Richard: V MELOUNOVÉM CUKRU		
Premiéra:	26. 3.2004 Malé Nosticovo divadlo Praha	
Derniéra:	16.5.2006 Malé Nosticovo divadlo (27. repríz)	
Dramatizace:	Pečírka, David Vynohradnyková, Apolena	
Režie:	Vynohradnyková, Apolena	
Dramaturgie:	Pečírka, David	
Výprava:	Němeczek, Vladimír (výt. spolupráce Masnerová, Lucie)	
Použitý překlad:	Špilarová, Olga	
Hudba:	Dvořáček, Jakub	
Hudební spolupráce:	Juda, Jakub	
Osoby a obsazení:	? (označení postavy)	Vojtíšek, Patrik
	Pauline	Leinweberová, Eva
	Margaret	Kotmelová, Perla
	Charley	Jenický, Eduard
	neŽid	Šplíchal, Lubor
	Fred	Dusbaba, Martin
	Al	Krátký, Václav
	Chuck	Zeman, Jiří
	Tygři, Zpívá	Juda, Jakub
	na varhany Hammond hraje	Dvořáček, Jakub

Brautigan, Richard: V MELOUNOVÉM CUKRU verze tlumočená do znakového jazyka		
Premiéra:	25. 4.2004 Malé Nosticovo divadlo Praha	
Derniéra:	16.5.2006 Malé Nosticovo divadlo (27. repríz)	
Dramatizace:	Pečírka, David Vynohradnyková, Apolena	
Režie:	Vynohradnyková, Apolena	
Dramaturgie:	Pečírka, David	
Výprava:	Němeček, Vladimír	
Použitý překlad:	Špilarová, Olga	
Hudba:	Dvořáček, Jakub	
Hudební spolupráce:	Juda, Jakub	
Tlumočení do znakového jazyka:	Česká komora tlumočnicků znakového jazyka	
Osoby a obsazení:	? (označení postavy)	Vojtíšek, Patrik
	Pauline	Leinweberová, Eva
	Margaret	Kotmelová, Perla
	Charley	Jenický, Eduard
	neŽIT	Šplíchal, Lubor
	Fred	Dusbaba, Martin
	Al	Krátký, Václav
	Chuck	Zeman, Jiří
	Tygři, Zpívá	Juda, Jakub
	na varhany Hammond hraje	Dvořáček, Jakub

6.sezóna 2004/2005

Baban, Džian; Mašek, Vojtěch: MONSTRKABARET FRED A BRUNOLDA		
Premiéra:	24.a 25.11.2004 Malé Nosticovo divadlo, Praha	
Derniéra:	2.12.2005 Malé Nosticovo divadlo	
Autorská spolupráce:	Kadrnka, Václav Vynohradnyková, Apolena	
Režie:	Vynohradnyková, Apolena Kadrnka, Václav	
Dramaturgie:	Pečírka, David	
Výprava:	Babanová, Adéla	
Texty písní:	Baban, Džian Mašek, Vojtěch	
Hudba:	Baban, Džian	
Osoby a obsazení:	Fred Brunold – zahrádkář Slavíček:	Jenický, Eduard
	Krpatec, dr. Dusbaba:	Dusbaba, Martin / Petr Vaněk
	Chiméra:	Leinweberová, Eva
	Klíště, Ivo Žundrle:	Vojtíšek, Patrik
	divačka Jarmila Pěnkavová:	Kotmelová, Perla
	divák Janík Kokeš:	Krátký, Václav
	divák Jožka Lipník:	Rašilov, Václav
	Fred Brunold „divák“	Šplíchal, Lubor

Baban, Džian; Mašek, Vojtěch: JOŽKALIPNIKJEBOŽÍČLOVĚKANEUMÍLHÁT!		
Premiéra:	13.2., 26.4., 26. 5.2005, 8.2.2006, Malé Nosticovo divadlo Praha No.4 aneb No.5 aneb Zdrhejte zadem, pane Jožko! 24.5.2006 No.6 aneb Pravda vo mým soukromým životě, pane Jožko 21.7.2007 No.7 aneb Bacha na ušatý stěny, pane Jožko! 28.4.2007 No.8 aneb Kafe, šnaps a sušenky, a mý mocný myšlenky, pane Jožko! 11.9.07 La Fabrika, Praha No.9 aneb My nejsme žádný podlidi, pane Jožko! 17.10.2008 No.10 aneb Tendle svět mi nerozumí, pane Jožko! 26.11.2009, Dobeška, Praha No.11 - 30.10.2010, Divadlo Komédie	
Autorská spolupráce a režie prvních dílů:	Kadrnka, Václav Vynohradnyková, Apolena	
Výprava:	Babanová, Adéla	
Autoři a režie:	Baban, Džian Mašek, Vojtěch	
Čtou a vcit'ují se:	Hermann Schlechtfreund	Jenický, Eduard
	Jožka Lipník	Rašilov, Václav

7.sezóna 2005/2006

Rostand, Edmond: CYRANO		
Premiéra:	28. 9.2005 Malé Nosticovo divadlo Praha	
Derniéra:	Divadlo AQUALUNG	
Překlad:	Pokorný, Jindřich Kopta, Petr	
Režie:	Chaloupka, Štěpán	
Dramaturgie:	Mocová, Kateřina	
Úprava:	Chaloupka, Štěpán Mocová, Kateřina	
Scéna:	Pavličková, Renata	
Kostýmy:	Krčková, Petra	
Hudba:	Bukner, Vít	
Šerm:	Basák, Karel	
Hlasová spolupráce:	Hůrková, Jiřina	
Osoby a obsazení:	Cyrano	Šplíchal, Lubor
	Roxana	Topinková, Natálie
	Kristián	Krátký, Václav
	De Guiche	Zeman, Jiří
	Le Bret	Dusbaba, Martin
	Ligniere, De Valvert, Básník, Kadet	Beboni, Štěpán
	Ragueneau, Kapucín, Montfleury	Vojtíšek, Patrik
	Principál	Petrík, Vlastimil
	Líza, Prodavačka, Dueña, Kadet	Valentová, Barbora

NABLÍZKO o.s. 2006 - 2007

Vynohradnyková, Apolena: CHVĚNÍ RADOSTI		
Premiéra:	6.10.2006 Malé Nosticovo divadlo při zahájení festivalu NANOVO a úplně bez bariér!	
Derniéra:		
Režie:	Vynohradnyková, Apolena	
Výprava:	Sopková, Nora Kodeda, Pavel	
Texty písní:	Šíbrt, Jaroslav Šmejkal, Jan Šilhanová, Jana Dobiášová, Zdena	
Hudební spolupráce:	Fendrichová, Pavla	
Pohybová spolupráce:	Sopková, Nora	
Hudba:	Staňková, Tereza	
	Andělé 1 až 6:	Sopková, Nora
		Staňková, Tereza
		Vaňek, Petr
		Reif, Petr
		Kodeda, Pavel
		Hlaváč, David
	Ona:	Vynohradnyková, Apolena

Trnka, Jiří: ZAHRADA (verze tlumočená do českého znakového jazyka)		
Premiéra:	5.12.2006 Malé Nosticovo divadlo	
Derniéra:		
Režie:	Vynohradnyková, Apolena	
Výprava:	Sopko, Jiří	
Dramatizace:	Vynohradnyková, Apolena	
Hudební spolupráce:	Hlaváč, David	
Tlumočení do znakového jazyka:	Česká komora tlumočnicků znakového jazyka	
Hrají a tlumočí:	Kluci	Bunninová, Farah
		Richterová, Klára
		Mirovská, Martina
	Kocour	Dingová, Nad'a
		Vaněk, Petr
	Trpaslík	Curry, Tim
	Vypravěč, pán	Reif, Petr

Trnka, Jiří: THE GARDEN (anglická verze tlumočená do mezinárodního znakového jazyka)	
Premiéra: Derniéra:	20.5.2007 Malé Nosticovo divadlo
Režie:	Vynohradnyková, Apolena
Výprava:	Sopko, Jiří
Dramatizace:	Vynohradnyková, Apolena
Hudební spolupráce:	Hlaváč, David
Překladatel:	Russell, Robert
Jazyková spolupráce:	Russell, Robert; Curry, Tim
Tlumočení do znakového jazyka:	Česká komora tlumočnicků znakového jazyka
Hrají a tlumočí:	Bunninová, Farah
	Curry, Tim
	Dingová, Nad'a
	Mirovská, Martina
	Reif, Petr
	Richterová, Klára
	Vaněk, Petr

Soupis zájezdů Divadla NABLÍZKO - orientační

rok	festival, místo	termín uvedení	inscenace
1998	„Encounter/Setkání“ Brno	mezi 11.-14. února	Kamenný host aneb Prostopášník
1999	„Zlomvaz“ Praha	mezi 13. - 16. května	Tracyho tygr, Živá voda
	„V. Mezinárodní festival evropských regionů“ Hradec Králové	29. května	Živá voda
	„Mezi ploty“	30. května	Živá voda
2002	Opava festival divadla, filmu, hudby a poezie „Další břehy“ - 6.ročník „Krajiny andělů“	13. a 14. dubna	Tracyho tygr, Zahrada
2003	Opava festival divadla, filmu, hudby a poezie „Další břehy“ - 7.ročník „Chvála bláznovství“	13. dubna	Vzducholod'
Letní scéna divadla NABLÍZKO	sídlíště Lužiny	20.-27. května	Hadrián z Římsů
	festival „Mezi ploty“	31. května	
	Střelecký ostrov	4.-22. červen	
	„Zlatá Koruna“	1.-7.7.	
	13. ročník Jičín, město pohádky	8.-13. září	stan Nablízko
	„Barevný podzim“ - Letná, pořádá o.s. Maceška a Jedličkův ústav	11. října	Tracyho tygr tlumočený
	Divadlo hudby Olomouc	27. března	S vyloučením veřejnosti, Tracyho tygr

2004	„Svět knihy na jevišti“ Praha	3.- 9. května	V melounovém cukru, Divadelní průvod, Zahrada, Cikáni, Tracyho tygr tlumočený, Psí srdce, Tracyho tygr Zahrada, Psí srdce Hadrián z Římsů
	Divadlo hudby Olomouc	16.-21. května	
	„Letní Letná“ mezinárodní setkání nového cirkusu	1. a 2. září	
	12. Mezinárodní festival v Plzni - sekce „Sami mezi námi“	18. září	Tracyho tygr tlumočený
	III. Evropský festival Salvia neslyšících v Mnichově	22. října	Tracyho tygr tlumočený
	10. festival Integrace Slunce 11. festival Integrace Slunce zájezdy: Zlatá Koruna, České Budějovice (c.k.Solnice)	22. listopadu 2004 také 8. listopadu 2005	Tracyho tygr tlumočený
2005	Opava festival divadla, filmu, hudby a poezie „Další břehy“ - 9.ročník „Paříž! Paříž! Paříž!“	16. dubna a 18. dubna	S vyloučením veřejnosti (v Moravské kapli) Monstrkabaret Tracyho tygr Hadrián z Římsů
	„9. Divadelní Flora Olomouc“	2. června	
	„16. Pout' dobré vůle“ Nejdek - před kostelem sv. Martina	25.6.2005	
	11. ročník „Divadlo Evropských regionů“	24.6.	Tracyho tygr, Hadrián z Římsů
	Hradec Králové	27.6.	
	„49. Šrámkova Sobotka“ - „Kolik příležitostí má jazyk“	7. července	Tracyho tygr tlumočený
	Palác Akropolis	13. září 26. září	Tracyho tygr Psí srdce
	„48. Bezručova Opava“	16. září	Tracyho tygr tlumočený
	divadlo F.X.Šaldy Liberec	15. listopadu	Tracyho tygr tlumočený
	„Otevřená náruč“	5. února	Tracyho tygr tlumočený
2006	Divadle Kolowrat		
	7. ročník Festivalu evropské kultury v Alžírsku	7.-13.května 2006	Tracyho tygr tlumočený do mezinárodního znak.jazyka
	„7 eme Festival Culturel Européen en Algérie“		
	„Vlnobití 2006“	12. června derniéra	
	5.námořní festival Lod' Tajemství	30.5.-3.6.	Zahrady (kotviště Podbaba, Praha) Vzducholod' (Nad Libeňským mostem, Holešovice) Chvění radosti Tracyho tygr tlumočený
2007	1.ročník mezinárodního divadelního festivalu „NANOVO... a úplně bez bariér“ Malé Nosticovo divadlo	6.října 12.října	
	„Pražské dny divadla“ při pražském quadriennale	18. června 19. června	Chvění radosti Vzducholod', Divadlo AQUALUNG

Obrazová příloha

Veškeré fotografie či jiné materiály pocházejí ze soukromého archivu Apoleny Vynohradnykové, pokud není uvedeno jinak.

Obr. I. Soubor Divadla NABLÍZKO, A-studio Rubín, 2002

Měsíční leták s druhým logem divadla od grafika Patra Bakoše.

Obr. II. Dochované první logo Hynka Dřízhala, program - říjen 2000.



Zakladatelé souboru vyznačení **tučně**:

na zemi: Libor Gross – produkční A Studia Rubín, Martin – provozní A Studia Rubín

1. řada zleva, herci: **Alžběta Šmídová**, David Pečírka, Patrik Vojtůšek, Lubor Šplíchal, **Jiří Zeman**, Denisa Nová

2. řada zleva: Simona Cmíralová – světla, zvuk; Onřej Dědeček – světla, zvuk; Zuzana Dřížhalová - herečka, Anna Kašparová - produkční, **Apolena Vynohradnyková** a **Eva Leinweberová** – herečky a režisérky, Klára - švadlena

3. řada zleva: „Vóva“ – technik, Lucie Konopíková – scénografka, **Eduard Jenický** - herec, Jan Matásek - hudebník

4. řada zleva herci: **Václav Krátký**, **Václav Rašilov**, **Hynek Dřížhal** – také scénograf, **Martin Dusbaba**

Obr. III. *Tracyho tygr (1999)*

Fotografie z prvních uvedení v roce 1999 na sklepní scéně A-Studia Rubín, scéna „námluv“ Tracyho (Václav Krátký) s Laurou (Alžběta Šmídová), v popředí je vidět hrníček s děravým dnem, z boků diváci u stolků s kávou a vínem.



Obr. IV. *Tracyho tygr (1999)*

Fotografie z prvních uvedení v roce 1999 na sklepní scéně A-Studia Rubín, scéna „námluv“ Tracyho (Václav Krátký) s Laurou (Alžběta Šmídová), tato scéna byla pohybová (choreografie Barbora Látalová) V popředí je vidět hrníček s děravým dnem, z boků diváci u stolků s kávou a vínem. Vlevo se leskne trombón hudebníka Jana Matáska.



Obr. V. *Tracyho tygr (1999)*

Původní žlutý stoleček a pytel s kávou Otto Seyfanga. Odehrává se scéna s ochutnávači kávy. Vlevo Patrik Vojtíšek a vpravo Martin Dusbaba. Mezi nimi s čapkou na hlavě Václav Krátký v roli Tracyho. V červeném hrníčku hnědý šátek znázorňující kávu. Srovnáním této fotografie s tou nadcházející je patrná proměna výtvarné podoby během uvádění.



Obr. VI. *Tracyho tygr (1999)*

Fotografie z uvedení v prostoru Divadla Akropole na podzim roku 2005. Patrná hlavně barevná proměna. Stoleček je červený, hadrové loutky nové, Tracyho (Václav Krátký) čapka bílá. Vodiči Patrik Vojtíšek a Martin Dusbaba zůstávají.



Obr. VII. *Tracyho tygr (stínově tlumočený do znakového jazyka, 2003)*

Stejná scéna s ochutnáváním kávy. Ochutnávač vlevo (Patrik Vojtíšek) má právě vytažený „chobot“. Je patrné, jak se proměnil prostor za přítomnosti tlumočnicků znakového jazyka. Každý herec má svůj „stín“.



Obr. VIII. *Tracyho tygr (stínově tlumočený do znakového jazyka, 2003)*

Námluvy Tracyho (Václav Krátký) s Laurou (Alžběta Šmídová). Fotografie ze zájezdu, 2004. Červené paravány. Na scéně jsou ještě ochutnávači (Patrik Vojtíšek na stole) a Martin Dusbaba. Všichni herci mají svého tlumočníka.



Obr. IX. *Tracyho tygr (stínově tlumočený do znakového jazyka, 2003)*

Stejná, kdy doktor Pingitzer (Lubor Šplíchal) vyšetřuje Tracyho (Václav Krátký). Na scéně herci Patrik Vojtíšek a Martin Dusbaba v rolích policistů s vycpanými rameny. Stejně tak jako jejich tlumočníci.



Obr. X. *Tracyho tygr (stínově tlumočený do znakového jazyka, 2003)*

Opět scéna Tracyho s ochutnávači. Provedení v exteriéru – na festivalu pro handicapované Barevný podzim, 11.10.2003. Vlevo je dobře vidět hudebník Jan Matásek a patrně je také rozestavění stolečků a beden.



Obr. XI. *Tracyho tygr (stínově tlumočený do znakového jazyka, 2003)*

Experiment – tlumočníci si vyměnili role, což herce odbourává. Na snímku tlumočnicka Laury (Natálie Topinková) v blond paruce. Tracy (Václav Krátký) se svou novou (nižší) tlumočnicí. S hadrovým panákem ochutnávače Martin Dusbaba a jeho tlumočnicka v pozadí. „Tracyho tygr netradičně“ 5.12.2005, dostupné na stránkách České komory tlumočnicků do znakového jazyka: <http://www.cktjz.com/tracyho-tygr-netradicne> (20.10.2010).



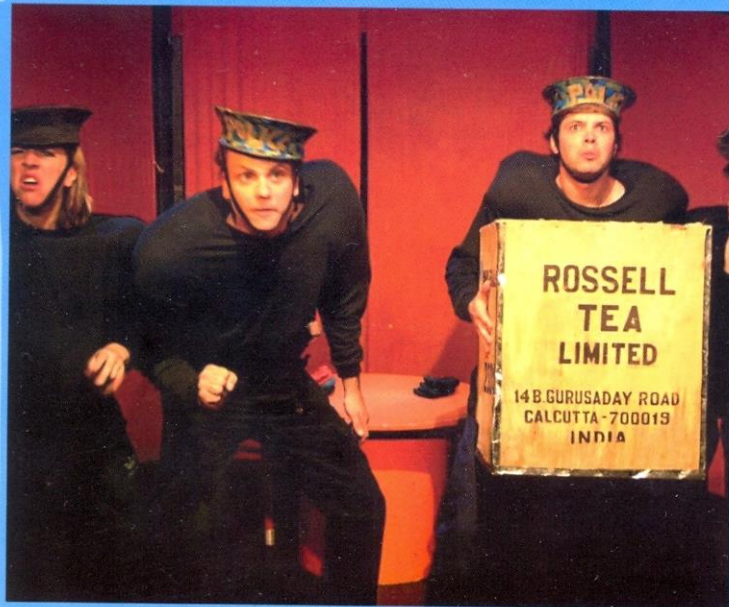
Obr. XII. *Tracyho tygr (stínově tlumočený do znakového jazyka, 2003)*

Druhá představitelka Laura Natálie Topinková a předešlí z minulé fotografie.



Obr. XIII. *Tracyho tygr (stínově tlumočený do znakového jazyka, 2003)*

Stránka z katalogu k festivalu evropské kultury v Alžírsku, kde byl Tracyho tygr velmi úspěšně uveden během dvou představení před více jak 1,5 tisícem lidí. Z neobvyklé divadelní cesty vznikl dokument Alžírsko nablízko.



TCHEQUIE 

« LE TIGRE DE TRACY »

Pièce théâtrale
de William Saroyan,
traduite intégralement
dans le langage des signes.

Le théâtre pragois NABLÍZKO (ce qui signifie en tchèque « pour lire de près ») est le seul théâtre européen, à notre

connaissance, qui présente des versions de pièces destinées au public des malentendants en utilisant la traduction et l'interprétation de spectacles dans le langage des signes.

Le projet de la traduction au langage des signes a été initié au printemps 2003 par la Chambre tchèque des interprètes du langage des signes dont les membres -interprètes professionnels- travaillent entre autres pour l'interprétation des journaux télévisés. La méthode d'interprétation dans le langage des signes utilisée pour ces pièces est appelée « l'interprétation de l'ombre ». Ainsi, chaque acteur a sur scène son interprète de l'ombre qui bouge continuellement avec lui et de temps en temps il entre aussi dans le déroulement de l'histoire.

La pièce théâtrale « Le tigre de Tracy » a été le spectacle avec lequel l'histoire du Théâtre NABLÍZKO a commencé. La pièce a été interprétée pour la première fois en 1999 et elle continue à être jouée jusqu'à aujourd'hui avec grand succès.

Au moment où nous remettons le programme à l'imprimerie, nous ignorons encore si le théâtre pourra se doter de l'appareil de sous-titrage de la pièce qui est jouée en langue tchèque. Les spectateurs connaissant le langage des signes sont capables de comprendre, mais les personnes étrangères à ce langage sont quand-même invitées à participer à cet événement unique en son genre, à admirer l'énergie des acteurs, à partager pour un moment « le monde des sourds » et à suivre l'histoire qui est d'ailleurs assez connue.

Mercredi 10 mai 2006 à 19 h 00 au Centre Culturel d'Akbou à Bejaïa
Vendredi 12 mai 2006 à 15 h 00
à la salle Ibn Zeydoun Riadh El-Feth

7^{ème} Festival Culturel
Européen en Algérie



Obr. XIV. *Zahrada (2000)*

Kluci (mezi slony Václav Krátký s brýlemi, vpravo s čepicí Patrik Vojtíšek a se zelenou aktovkou Václav Rašilov) potkávají slony (Martin Dusbaba a Lubor Šplíchal) - začátek představení, vpravo je vidět záves s neotevřenou brankou do zahrady.



Obr. XV. *Zahrada (2000)*

Pozdější úprava v Malém Nosticově divadle. Fotografie Josef Horázný, 2004.

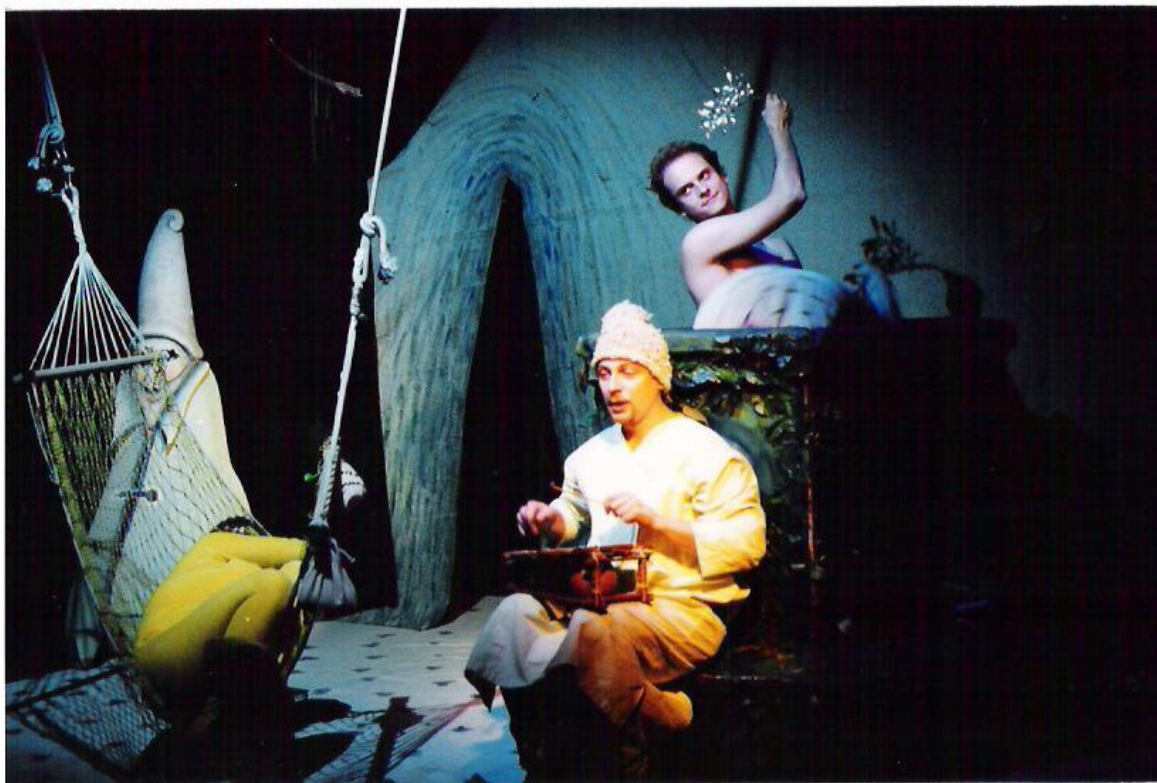
Zlomyslný kocour (Eva Leinweberová) a kluci (v kratáškách s psíkem Patrik Vojtíšek) chycení do houpačkové sítě.



Obr. XVI. *Zahrada* (2000)

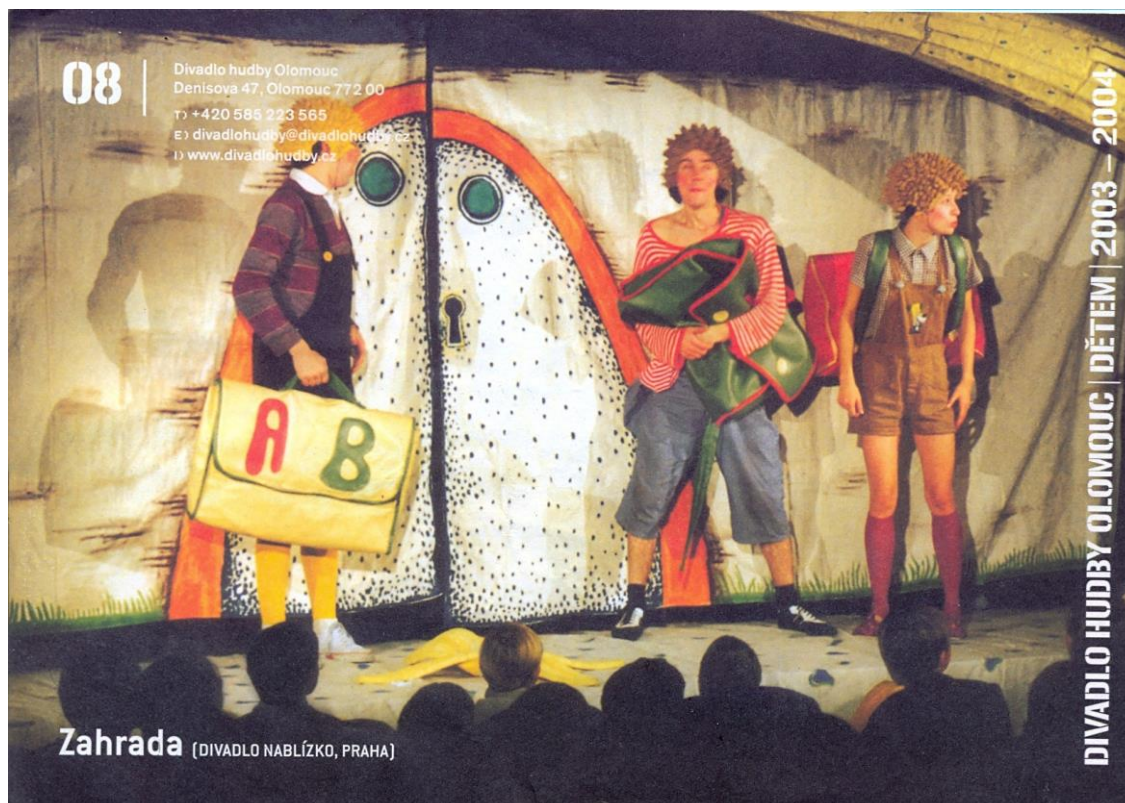
Pozdější úprava v Malém Nosticově divadle. Fotografie Josef Horázný, 2004.

Trpaslík (Eduard Jenický) vypráví příběh o velrybě a doprovází se na xylofon. V houpací síti spí kocour (Eva Leinweberová). V kašně stojí Amorek (Martin Dusbaba), který manipuluje jednou rukou s maketou ryby. Na scéně je také vidět kulisa sádrového trpaslíka a zadní prospekt nasvícený namodro.



Obr. XVII. *Zahrada* (2000)

Leták ze zájezdu do Divadla Hudby Olomouc 16. - 21. 5. 2004. Kluci stojí před brankou do zahrady – první obsazení: zleva Václav Krátký, Václav Rašilov a Alžběta Šmídová.



Obr. XVIII. *S vyloučením veřejnosti (2002)*

Foto ze zkoušky. V popředí laskivá Estelle (Zuzana Dřízhalová), v pozadí sedí Garcin (Lubor Šplíchal) na jednom z přimontovaných křesílek a Inés (Eva Leinweberová) na nikam vedoucích schodech.



FOTO: LUKAŠ ŽENTEL

S VYLOUČENÍM VEŘEJNOSTI
RUBÍN

Obr. XIX. *S vyloučením veřejnosti (2002)*

Foto ze zkoušky. Garcin (Lubor Šplíchal) stojí na jednom trupu scény s mříží znázorňující dveře.

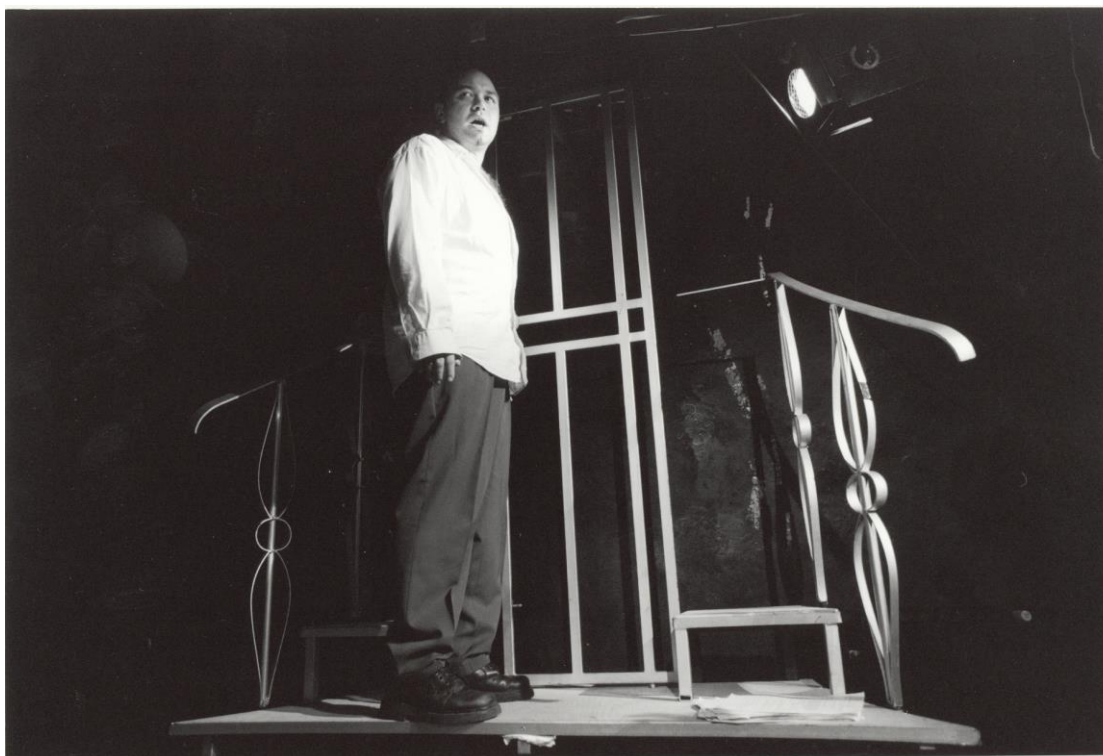


FOTO LUKAŠ ŽENTEL

S VYLOUČENÍM VEŘEJNOSTI
RUBÍN 22. 10. 2002

Obr. XX. ***Divadlo NABLÍZKO před svým divadelním stanem (2003)***

vepředu zleva: s kopacím míčem dobrovolník Ladislav, Adriana Světlíková a Václav Krátký se psem.

uprostřed zleva: produkční Markéta Krausová, Ondřej Dědeček – světla, zvuk, Alžběta Šmídová a Eduard Jenický s dcerou Bětuškou, Martin Dusbaba, Patrik Vojtíšek, Lubor Šplíchal, Kateřina Mocová - dramaturgyně, Zuzana Dřížhalová a za ramena ji drží Hynek Dřížhal, dále „Vóva“ technik.

vzadu zleva: Jiří Zeman, Eva Leinweberová, Apolena Vynohradnyková, Václav Rašilov a technik Cyril Charous



Obr. XXI. *Hadrián z Římsů (2003)*

Srpoš (Václav Krátký) míří zbraní na Soběbora (Karel Zima), který z něj chce udělat falešného Hadriána z Římsů.



Obr. XXII. *Hadrián z Římsů (2003)*

Ruměna (Zuzana Dřízhalová), „na koni“ Rytíř Světislav (Václav Rašilov) a v kostýmu sestřičky Jenovéfy Eduard Jenický.



Obr. XXIII. Soubor Divadla NBLÍZKO, 2003

Do Malého Nosticova divadla přišel soubor bez svého kmenového scénografa Hynka Dřízhala a s novou produkcí. Novinkou byla i výrazná grafika propagačních materiálů od studenta UMPRUM Jakuba Trojáka. Na měsíčních programech se navíc objevovali inscenované fotografie členů souboru tématicky ke konkrétním inscenacím či událostem. Viz níže s Václavem Krátkým a Zuzanou Dřížhalovou (s lyžemi) a Evou Leinweberovou (V melounovém cukru).



Divadlo NABLÍZKO, 2003

sedí: produkční Markéta Krausová, herci Alžběta Jenická a Eduard Jenický s dcerou Bětuškou, herečky Zuzana Dřížhalová a Eva Leinweberová

u nohou leží: herci Václav Krátký a Patrik Vojtíšek

kolem dokola stojí: ekonomická ředitelka Adriana Světlíková, technik „Vóva“, produkční Lukáš Průdek, herec Martin Dusbaba, dramaturgyně Kateřina Mocová, Lubor Šplíchal, za uměleckou vedoucí Apolenou Vynohradnykovou stojí tři dobrovolníci (kteří pomáhali s granty a sháněním peněz) a herec Václav Rašilov se psem

monthly programs, external / final size 99 x 160 mm (three folds)

Obr. XXIV. „Malé Nosticovo divadlo nad Čertovkou/ na Kampě“

Soubor Divadla NABLÍZKO před ne příliš známou pražskou divadelní budovou. Hraje se v sále, který má okna situovaná do dvora. Ten v roce 2003 prošel rekonstrukcí podle návrhu architekta Doc. Miroslava Meleny a stal se tak plnohodnotným divadelním prostorem.

Narozdíl od A-Studia Rubín je prostředí klidnější a sterilnější. V přízemí objektu je samostatně zřízená restaurace.



Obr. XXV. *V melounovém cukru* (2004)

Na scéně s převráceným mostem do plotu je vypravěč ? (Patrik Vojtíšek) a jeho bývalá láska Margaret (Perla Kotmelová). Z meotaru se promítají písnička jako symbol Zapomenutých podniků.



Obr. XXVI. *V melounovém cukru* (2004)

Přiznaný způsob promítání „nálady“ na scénu z meotaru. Právě se jí, v červených šatech Pauline (Eva Leinweberová) obsluhuje Charleyho (Eduard Jenický). Al (Václav Krátký) dole jí mrkev.



Obr. XXVII. *V melounovém cukru (zónově tlumočený do znakového jazyka 2004)*

Na jevišti jsou stále přítomni dva tlumočníci v černém. Scéna sebevraždy neŽITa (Lubor Šplíchal) a jeho gengu. Právě si „uřízl“ ucho i nos. Pozorují ho Pauline (Eva Leinweberová), jeho bratr Charley (Eduard Jenický) a Fred (Martin Dusbaba).



Obr. XXIII. *V melounovém cukru (zónově tlumočený do znakového jazyka 2004)*

? (Patrik Vojtíšek) a jeho láska Pauline (Eva Leinweberová) se milují za zpěvu tygrů. Tlumočnice tlumočí i hudbu.



Obr. XXIX. *Monstrkabaret Freda Brunolda (2004)*
Měsíční plakát, únor 2005. V komiksové podobě Eduard Jenický.



Obr. XXX. *Monstrkabaret Freda Brunolda (2004)*
Řetízem žároveček obtažený nápis Monstrkabaret, blyštivá opona. S mikrofonem Fred Brunold (Eduard Jenický) za tým jeho kumpáni Klíště (Patrik Vojtíšek), Krpatec (Martin Dusbaba) a Chiméra (Eva Leinweberová).



Obr. XXXI. *Monstrkabaret Freda Brunolda (2004)*

Fred Brunold (Eduard Jenický) se blíží k divákovi, za ním Klíště (Patrik Vojtíšek), Krpatec (Petr Vaněk) a Chiméra (Eva Leinweberová).



Obr. XXXII. „Znakový průvod Divadla NABLÍZKO“ (6.4.2004)

V sezóně 2003/2004 se konaly pravidelné kostýmované průvody Prahou za účelem propagace divadla na nové adrese. Vepředu s megafonem Martin Dusbaba v kostýmu policisty z Tracyho tygra a s bubnem Václav Krátký. Další fotografie dostupné na: <http://www.cktzj.com/znakovy-pruvod-divadla-nablizko> (20.10.2010).



Obr. XXXIII. „Letecký průvod andělů Divadla NABLÍZKO“ (4.5. 2004)

V sezóně 2003/2004 se konaly pravidelné kostýmované průvody Prahou za účelem propagace divadla na nové adrese. Například tohoto průvodu se zúčastnily neslyšící děti s křídly na zádech, fotografie dostupné na <http://www.cktjz.comletecky-pruvod-andelu-divadla-nablizko> (20.10.2010).



Obr. XXXIV. „Umělci: trapné zastupitelské divadlo.“ In: Právo, 28.1.2005. ČAPKOVÁ, Tereza.

Divadlo NABLÍZKO protestovalo na Magistrátu proti grantové politice. Vedle panelu s provokativní výzvou: „NOVOROČNÍ LIKVIDACE?! NABLÍZKO“ sedí ředitelka divadla Adriana Světlíková a umělecká vedoucí Apolena Vynohradníková.

Umělci: trapné zastupitelské divadlo

Kulturní granty udělilo hlavní město podle posledního návrhu rady, opozice tak znovu neuspěla

Tereza Čapková

S jakým nadšením ráno vítali při veřejném happeningu zástupci kulturní scény před schůzí pražské radnice politické vedení metropole, s takovým rozčarováním krátce po polední a hlasování o kulturních grantech magistrát opouštěli. Politické zasedání už jen přirovnali k trapnému divadlu.

Pražští zastupitelé včera rozhodli o rozdělení kulturních grantů na letošní rok. Odhlasovali, že částky poputují úspěšným zadatelům podle návrhu, který doporučila městská rada. Ten se ovšem setkal jak s nevolí opozičních zastupitelů, tak zástupců pražské kulturní scény.

„Jsme všichni v šoku. Je to na prostý nezajím politiků udělat něco pro kulturu. Takhle to nemůžeme nechat,“ sdělila rozhořčeně bezprostředně po verdiktu zastupitelstva Daniela Voráčková, která se zabývá projekty v oblasti performing arts.

Ostrými slovy nešetřila ani Yvona Kreuzmannová z Tance Praha: „Je to trapné divadlo. Je vidět, jak zvůli politické moci dokáže ignorovat názor občana.“

Umělci dali svůj názor hlasitě najevo už při ramínku příchodu vedení města na zasedání zastupitelstva. Na schodech magistrátu čekali na radní i zastupitelé losovací kolo, na kterém si mohli vytočit libovolný finanční příspěvek. Koutoučkem, inspirovaným televizní rentou, zatočila i poslankyně Taťka Ficharová. Vytočila pro Vysokou školu umělecko-průmyslovou grant ve výši 400 000 Kč.

Jednání zastupitelů o grantech přiblížilo několik desítek umělců. Jejich bouřlivý potlesk si vysloužili hned po předložení návrhu.

Protinávhr zamítnut

Protinávhr, jenž předpokládá, že by uchazeči o granty získali letos o pětinu peněz více než loni. Zastupitelstvo to zamítlo. Odsouhlasilo naopak poslední návrh rady, který počítá s tím, že se granty budou prozatím jednat s „opci“ a některým subjektům, například Paláci Akropolis nebo Klubu Dvůr, se sníží náklady o desetinu.

finanční podpora. Za to si politici vysloužili od umělců pískot, dupání a vykřiky. Změny jsou totiž podle nich jen kosmetické a nic neřeší.

„Není to poprvé, co se nad podobnými nesrovnalostmi pozastavujeme. Plám se, kde jsou pravidla, podle kterých se peníze rozdělují,“ poznamenala opoziční zastupitelka Bára Běhounová (ED). „Měli bychom vypracovat novou grantovou politiku, ta současná nevyhovuje. V grantové komisi by měli být odborníci, kteří by byli garantem správného rozdělení financí.“

Z řad opozice zazněl také dotaz, proč mají letos některé sub-

vyšší granty než loni. Částky měly být právě návrh ED. Ušetření částka, přibližně 7,7 milionů korun, měla být rozdělena v dalších grantovém kole. „Je to kompromis, který by mohl přinést všichni,“ poznamenal zastupitel Marian Hošek (KDU-ČSL). Podle radního Igora Němce (ODS) byl však protinávhr pouhým politickým populismem.

Ani nová pravidla nebudou

„Diskuse o grantech se vede celých šest let a pravidla se stále upřesňují. Nesouhlasím s tím, že jde jen o kosmetickou úpravu. Přesun je fádově v deseti miliónech korun,“ upozornil Němec. Žádosť o městské finance podle něj výsoké převyšují možnosti města. Proto se prý nedostalo na některé projekty, které měly doporučení odborníků.

Pražští zastupitelé nepřijali ani opoziční návrh, aby radní zpracovali nová grantová pravidla.

Podle zástupců kulturní scény je systém stále netransparentní a nepřehledný. „Není vidět, kam peníze putují, mizí v bezdně díře,“ zlobil se Filip Canove, který je podle svých slov profesionální správník a umělec na volné noze.

Podle Petra Formana z Divadla bratři Formani je veřejný rozhodnutí zastupitelů osudné. „Nezávislí lidé nabízejí řešení, ale zastupitelé mají asi jiná kritéria než ta logická,“ míní umělec, který dodává, že kulturní obec bude muset dále magistrát tlačit.

Zastupitelé včera rozdělili 82 milionů korun a podpořili například

Nejvyšší granty	
žadatel	částka
Palác Akropolis	9 400 000
Linhartova spol.	6 700 000
Nadace Fidlavačka	5 500 000
Divadlo Bez zábradlí	4 700 000
Pražská komorní filharmonie	5 000 000

Zastupitelé na jednání zastupitelstva.